

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

MINUTA

Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel

București, 3-4 aprilie 2023

În perioada 3-4 aprilie 2023 a avut loc, la București, *Întâlnirea procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel*, dedicată discutării aspectelor de practică neunitară în materia dreptului penal și procesual penal. La întâlnire au participat reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și parchetelor de pe lângă curțile de apel, precum și Ministerului Justiției.

Dezbaterile au fost moderate de doamna Irina Kuglay, formator colaborator al Institutului Național al Magistraturii și domnul procuror Corneliu S.F. Iftim, formator cu normă întreagă în cadrul Institutului, în calitate de experți selectați în cadrul proiectului.

În urma dezbaterilor, referitor la temele incluse în punctajul de discuții, s-au conturat concluziile expuse în cele ce urmează.

***Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!***

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

CUPRINS

I. Drept penal - Partea generală	8
1. Ne bis in idem.....	8
Incidența principiului ne bis in idem în cazul infracțiunii de neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, prev. de art. 349 alin. (1) C.pen., în situația în care persoana juridică/întreprinderea individuală a fost sancționată contravențional cu amendă de către ITM și ulterior persoana juridică/întreprinderea individuală este trimisă în judecată pentru aceeași faptă (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)	8
2. Amânarea aplicării pedepsei	10
2.1. Posibilitatea contopirii pedepselor cu închisoarea cu privire la care s-a dispus amânarea aplicării prin hotărâri definitive distincte (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia).	10
3. Măsuri de siguranță	10
3.1. Sumele de bani ce pot face obiectul măsurii de siguranță a confiscării speciale în cazul infracțiunii de camătă prev. de art. 351 C.pen. (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism)	14
3.2. Posibilitatea dispunerii confiscării speciale cu privire la produsele de tutun accizabile care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă asimilată, prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006, în ipoteza constatării dezincriminării ca urmare a deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Judiciară - Serviciul Judiciar Penal, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța)	15
II. Drept penal - Partea specială	15
1. Infracțiuni contra patrimoniului.....	17
1.1. Dacă în situația unui furt comis în interiorul unui magazin luminat, în cursul programului de funcționare, dar după instalarea întinericului, se va reține agravanta furtului calificat prev. de art. 229 alin. (1) lit. b) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	17

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

2. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	17
2.1. Aplicarea art. 250 ¹ alin. (1) C.pen. Încadrarea juridică a faptei în situația în care făptuitorul a sustras/și-a însușit fără drept un card bancar și ulterior l-a deținut în vederea utilizării frauduloase (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)	18
3. Infrațiuni contra înfăptuirii justiției	18
3.1. Dacă este aplicabilă cauza de nepedepsire prev. de art. 268 alin. (3) C.pen. în situația în care autorul faptei de inducere în eroare a organelor judiciare, audiat fiind în calitate de suspect sau inculpat, recunoaște săvârșirea faptei, iar împotriva persoanei vizate de sesizarea mincinoasă nu s-a dispus reținerea și nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	19
4. Infrațiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice.....	21
4.1. Dacă se poate reține săvârșirea infracțiunii prev. de art. 335 alin. (2) C.pen. în sarcina persoanei care conduce un autoturism după expirarea perioadei de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care a fost respinsă plângerea formulată împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției prin care i s-a aplicat sancțiunea complementară a suspendării exercitării dreptului de a conduce, în situația în care nu i-a fost comunicată această hotărâre (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)	21
4.2. Dacă în sarcina persoanei care părăsește locul accidentului cu autoturismul se pot reține în concurs infracțiunile prev. de art. 338 alin. (1) și respectiv art. 338 alin. (2) C.pen., având în vedere că schimbarea poziției vehiculului implicat într-un accident de circulație reprezintă o modificare a stării locului faptei, conform Deciziei nr. 22/2022 a ICCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia).....	23
4.3. Reținerea infracțiunii de punere în circulație sau conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul cu număr fals de înmatriculare sau de înregistrare, prev. de art. 334 alin. (2) C.pen. în ipoteza conducerii unui autovehicul pe drumurile publice pe care este aplicat același număr de înmatriculare atribuit autovehiculului anterior radierii din circulație (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)	24

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

4.4. Reținerea infracțiunii prev. de art. 336 alin. (2) C.pen. în ipoteza în care ingerarea substanțelor psihoactive nu au produs o modificare a stării fizice, psihice, comportamentale a conducătorului auto (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	25
5. Infracțiuni săvârșite de militari	27
5.1. Dacă un elev sau student militar poate fi subiect activ al infracțiunilor din Titlul XI - Infracțiuni contra capacității de luptă a forțelor armate, Cap. I infracțiuni săvârșite de militari (Secția Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție)	27
6. Infracțiuni în legi speciale	28
6.1. Efectele deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 cu privire la infracțiunea de contrabandă asimilată prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea	29
6.2. Dacă este prevăzută de legea penală fapta unei persoane de a deține pe teritoriul României produse accizabile, respectiv țigarete, peste pragul de 10.000 țigarete prev. de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, care poartă timbre fiscale emise de un stat membru al Uniunii Europene și, în consecință, au fost eliberate spre consum în acel stat membru, fiind plătite accizele pe teritoriul aceluși stat membru, însă nu și pe teritoriul României (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)	34
III. Drept procesual penal - Partea generală	34
1. Competență după materie	37
1.1. Instrumentarea in rem a cauzelor privind morți suspecte ale militarilor survenite în timpul serviciului (PÎCCJ - SPM)	37
2. Competență după calitatea persoanei	37
2.1. Fapta comisă de un procuror delegat (de la un parchet inferior sau superior) (PCA Alba Iulia)	39
2.2. Fapta comisă de un magistrat, în participație cu alte persoane, care ar atrage competența altor structuri din cadrul PÎCCJ (PCA Brașov)	40

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

3. Probe și mijloace de probă	42
3.1. Folosirea într-o cauză penală a probelor administrate în altă cauză (DIICOT) ..	42
3.2. Audierea suspectului și a inculpatului. Administrarea probei prin intermediul comisiei rogatorii (PT Hunedoara).....	42
3.3. Raport de constatare tehnico-științifică. Independența expertului. Urgență (DNA)	45
3.4. Metode speciale de supraveghere. Supraveghere audio, video sau prin fotografiere și utilizarea investigatorului sau colaboratorului; posibilitatea investigatorului sau colaboratorului de a proceda la supravegherea audio, video sau prin fotografiere, când supravegherea fusese încuviințată de judecător anterior introducerii lui în cauză (DNA).....	46
3.5. Aplicabilitatea art. 152 C.proc.pen. și legalitatea obținerii probelor constând în datele de trafic și localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, după pronunțarea deciziei CCR nr. 295/2022 (PCA București, PCA Ploiești)	49
3.6. Ridicare de înscrisuri. Contractul de prestări servicii de comunicații pentru identificarea unui abonat pornind de la utilizarea unui IP dinamic; raportul cu procedura prev. de art. 152 C. proc. pen. (PJ Sector 6).....	55
3.7. Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare. Termen (PJ Sector 6).....	58
4. Măsuri preventive	60
4.1. Cazul prevăzut de art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen.; aplicabilitate	60
(PCA Pitești, PCA București)	60
4.2. Termenul pentru care se ia măsura când în aceeași cauză se dispun succesiv măsuri privative de libertate diferite. Perioada pentru care se poate dispune arestarea preventivă în contestația procurorului împotriva luării măsurii arestului la domiciliu (PJ Sector 6)	62
5. Măsuri asiguratorii.....	64

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

5.1. Verificării măsurilor asiguratorii de către instanță de judecată sau de către judecătorul de cameră preliminară după expirarea termenului prevăzut de art. 250 ² C.pr.pen.; posibilitatea dispunerii, din nou, a măsurilor asiguratorii, în ipoteza în care s-a constatat că acestea au încetat de drept ca urmare a expirării acestui termen (DIICOT, PCA Tg Mureș, PCA București)	64
5.2. Termenul de verificare a măsurilor asiguratorii în procedura de cameră preliminară (PCA Tg Mureș)	66
5.3. Admisibilitatea contestației împotriva soluției de ridicare a măsurilor asiguratorii (PCA Tg-Mureș)	67
6. Termene	67
6.1. Modul de calcul al termenului de 5 zile în care procurorul poate trimite propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive ori rechizitoriul cu propunerea de menținere a măsurii (PJ Brașov)	69
7. Nulități.....	70
7.1. Competența materială și personală a organelor de urmărire penală; modul a interpretare a deciziei Curții Constituționale nr. 302/2017 (PCA Timișoara).....	70
7.2. Punerea în mișcare a acțiunii penale în condițiile existenței unuia dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) C. proc. pen.; consecințe în cadrul procedurii de cameră preliminară (DNA)	72
IV. Drept procesual penal - partea specială	73
1. Urmărire penală	73
1.1. Sesizarea organelor de urmărire penală. Data la care se consideră introdusă plângerea prealabilă când se parcurge procedura regularizării ei, prevăzută la art. 294 C.proc. pen., iar completările au fost depuse cu depășirea termenului de 3 luni prevăzut la art. 296 C. proc. pen. (PÎCCJ - Secția judiciară)	73
1.2. Declinarea competenței materiale. Schimbarea încadrării juridice (PT Hunedoara)	75
1.3. Reunire. Efecte asupra încadrării juridice (PCA Iași)	75

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

1.4. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului; procedura prin care se reia urmărirea penală (PCA București)	78
2. Camera preliminară	79
2.1. Natura termenului de 5 zile prevăzut de art. 345 alin. (3) C. proc. Pen: este un termen procedural imperativ sau este unul de recomandare (PT Teleorman)	79
2.2. Contestația împotriva încheierii prin care se soluționează cererile și excepțiile; menționarea în declarația de contestare a încheierii prevăzute la art. 345 (PCA Cluj) 80	
3. Judecata	82
3.1. Posibilitatea soluționării cauzei în procedura recunoașterii învinuirii prev. de art. 375 C.proc.pen. în situația unei infracțiuni de tentativă la omor calificat (PT București)	82
4. Revizuire	83
4.1. Plângere împotriva soluției de clasare respinsă. Posibilitatea revizuirii încheierii de respingere când Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale în cauza respectivă (PÎCCJ - Secția judiciară, PT București)	83
5. Proceduri speciale. Contestație privind durata procesului.	85
5.1. Titulari; admisibilitatea contestației formulată de persoana care nu a dobândit calitatea de suspect sau inculpat (PCA Iași)	85

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

I. Drept penal - Partea generală

1. *Ne bis in idem*

- 1.1. Incidența principiului *ne bis in idem* în cazul infracțiunii de neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, prev. de art. 349 alin. (1) C.pen., în situația în care persoana juridică/întreprinderea individuală a fost sancționată contravențional cu amendă de către ITM și ulterior persoana juridică/întreprinderea individuală este trimisă în judecată pentru aceeași faptă (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, făcând doar trimitere la două hotărâri judecătorești prin care s-au pronunțat soluții diametral opuse în cauze având ca obiect infracțiunea prev. de art. 349 alin. (1) C.pen.

În opinia noastră, angajarea răspunderii contravenționale poate împiedica o nouă procedură de natură penală împotriva aceleiași persoane, pentru aceeași faptă, în baza principiului *ne bis in idem*, inclusiv pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 349 alin. (1) C.pen.

În același sens s-a decis în cazul infracțiunilor contra ordinii și liniștii publice, atunci când inculpatul a fost anterior sancționat contravențional pentru fapte similare reglementate prin Legea nr. 61/1991, cu prilejul întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel, organizată la București în perioada 09-10 martie 2020.

Astfel, s-a arătat că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a analizat contravențiile prevăzute de O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice¹ și de Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme

¹ CEDO, *Ioan Pop c. României*, hotărârea de inadmisibilitate din data de 28 iunie 2011, *Anghel c. României*, hotărârea din data de 4 octombrie 2007, *Franz Fischer c. Austriei*, hotărârea din 29 mai 2001, *Gradinger c. Austria*, hotărârea din 23 octombrie 1995, *Tsonyo Tsonov c. Bulgariei*, hotărârea din data de 14 ianuarie 2010

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice², statuând în sensul că faptele sancționate contravențional din aceste acte normative intră în sfera de aplicare a noțiunii de *acuzatie penală* din art. 6 din Convenție, iar garanțiile prevăzute în materie penală, inclusiv cele care decurg din principiul *ne bis in idem*, sunt aplicabile. Curtea a constatat, așadar, violarea art. 4 din Protocolul nr. 7 atunci când procedura penală a urmat unei decizii administrative de sancționare a unor fapte împotriva ordinii publice, având în vedere că interdicția instituită prin textul legal încălcat se adresa tuturor persoanelor și că, pe de altă parte, scopul sancțiunii era acela de a pedepsi și de a preveni săvârșirea în viitor a unor fapte similare, asemenea normelor de incriminare.

Prin urmare, ca urmare a jurisprudenței Curții care a dat un sens autonom conceptului de *hotărâre penală definitivă*, asimilând acesteia acte emise de alte autorități, chiar și de autorități administrative sau de organe de poliție, urmărirea și sancționarea penală a celui în cauză pentru fapta anterioară, care a făcut obiectul răspunderii contravenționale, ar intra în contradicție cu principiul menționat.

De asemenea, cu prilejul întâlnirii comune a președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel, din data de 18 mai 2018, s-a arătat că, în ipoteza în care pentru aceeași faptă/aceleași fapte s-a aplicat inițial o sancțiune contravențională care poate fi asimilată unei sancțiuni penale iar ulterior persoana în cauză este trimisă în judecată pentru aceeași faptă/aceleași fapte, devine incident principiul *ne bis in idem*³.

Aplicarea principiului menționat este condiționată de îndeplinirea tuturor condițiilor, inclusiv cea referitoare la elementul *idem*. În acest sens, Curtea de la Strasbourg a arătat că art. 4 al Protocolului nr. 7 trebuie înțeles în sensul că interzice urmărirea penală sau judecarea celei de-a doua *infrațiuni* în măsura în care aceasta decurge din fapte identice sau fapte care sunt în mod substanțial aceleași.⁴

Prin urmare, pentru activarea principiului menționat trebuie să se constate existența unei identități substanțiale între măsurile legale de securitate și sănătate în

² CEDO, *Nicoleta Gheorghe c. României*, hotărârea din data de 3 aprilie 2012

³ În același sens, prin decizia nr. 8/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, analizându-se sesizarea cu privire la interpretarea art. 6 C.p.p., s-a făcut trimitere la jurisprudența CEDO, arătându-se că elementul *bis* se poate întâlni și în alte ipoteze decât cele derivând din hotărâri penale de condamnare sau achitare, precum în materia aplicării unor sancțiuni contravenționale, urmate de cercetarea și trimiterea în judecată (în materie penală) a făptuitorului

⁴ CEDO, *Zolotukhin c. Rusiei*, hotărârea din data de 10 februarie 2009

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

muncă reținute, ca fiind nerespectate, în actul de acuzare și obligațiile nerespectate pentru care s-au aplicat sancțiuni contravenționale.⁵

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

2. Amânarea aplicării pedepsei

2.1. Posibilitatea contopirii pedepselor cu închisoarea cu privire la care s-a dispus amânarea aplicării prin hotărâri definitive distincte⁶ (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia).

S-a pus problema, în practica judiciară, cu privire la admisibilitatea contopirii unor pedepse stabilite prin hotărâri judecătorești definitive diferite, cu privire la care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

Într-o opinie, s-a arătat că în ipoteza de mai sus pedepsele nu pot fi contopite iar o cerere întemeiată pe dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) C.p.p. este inadmisibilă, având în vedere că această procedură este condiționată de caracterul executabil al pedepselor pentru infracțiunile concurente, ceea ce nu este cazul prin ipoteză întrucât s-a dispus pentru ambele fapte amânarea aplicării pedepsei. În acest sens, a fost invocată decizia nr. 870 din 21.09.2017 a ÎCCJ - Secția Penală, prin care s-a reținut că dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) C.p.p. nu sunt aplicabile în cazul în care pentru o infracțiune s-a dispus condamnarea printr-o hotărâre definitivă la pedeapsa închisorii cu executare în regim de detenție, iar pentru infracțiunea concurentă s-a dispus condamnarea printr-o altă hotărâre definitivă la pedeapsa închisorii cu suspendarea executării, întrucât incidența dispozițiilor art. 585 alin. (1) lit. a) C.p.p. este condiționată de caracterul executabil al pedepselor aplicate pentru infracțiunile concurente.

Totodată, s-a arătat că prin decizia nr. 12/2017 din 25 aprilie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-au reținut următoarele: potrivit art. 585 alin. (1) lit. a) C.p.p., „pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența (..)

⁵ În acest sens, arătăm că obligațiile nerespectate care au atras sancțiuni contravenționale în cele două hotărâri judecătorești indicate de autorul întrebării erau diferite, respectiv cele prev. de art. 13 lit. a), e), j), art. 7 alin. (4) lit. a) și art. 20 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 319/2006, pe de o parte, respectiv art. 12 alin. (1) lit. b) și art. 13 alin. 1 lit. q) și r) din aceeași lege, pe de altă parte

⁶ Deși autorul întrebării are în vedere și ipoteza suspendării sub supraveghere a executării pedepsei, practica judiciară la care face trimitere abordează exclusiv ipoteza amânării aplicării pedepsei

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

concurșului de infracțiuni”. Astfel, se observă că art. 585 C.p.p. este incident doar în cazul pedepselor executabile, nu și în situația în care executarea pedepselor care urmează a fi contopite a fost suspendată sub supraveghere. Pentru această ultimă ipoteză este aplicabil doar art. 583 alin. (1) C.p.p.

Într-o altă opinie, s-a arătat că într-o astfel de situație pedepsele pot fi contopite, având în vedere că dispozițiile art. 585 alin. (1) C.p.p. nu prevăd că punerea în executare trebuie să fie în regim de detenție sau în modalitatea amânării aplicării pedepsei. Dacă s-ar aprecia că o pedeapsă cu amânarea aplicării sale devine executabilă doar la data când se aplică efectiv (iar formele de executare ale acestei pedepse pe durata termenului de supraveghere nu ar fi o executare în sine), constatarea concursului de infracțiuni cu privire la două fapte pentru care s-a acordat amânarea aplicării pedepsei atrage executabilitatea acestor pedepse în sensul că poate opera, fie anularea și o nouă amânare a pedepsei rezultante, fie aplicarea unei pedepse în regim de detenție.

Opinia că în cauză s-ar aplica eventual dispozițiile art. 583 C.p.p. și nu ale art. 585 C.p.p. nu poate fi primită, întrucât aceasta ar duce la concluzia că toate cererile de contopire care au ca obiect pedepse ce nu sunt executabile în regim de detenție, ar trebui să fie soluționate pe calea dispozițiilor art. 583 C.p.p., ceea ce contravine dispozițiilor art. 585 C.p.p.

În opinia autorului întrebării, există o neconcordanță între dispozițiile art. 89 C.pen. și art. 582 alin. (3) C.p.p. unde se arată că, atunci când sunt îndeplinite condițiile art. 89 C.pen., instanța, anulând sau, după caz, revocând anularea amânării pedepsei, dispune condamnarea inculpatului și executarea pedepsei stabilite prin hotărârea de amânare, aplicând apoi, după caz, dispozițiile cu privire la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară, neputându-se dispune din nou amânarea aplicării pedepsei. Având în vedere aceste aspecte, ar fi încălcate inclusiv dispozițiile CEDO întrucât o persoană cu două hotărâri definitive care beneficiază de autoritate de lucru judecat, prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea sub supraveghere, teoretic, potrivit dispozițiile art. 582 C.p.p., la sesizarea Serviciului de probațiune ar putea primi o pedeapsă cu executarea în detenție. Nu este vorba în cauză de nicio împiedicare la executare, Serviciul de Probațiune putând stabili două programe de supraveghere pentru fiecare dintre cele două pedepse pentru care s-a dispus amânarea sau suspendarea, cele două măsuri neputând fi contopite. Mai mult decât atât, s-ar ajunge la o altă situație nelegală prin care instanța ar contopi și munca neremunerată sau măsurile și obligațiile de supraveghere dispuse în cele două hotărâri definitive, ori pentru aceasta nu există dispoziții în Codul penal sau Codul de procedură penală.

În opinia noastră, cea de-a doua opinie este parțial corectă, pedepsele stabilite prin hotărârile definitive prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei putând fi

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

contopite, însă nu în procedura prevăzută de dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) C.p.p., ci în cea la care se referă dispozițiile art. 582 C.p.p.

Astfel, conform art. 89 alin. (1) C.pen. *dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana supravegheată mai săvârșise o infracțiune până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus amânarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, amânarea se anulează, aplicându-se, după caz, dispozițiile privitoare la concursul infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.*

Din aceste dispoziții rezultă că descoperirea unei infracțiuni săvârșite până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus amânarea, pentru care se aplică pedeapsa închisorii, determină anularea obligatorie a amânării aplicării pedepsei.

Deși textul are în vedere *aplicarea* pedepsei închisorii pentru infracțiunea ce ar putea atrage anularea, ceea ce din punct de vedere strict formal nu se întâmplă în ipoteza în care se dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru această infracțiune întrucât instanța doar *stabilește* pedeapsa și amână aplicarea ei, credem că suntem doar în prezența unei necorelări terminologice. În realitate, voința legiuitorului este de a interveni anularea atunci când *se stabilește* o pedeapsă cu închisoarea pentru infracțiunea săvârșită până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus amânarea. În caz contrar, dispozițiile art. 89 alin. (2) C.pen. ar deveni nefuncționale întrucât, dacă alin. 1 al aceluiași text ar presupune ca și condiție pentru a se dispune anularea amânării ca pentru infracțiunea nou descoperită să se *aplice* o pedeapsă cu închisoarea, nu ar mai fi posibilă amânarea aplicării pedepsei pentru pedeapsa rezultantă la care se referă alin. 2, odată ce pentru una dintre infracțiunile concurente s-a *aplicat* în concret pedeapsa închisorii.

Fără îndoială că incongruența codului intră în contradicție cu intenția justificată a legiuitorului de a permite amânarea aplicării pedepsei rezultante în cazul concursului de infracțiuni, nefiindu-i imputabil persoanei în cauză faptul că autoritățile judiciare nu au descoperit în timp util existența concursului de infracțiuni. De aceea, credem că suntem în prezența unei necorelări terminologice, dispozițiile art. 89 alin. (1) C.pen. având în vedere o pedeapsă *stabilită*, și nu *aplicată*⁷.

⁷ Există numeroase situații în care legiuitorul face referire la *aplicarea* pedepsei, iar nu la *stabilirea* acesteia, deși în mod evident voința acestuia nu a fost de a ridica standardul de la care norma începe să-și producă efectele, situații în care interpretarea gramaticală ar bloca efectiv aplicarea normelor, contrar voinței legiuitorului: posibilitatea stabilirii unei amenzi care însoțește pedeapsa închisorii, în condițiile art. 62 C.pen., care face referire la *aplicarea* acesteia, fiind evident că textul se referă la stabilirea ei, astfel cum rezultă din art. 83 alin. (3) C.pen.; posibilitatea amânării aplicării pedepsei în cazul unui concurs de infracțiuni, conform art. 83 alin. (1) lit. a) C.pen., deși art. 39 C. pen. prevede că pedeapsa de bază trebuie *aplicată*; posibilitatea amânării aplicării pedepsei în cazul în care inculpatul s-a desistat, însă actele

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Pe de altă parte, dispozițiile menționate nu fac nicio distincție în privința momentului *stabilirii* pedepsei pentru infracțiunea ce atrage anularea amânării dispusă anterior, în raport cu momentul în care se dispune anularea, aceasta din urmă putând fi un incident ivit în cursul judecării cauzei privind infracțiunea ce constituie cauză a anulării, sau un incident ivit după rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a stabilit pedeapsa pentru această infracțiune, cum este cazul în ipoteza expusă de autorul întrebării. În acest sens, conform art. 582 alin. (1) C.p.p., *asupra (...) anulării amânării aplicării pedepsei se pronunță (...) instanța care judecă ori a judecat în primă instanță infracțiunea ce ar putea atrage (...) anularea*. Prin urmare, legiuitorul are în vedere posibilitatea anulării amânării inclusiv după pronunțarea unei hotărâri definitive pentru infracțiunea ce atrage anularea.

În aceste condiții, față de termenii folosiți în cuprinsul art. 89 alin. (1) C.pen. și respectiv art. 582 alin. (3) C.p.p., anularea amânării aplicării pedepsei este obligatorie, urmând a fi aplicat tratamentul sancționator pentru concursul de infracțiuni⁸. Din acest punct de vedere, faptul că prin cele două hotărâri definitive s-a dispus amânarea aplicării pedepselor nu constituie un impediment, având în vedere că dispozițiile art. 89 alin. (1), art. 39 alin. (1) lit. b) și ale art. 45 C.pen. prevăd doar contopirea pedepselor, nu și a obligațiilor și măsurilor de supraveghere impuse pe durata termenelor de supraveghere⁹.

Cu privire la procedura urmată în acest caz, considerăm că dispozițiile art. 585 C.p.p. nu pot fi aplicate, având în vedere că, după cum rezultă din preambulul alin. 1 al acestora, procedura modificării pedepselor se aplică dacă *la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată una din situațiile menționate la*

îndeplinite până la acel moment constituie infracțiune, deși art. 34 alin. (2) C.pen. prevede că se *aplică* pedeapsa pentru această din urmă infracțiune; posibilitatea individualizării judiciare a pedepsei prin reținerea circumstanțelor agravante odată cu stabilirea ei, deși, potrivit art. 78 alin. (1) C.pen., efectul constă în acela că instanța poate *aplica* o pedeapsă până la maximum special; posibilitatea renunțării la stabilirea pedepsei conform art. 80 și urm. C.pen., deși însăși denumirea aleasă de legiuitor este în sensul renunțării la *aplicarea* pedepsei; posibilitatea amânării aplicării pedepsei pentru infracțiunea de încăierare, în forma prevăzută de art. 198 alin. (2) C.pen., deși acest din urmă text prevede că se *aplică* tuturor participanților pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani, etc.

⁸ Deși în cazul anulării amânării aplicării pedepsei tratamentul sancționator aplicabil poate fi teoretic și cel specific recidivei sau pluralității intermediare, conform art. 89 alin. (1) C.pen., în ipoteza expusă de autorul întrebării acesta nu poate fi decât cel specific concursului de infracțiuni, neexistând o hotărâre judecătorească de condamnare pentru vreunul din termenii pluralității

⁹ Cât privește argumentul autorului întrebării referitor la contradicția dintre dispozițiile art. 89 alin. (2) C.pen. și cele ale art. 582 alin. (3) C.p.p., arătăm că acesta nu are legătură cu întrebarea propusă, care vizează posibilitatea anulării amânării aplicării pedepsei atunci când cauza anulării o reprezintă o altă infracțiune pentru care s-a stabilit o pedeapsă a cărei aplicare a fost de asemenea amânată, și nu posibilitatea amânării aplicării pedepsei rezultante, ulterior anulării

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

lit. a) - e), fiind un procedeu jurisdicțional ce poate fi exercitat pentru soluționarea incidentelor prevăzute de legea penală în legătură cu executarea hotărârii definitive. Or, în cazul amânării aplicării pedepsei, pedeapsa stabilită nu este executabilă, amânarea fiind un substitutiv al executării acesteia, astfel că dispozițiile art. 585 C.p.p. nu sunt aplicabile în acest caz¹⁰.

Pe de altă parte, din topografia textelor cuprinse în Capitolul III al Titlului V al Codului de procedură penală, rezultă că dispozițiile art. 582 C.p.p. au fost avute în vedere de legiuitor ca și dispoziții speciale, care nu privesc schimbările intervenite în executarea unei hotărâri judecătorești, cum este cazul situațiilor la care se referă art. 585 C.p.p., ci ca și incidente în legătură cu această modalitate de individualizare a executării pedepsei.

Prin urmare, apreciem că în ipoteza expusă de autorul întrebării, contopirea pedepselor este admisibilă în procedura prevăzută de dispozițiile art. 582 C.p.p., respectiv în urma anulării amânării aplicării pedepsei ca urmare a incidenței dispozițiilor art. 89 alin. (1) C.pen.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

3. Măsuri de siguranță

3.1. Sumele de bani ce pot face obiectul măsurii de siguranță a confiscării speciale în cazul infracțiunii de camătă prev. de art. 351 C.pen. (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism)

S-a pus problema, în practica judiciară, cu privire la obiectul confiscării speciale în cazul infracțiunii de camătă prev. de art. 351 C.pen.

Într-o opinie, s-a apreciat că doar dobânzile încasate pot face obiectul confiscării speciale, în temeiul art. 112 alin. (1) lit. e) C.pen.

Într-o altă opinie, agreată și de autorul întrebării, s-a apreciat că deopotrivă sumele împrumutate și restituite (și nu doar dobânzile încasate) pot face obiectul confiscării speciale în temeiul art. 112 alin. (1) lit. b) C.pen.

În opinia noastră, prima opinie este corectă. Astfel, în cazul infracțiunii de camătă sumele de bani împrumutate fac parte din tipicitatea infracțiunii. Or, conform art. 112

¹⁰ Menționăm că argumentul primei opinii enunțate, constând în trimiterea la decizia nr. 12/2017 din 25 aprilie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nu poate fi reținut ca fiind obligatoriu, având în vedere că prin decizia menționată instanța supremă a respins sesizarea ca inadmisibilă, argumentul indicat, cu care suntem de acord, fiind preluarea uneia dintre opiniile specialiștilor consultați

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

alin. (1) lit. b) C.pen., sunt supuse confiscării speciale bunurile *folosite, în orice mod, la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală*, fiind așadar bunuri exterioare conținutului juridic al acesteia, folosite pentru realizarea laturii sale obiective. În acest sens, prin decizia nr. XVIII din 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, s-a stabilit, că măsura de siguranță a confiscării speciale a mijlocului de transport se va dispune, în temeiul art. 17 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, raportat la art. 118 lit. b) teza I din Codul penal¹¹, numai în cazul în care se dovedește că acesta a servit efectiv la realizarea laturii obiective a uneia dintre modalitățile normative ale infracțiunilor prevăzute de art. 2-10 din Legea nr. 143/2000. Deși decizia are în vedere infracțiunile prevăzute în Legea nr. 143/2000 și doar ipoteza mijlocului de transport ca obiect al confiscării speciale în temeiul art. 112 alin. (1) lit. b) C.pen., rezolvarea de principiu se aplică și în ipoteza expusă de autorul întrebării, întrucât doar bunurile care nu fac parte din tipicitatea infracțiunii pot fi considerate *bunuri care au servit efectiv la realizarea laturii obiective a infracțiunii*, aceasta din urmă presupunând, *ab initio*, existența sumelor de bani împrumutate¹².

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

3.2. Posibilitatea dispunerii confiscării speciale cu privire la produsele de tutun accizabile care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă asimilată, prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006, în ipoteza constatării dezincriminării ca urmare a deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Judiciară - Serviciul Judiciar Penal, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța)

Problema supusă discuției vizează cauzele având ca obiect un număr inferior limitei de peste 10.000 de țigarete provenite din contrabandă, în care nu se poate reține continuitatea incriminării faptei în infracțiunea prevăzută de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, constatându-se că a intervenit dezincriminarea faptei ca urmare a deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022.

Într-o opinie, agreată și de autorii întrebării, țigarele ridicate nu pot fi confiscate în temeiul dispozițiilor art. 112 alin. (1) lit. f) C.pen. întrucât deținerea lor, prin eludarea controlului vamal, deși ilicită, prin raportare la efectul deciziei Curții Constituționale nr.

¹¹ Art. 112 alin. (1) lit. b) din actualul Cod penal

¹² În sens contrar, cu privire la confiscarea specială a autovehiculului în cazul infracțiunii prev. de art. 335 alin. (1) C.pen., Întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24 - 25 septembrie 2015

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

176/2022 nu mai este interzisă de legea penală, condiție prevăzută de art. 107 alin. (2) C.pen. pentru luarea măsurii de siguranță a confiscării speciale. Întrucât fapta poate constitui contravenția prev. de art. 449 alin. 2) lit. k) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal¹³, se impune sesizarea potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (2) din OG nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, a organului administrativ cu competență în materie, respectiv Autoritatea Vamală Română.

Într-o altă opinie, se apreciază că și în ipoteza în care se constată că a intervenit dezincriminarea faptei, țigaretetele ridicate pot fi confiscate. În susținerea acestei opinii se arată că se impune aplicarea prioritara a dreptului european, iar în acest art. 198 alin. (1) lit. a) din Regulamentul UE nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 09.10.2013 de stabilire a Codului Vamal al Uniunii prevede că: *autoritățile vamale iau toate măsurile necesare, inclusiv confiscarea și vânzarea sau distrugerea, pentru a dispune de mărfuri în cazurile următoare: (a) în cazul în care una dintre obligațiile definite în legislația vamală cu privire la introducerea mărfurilor neunionale pe teritoriul vamal al Uniunii nu a fost îndeplinită sau mărfurile au fost sustrate de sub supraveghere.* Așadar, față de dispozițiile anterior precizate și având în vedere că țigaretetele de contrabandă nu au fost introduse pe teritoriul Uniunii Europene cu respectarea condițiilor legale prevăzute de regulament se impune confiscarea acestora și în temeiul art. 198 alin. (1) lit. a).

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Astfel, conform art. 107 alin. (2) C.pen. *măsurile de siguranță se iau față de persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală, nejustificată.* Prin urmare, una din condițiile generale de dispunere a unei măsuri de siguranță este săvârșirea unei fapte tipice.

Potrivit art. 4 teza a II-a C.pen., în ipoteza dezincriminării, *executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi* (de dezincriminare, s.n.).

Dezincriminarea afectează așadar tipicitatea faptei, scoțând-o din sfera ilicitului penal, motiv pentru care nu se mai poate vorbi despre o *faptă prevăzută de legea penală*. De aceea, în ipoteza expusă de autorul întrebării, nu este îndeplinită prima dintre condițiile generale pentru luarea unei măsuri de siguranță, motiv pentru care confiscarea specială a țigaretetelor care au făcut obiectul contrabandei asimilate nu mai este posibilă.

¹³ Respectiv *deținerea în afara antrepozitului fiscal sau comercializarea pe teritoriul României a produselor accizabile supuse marcării, potrivit prevederilor art. 421 alin. (3), fără a fi marcate sau marcate necorespunzător ori cu marcaje false sub limitele prevăzute de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015*

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

În plus, față de domeniul de aplicare al Regulamentului UE nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 09.10.2013, respectiv instituirea normelor și procedurilor generale aplicabile mărfurilor introduse sau scoase de pe teritoriul vamal al Uniunii, dispozițiile sale nu obligă autoritățile statelor membre la instituirea unor măsuri de natură penală în prevăzută de art. 198 alin. (1) lit. a). Prin urmare, *confiscarea* la care se referă aceste din urmă dispoziții nu este, așadar, în mod obligatoriu o măsură de natură penală.

În unanimitate a fost agreată opinia INM, arătându-se că se impune sesizarea organului administrativ cu competență în materie, respectiv Autoritatea Vamală Română, în temeiul dispozițiilor art. 30 alin. (2) din OG nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

II. Drept penal - Partea specială

1. Infracțiuni contra patrimoniului

- 1.1. Dacă în situația unui furt comis în interiorul unui magazin luminat, în cursul programului de funcționare, dar după instalarea întunericului, se va reține agravanta furtului calificat prev. de art. 229 alin. (1) lit. b) C.pen. (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

Problema a fost discutată în cadrul Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din data de 18 mai 2018, stabilindu-se că se justifică aplicarea criteriului astronomic pentru a evalua incidența elementului circumstanțial agravant referitor la comiterea faptei în timpul nopții, în temeiul art. 229 alin. (1) lit. b) C.pen., având în vedere că rațiunea agravantei constă în pericolozitatea sporită a persoanei care comite fapta prevăzută de legea penală după instalarea întunericului, ca fenomen natural care implică și o diminuare a atenției destinatarilor normei de incriminare și o dificultate relativă de a asigura paza bunurilor.

Distincția făcută de susținătorii opiniei reținerii agravantei în raport de condițiile specifice locului în care fapta a fost comisă generează lipsa de previzibilitate a normei de

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

incriminare care s-ar aplica, în forma agravată, doar în unele cazuri, respectiv când acțiunea de sustragere de bunuri, după lăsarea întinericului, se realizează în orice spațiu, închis sau deschis, cu excepția magazinelor cu program non-stop, galeriilor comerciale, spații în care „activitățile intense din timpul programului de lucru” fac lipsită de relevanță stabilirea momentului zilei în care se comite fapta. Lipsa de diligență a persoanelor în asigurarea pazei bunurilor după instalarea întinericului natural poate fi avută în vedere ca argument care justifică reținerea formei agravate și în cazul acestor spații - de exemplu, în cazul unui spațiu comercial iluminat artificial care are program cu publicul până la ora 24:00 însă în intervalul 22:00-24:00 numărul clienților scade semnificativ, ca de altfel și atenția angajaților magazinului respectiv; rațiunea legiuitorului în aprecierea ca fiind mai gravă a unei fapte de acest gen rămâne aceeași, astfel că este preferabilă, în continuare, aplicarea criteriului astronomic, mai previzibil și mai aproape de scopul normei penale.

În unanimitate a fost agreată opinia adoptată în cadrul Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din data de 18 mai 2018.

2. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice

2.1. Aplicarea art. 250¹ alin. (1) C.pen. Încadrarea juridică a faptei în situația în care făptuitorul a sustras/și-a însușit fără drept un card bancar și ulterior l-a deținut în vederea utilizării frauduloase (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)

S-a pus problema în practica judiciară dacă infracțiunea prev. de art. 250¹ alin. (1) C.pen. poate fi reținută în sarcina autorului infracțiunilor de furt ori însușirea a bunului găsit sau ajuns din eroare la făptuitor care a avut ca obiect instrumentul de plată fără numerar deținut ulterior în vederea utilizării frauduloase.

Într-o opinie, se consideră că sunt aplicabile dispozițiile art. 250¹ alin. (1) C.pen., apreciindu-se că simpla detenție a respectivului instrument de plată în vederea efectuării de tranzacții frauduloase este incriminată ca infracțiune.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Într-o altă opinie, se consideră că această detenție este sancționată deja prin reținerea dispozițiilor art. 228 C.pen. sau art. 243 C.pen., fiind o situație care decurge în mod natural și inseparabil din săvârșirea acestor infracțiuni.

În opinia noastră, cea de-a doua opinie este cea corectă. Din rațiunile care au stat la baza introducerii dispozițiilor art. 250¹ în Codul penal prin Legea nr. 207/2021 rezultă că însușirea anterioară a instrumentului de plată trebuie să fi fost realizată de o altă persoană decât cea care comite infracțiunea de deținere a instrumentului de plată în vederea utilizării frauduloase. Astfel, infracțiunea are ca sursă de inspirație dispozițiile art. 4 lit. c) din Directiva (UE) 2019/713, urmărindu-se incriminarea de sine stătătoare a unor acte precum colectarea și posesia de instrumente de plată cu intenția de a comite fraude, fără a necesita utilizarea frauduloasă efectivă a mijloacelor de plată fără numerar¹⁴. Or, în ipoteza autorului sustragerii/însușirii fără drept a instrumentului de plată, prin infracțiunea corespunzătoare - furt, respectiv însușirea bunului găsit sau ajuns din eroare la făptuitor - este sancționată și deținerea lui cu intenția de a comite fraude, chiar fără utilizarea efectivă.

De altfel, raportul dintre infracțiunile prev. de art. 228 sau art. 243 C.pen., pe de o parte, și cea prev. de art. 250¹, pe de altă parte, este specific calificărilor incompatibile întrucât această din urmă infracțiune este consecința logică și întrucâtva naturală a celor dintâi, deținerea fiind o consecință a luării/însușirii. Cele două categorii de norme aflate în conflict protejează același obiectului juridic generic, respectiv posesia/detenția, și au la bază o singură rezoluție infracțională, ceea ce conduce în mod evident la considerarea potențialului concurs de infracțiuni ca fiind absurd sau injust.

În majoritate a fost agreată opinia INM. A fost exprimată și opinia potrivit căreia soluția concursului s-ar impune în ipoteza în care însușirea anterioară nu s-a făcut în scopul utilizării frauduloase a instrumentului de plată fără numerar.

3. Infracțiuni contra înfăptuirii justiției

3.1. Dacă este aplicabilă cauza de nepedepsire prev. de art. 268 alin. (3) C.pen. în situația în care autorul faptei de inducere în eroare a organelor judiciare, audiat fiind în calitate de suspect sau inculpat, recunoaște săvârșirea faptei, iar împotriva persoanei vizate de sesizarea mincinoasă nu s-a dispus reținerea și nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

¹⁴ Pct. 13 al preambulului Directivei

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia noastră, în ipoteza expusă de autorul întrebării nu este incidentă cauza de nepedepsire prev. de art. 268 alin. (3) C.pen.

Rațiunea cauzei de nepedepsire menționate este aceea de a stimula făptuitorul ca, după ce prin sesizarea mincinoasă ori probele produse ori ticluite a determinat organele judiciare să facă cercetări raportat la situații sau împrejurări nereale, inapte să conducă la aflarea adevărului, să revină asupra lor, pe de o parte, înainte de a se produce efecte grave sau chiar ireversibile, prin desfășurarea unei proceduri penale împotriva unei persoane nevinovate, iar, pe de altă parte, într-o fază incipientă, pentru a nu se risipi astfel resurse de personal, timp, mijloace investigative, fără ca procedura să aibă un temei în realitatea faptică sau în cea juridic penală.

Or, în ipoteza în care organele judiciare au declanșat procesul penal împotriva autorului sesizării mincinoase ori al probelor produse sau ticluite, rațiunea menționată este deja epuizată și nu mai poate fi împlinită, de vreme ce organele judiciare au pus în mișcare noi resurse în acest proces. Dacă s-ar accepta că declanșarea procesului penal împotriva autorului infracțiunii de inducerea în eroare a organelor judiciare nu constituie o limită în ceea ce privește dreptul acestuia de a beneficia de cauza de nepedepsire, rațiunea acesteia s-ar transforma în contrariul ei, având în vedere că, pe de o parte, prin ipoteză nu se va mai produce reținerea, arestarea sau de punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva celui față de care s-a făcut denunțul sau plângerea ori s-au produs probele, ca să se epuizeze dreptul său de retragere, din moment ce organele judiciare au aflat că sesizarea inițială ori probele produse sau ticluite sunt nereale, iar, pe de altă parte, că autorul acestora din urmă ar putea să determine angrenarea unor noi resurse judiciare, a căror durată în timp ar depinde de voința sa, fără vreo consecință în planul răspunderii sale penale, având în vedere că dreptul de retragere ar putea fi exercitat până la rămânerea definitivă a cauzei.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 268 alin. (3) C.pen. condiționează aplicabilitatea cauzei de nepedepsire de calitatea de *persoană*, fără vreo calitate procesuală, a celui care a declarat că denunțul, plângerea sau probele sunt nereale. Prin urmare, declarația trebuie să se situeze între momentul consumării infracțiunii de inducerea în eroare a organelor judiciare și cel al declanșării urmăririi penale împotriva autorului ei. Dacă acesta din urmă devine *suspect* sau *inculpat*, cauza de nepedepsire nu mai poate fi aplicată întrucât autorul declarației nu mai are calitatea la care se referă dispozițiile art. 268 alin. (3) C.pen. Practic, în acest caz declarația conform căreia denunțul, plângerea sau probele sunt nereale, făcută în procesul penal pornit împotriva autorului ei pentru infracțiunea de inducerea în eroare a organelor judiciare nu are caracterul de cauză de nepedepsire în cauza în care sesizarea mincinoasă a fost făcută ori probele nereale au fost

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

produse sau ticluite, ci de recunoaștere a comiterii acestei infracțiuni, în aceeași cauză în care are calitatea de suspect/inculpat, recunoașterea făcută în aceste condiții putând eventual constitui o circumstanță atenuantă facultativă¹⁵.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4. Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice

4.1. Dacă se poate reține săvârșirea infracțiunii prev. de art. 335 alin. (2) C.pen. în sarcina persoanei care conduce un autoturism după expirarea perioadei de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care a fost respinsă plângerea formulată împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției prin care i s-a aplicat sancțiunea complementară a suspendării exercitării dreptului de a conduce, în situația în care nu i-a fost comunicată această hotărâre (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă după expirarea termenului de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești prin care a fost respinsă plângerea formulată împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției prin care i s-a aplicat sancțiunea complementară a suspendării exercitării dreptului de a conduce, fapta de a conduce autovehiculul pe drumurile publice este imputabilă, chiar în absența comunicării acestei hotărâri.

Într-o opinie, s-a apreciat că făptuitorul are datoria de a se interesa de proces și, prin urmare, se poate reține vinovăția acestuia.

Într-o altă opinie, s-a considerat că, pentru a fi reținută vinovăția, trebuie să se dovedească fie că făptuitorului i-a fost comunicată legal hotărârea definitivă, fie că a cunoscut această hotărâre pe orice alte căi.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Astfel, conform art. 96 alin. (2) lit. c) din OUG nr. 195/2002, constituie sancțiune contravențională complementară *suspendarea exercitării dreptului de a conduce, pe timp limitat*. Plângerea împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției prin care s-a aplicat sancțiunea contravențională complementară suspendă executarea acesteia, conform art. 118 alin. (2) din același act normativ. În acest caz, potrivit art. 118 alin. (4) *suspendarea exercitării dreptului de a conduce se reia de drept începând cu ora 00.00 a zilei următoare celei în care a fost predat permisul de conducere*,

¹⁵ În același sens, cu privire la cauza de nepedepsire similară prev. de art. 273 alin. (3) C.pen., ÎCCJ - Secția penală, decizia nr. 74/2016

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești prin care instanța a respins plângerea formulată împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției sau a admis-o în parte, menținând sancțiunea contravențională complementară aplicată, dar nu mai târziu de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.

Plecând de la premisa că infracțiunea prev. de art. 335 alin. (2) C.pen. este una intenționată, elementul intelectual din structura intenției autorului presupune cunoașterea de către acesta a tuturor elementelor de factură obiectivă de a căror întrunire depinde existența infracțiunii, inclusiv cel referitor la faptul că exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată. Or, prin ipoteză, acesta din urmă este cunoscut făptuitorului, de vreme ce a formulat plângere împotriva procesului-verbal prin care i s-a aplicat sancțiunea contravențională a suspendării exercitării dreptului de a conduce.

Faptul că, ulterior, executarea sancțiunii contravenționale complementare este suspendată, ca urmare a plângerii formulate, nu înseamnă că reluarea executării acesteia, în condițiile art. 118 alin. (4), face ca sancțiunea aplicată să fie una originară, față de care făptuitorul trebuie să aibe o nouă poziție subiectivă. Aceasta întrucât cunoașterea momentului și a soluției definitive pronunțate de instanța judecătorească cu privire la plângerea împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției, fapt de care depinde reactivarea executării sancțiunii complementare, ține de diligența părții implicate într-un asemenea proces, de vreme ce prevederile art. 10 alin. (1) C.proc.civ. stabilesc că, în cadrul procesului civil, părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să își probeze pretențiile și apărările, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia¹⁶.

Așa fiind, de vreme ce hotărârea judecătorească prin care instanța a respins plângerea împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției a fost rezultatul unui proces desfășurat în condițiile îndeplinirii legale a procedurii de citare și cu respectarea tuturor garanțiilor procedurale ale părților, se prezumă că acestea au cunoștință de parcursul procesual al litigiului, finalizat cu momentul pronunțării hotărârii. În plus, minuta hotărârii se pronunță în ședință publică și este accesibilă părților, soluția fiindu-le pusă la dispoziție prin mijlocirea grefei instanței. Depinde doar de diligența părților să se intereseze cu privire la soluția pronunțată și să acționeze în consecință¹⁷.

Necunoașterea de către autor a dispozițiilor art. 118 alin. (4) din OUG nr. 195/2002 referitoare la termenul limită de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care a fost respinsă plângerea formulată împotriva procesului-verbal de

¹⁶ În același sens, cu privire la îndeplinirea obligației legale de predare a permisului de conducere, Curtea Constituțională, decizia nr. 94/2021, paragraf. 20

¹⁷ Idem, paragraf. 22

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

constatare și sancționare a contravenției sau a fost admisă în parte, menținându-se sancțiunea contravențională complementară aplicată, de la care se reia executarea sancțiunii complementare, ar putea înlătura elementul intelectual din structura intenției doar în condițiile eroării de drept extrapenal, conform art. 30 alin. (4) C.pen., ceea ce presupune ca autorul să nu fi cunoscut reglementările în discuție și nici ipoteza de reluare a suspendării exercitării dreptului a conduce din nicio altă sursă. Simpla îndoială, starea dubitativă în care autorul are reprezentarea posibilității ca imaginea pe care și-a format-o asupra realității să nu fie corectă nu constituie eroare întrucât în acest caz săvârșirea faptei implică acceptarea de către făptuitor a rezultatului faptei, pe care el îl concepe ca posibil sau ca probabil¹⁸.

În unanimitate a fost agreată opinia INM. S-a propus ca și soluție de bune practici, pentru a evita apărări vizând imputabilitatea faptei, ca în momentul predării permisului de conducere a urmare a plângerii contravenționale formulate, să i se aducă la cunoștință posesorului acestuia prin proces-verbal conținutul dispozițiilor art. 118 alin. (4) din OUG nr. 195/2002.

4.2. Dacă în sarcina persoanei care părăsește locul accidentului cu autoturismul se pot reține în concurs infracțiunile prev. de art. 338 alin. (1) și respectiv art. 338 alin. (2) C.pen., având în vedere că schimbarea poziției vehiculului implicat într-un accident de circulație reprezintă o modificare a stării locului faptei, conform Deciziei nr. 22/2022 a ICCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

Problema a fost discutată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel organizată în perioada 27-28 februarie 2023, stabilindu-se că decizia nr. 22/2022 nu duce la concluzia că simpla plecare de la locul accidentului cu vehiculul implicat în accident, fără încuviințarea poliției sau a procurorului care efectuează cercetarea locului faptei, va atrage reținerea unui concurs formal între infracțiunea prevăzută de art. 338 alin. (1) și cea prevăzută de 338 alin. (2) C.pen., deoarece în această situație fapta de modificare a locului accidentului este absorbită în mod natural în cea de părăsire a locului accidentului. Decizia menționată nu a reconfigurat infracțiunea prevăzută de art. 338 alin. (2) C.pen., ci doar a stabilit că noțiunea de *modificare a stării locului accidentului* include și situația în care este

¹⁸ ICCJ - Secția penală, decizia nr. 3033/2006

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

schimbată poziția autovehiculului implicat într-un accident de circulație fără acordul echipei de cercetare la fața locului.

Doar în ipoteza în care, înainte să abandoneze locul impactului, autorul accidentului sau unul din conducătorii de vehicul implicați în accident coboară și înlătură eventuale urme de pe carosabil ori schimbă poziția corpului victimei sau bunurile rămase se va reține și infracțiunea prev. de art. 338 alin. (2) C.pen.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4.3. Reținerea infracțiunii de punere în circulație sau conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul cu număr fals de înmatriculare sau de înregistrare, prev. de art. 334 alin. (2) C.pen. în ipoteza conducerii unui autovehicul pe drumurile publice pe care este aplicat același număr de înmatriculare atribuit autovehiculului anterior radierii din circulație (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

În opinia noastră, fapta de punere în circulație sau conducere pe drumurile publice a unui autovehicul, radiat din circulație, având atașat numărul de înmatriculare atribuit aceluiași autovehicul anterior radierii, poate realiza tipicitatea infracțiunii prev. de art. 334 alin. (1) C.pen., nu a celei prevăzute de alin. 2 al aceluiași articol.

Astfel, cu privire la noțiunea de *număr fals de înmatriculare sau înregistrare*, prin decizia nr. 18/2012 a ÎCCJ - Completul competent să judece recursul în interesul legii s-a stabilit că *dispozițiile art. 85 alin. 2 din OUG nr. 195/2002¹⁹ vizează acele situații în care s-a intervenit în vreun fel asupra numărului de înmatriculare al unui autoturism înmatriculat în realitate, fie prin confecționarea unui număr sau imitarea unui număr autentic, fie prin modificarea aspectului sau mențiunilor unui asemenea număr, creându-se astfel o aparență necorespunzătoare adevărului, precum și situația în care autoturismul este sau nu înmatriculat, dar poartă plăcuța de înmatriculare a altui vehicul.*

În ipoteza expusă de autorul întrebării numărul de înmatriculare nu este nici confecționat sau alterat în modalitățile menționate mai sus și nici nu aparține unui alt vehicul. În aceeași măsură în care numerele de înmatriculare provizorii expirate nu se transformă în numere false, întrucât nu au fost supuse unei operațiuni de falsificare în sensul celor statuate prin decizia nr. 18/2022, tot astfel numerele de înmatriculare

¹⁹ Art. 334 alin. (2) din actual Cod penal

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

apartținând unui autovehicul radiat din circulație nu pot fi considerate numere false de înmatriculare. În ambele situații numerele de înmatriculare au aparținut în mod legal autovehiculului la un moment dat, pierzându-și însă valabilitatea ca urmare a unei împrejurări ulterioare, respectiv neefectuarea operațiunilor de înmatriculare definitivă sau scoaterea definitivă din circulație ca urmare a radierii.

Pe de altă parte, una din rațiunile incriminării este aceea că, fără un număr de înmatriculare/înregistrare sau cu un număr de înmatriculare/înregistrare fals este greu de descoperit un autovehicul ce a fost implicat în săvârșirea unei infracțiuni rutiere sau a altui gen de faptă contra siguranței circulației pe drumurile publice. În cazul autoturismului cu numere de înmatriculare care nu mai sunt valabile, întrucât autovehiculul a fost radiat definitiv din circulație, este firesc să se rețină doar infracțiunea prevăzută de art. 334 alin. (1) C.pen., deoarece acele numere există în evidența poliției și după radiere, ca atare nu există pericolul imposibilității identificării autoturismului ce le poartă și nici cel al atribuirii lor altui autovehicul²⁰.

Având în vedere că înmatricularea vehiculului durează de la admiterea în circulație până la scoaterea definitivă din circulație, conform art. 11 alin. (2) din OUG nr. 195/2002, punerea în circulație sau conducerea pe drumurile publice după radierea definitivă a acestuia va realiza tipicitatea infracțiunii prev. de art. 334 alin. (1) C.pen.²¹

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4.4. Reținerea infracțiunii prev. de art. 336 alin. (2) C.pen. în ipoteza în care ingerarea substanțelor psihoactive nu au produs o modificare a stării fizice, psihice, comportamentale a conducătorului auto (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară.

Problema a fost discutată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Craiova, 3-4 iunie 2021, stabilindu-

²⁰ În acest sens, conform art. 11 alin. (14) din OUG nr. 195/2002, datele de identificare a proprietarului și a vehiculului se păstrează timp de 10 ani de la data radierii vehiculului

²¹ Nu avem în vedere situația radierii în cazul trecerii vehiculului în proprietatea altei persoane, prevăzută de art. 17 alin. (2) din OUG nr. 195/2002, când numărul de înmatriculare și plăcuțele aferente se transferă automat noului proprietar, dacă acesta are domiciliul sau sediul în același județ cu fostul proprietar și dacă fostul proprietar nu a optat pentru păstrarea combinației numărului de înmatriculare respectiv, conform art. 24 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a OUG nr. 195/2002, aprobat prin HG nr. 1391/2006

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

se că este suficientă constatarea faptului că la momentul conducerii vehiculului pe drumurile publice subiectul activ se afla sub influența substanțelor psihoactive, în sensul prezentei în corp a unor substanțe de acest gen.

Astfel, tipicitatea infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (2) C.pen. nu presupune în mod necesar alterarea capacităților psihofizice ale subiectului activ și, implicit, diminuarea aptitudinii de a conduce vehiculul pe drumurile publice. Aceasta întrucât, odată consumată, orice substanță cu efect psihoactiv afectează sistemul nervos central într-o măsură incompatibilă cu desfășurarea în siguranță a unor activități care prezintă un grad ridicat de risc pentru sănătatea persoanelor, cum este, printre altele, și cazul conducerii unui vehicul pe drumurile publice. Consumul de substanțe stupefiante, psihotrope sau a altor substanțe psihoactive produce întotdeauna modificări fizice, psihice și comportamentale de diverse grade, dar semnificative. În acest sens, art. 2 lit. e) din Legea nr. 194/2011 stabilește că prin *efecte psihoactive* se înțelege unul dintre următoarele efecte pe care le poate avea un produs, atunci când este consumat de către o persoană: stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică. Or, având în vedere natura relațiilor sociale ocrotite, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția siguranței circulației pe drumurile publice, relații sociale a căror existență normală este condiționată de interzicerea conducerii vehiculelor sub influența substanțelor psihoactive.

De aceea este irelevantă cantitatea de substanță consumată sau depistată în probele biologice ale făptuitorului, ulterior săvârșirii acțiunii ce constituie elementul material al infracțiunii analizate. În mod asemănător, persoana care a consumat astfel de substanțe se află sub influența lor chiar și atunci când modificările aduse funcțiilor sale cognitive sau comportamentului nu sunt vizibile sau ușor identificabile. Aceasta deoarece rațiunea incriminării este aceea a protejării siguranței circulației pe drumurile publice, activitate a cărei normală derulare este condiționată de interzicerea conducerii vehiculelor de către persoane aflate sub influența unor substanțe interzise de lege, cum sunt cele din categoria substanțelor psihoactive. Starea de pericol pentru relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice ia naștere ca urmare a simplei acțiuni de conducere a vehiculului de către o persoană care a consumat substanțe cu efect psihoactiv, deoarece funcțiile cognitive, inclusiv atenția și capacitatea de reacție ale conducătorului auto sunt inevitabil afectate de consumul de substanțe psihoactive, chiar și atunci când înrâurirea respectivelor substanțe nu se obiectivează în modificări comportamentale neechivoce, ușor perceptibile. Aceasta înseamnă că, indiferent de concentrația de substanță identificată în probele biologice sau de eventualele modificări psiho-fizice efectiv prezentate de autorul faptei, acțiunea de a conduce un vehicul de

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

către persoana în organismul căreia sunt prezente substanțe psihoactive creează o stare de pericol pentru relațiile sociale ocrotite de art. 336 alin. (2) C. pen. și justifică astfel sancționarea faptei prin mijloace penale. Concluzia astfel formulată este susținută și de interpretarea gramaticală și logico-sistematică a normei care incriminează fapta, care evidențiază opțiunea legiuitorului de a nu restrânge sfera de aplicare a normei penale printr-o eventuală condiționare a caracterului penal al faptei de existența unor cerințe obiective suplimentare, cum ar fi constatarea, concomitent prezenței substanței interzise în organism, și a unor anume modificări fizice, psihice sau comportamentale²².

Având în vedere sfera largă a produselor susceptibile de a avea efecte psihoactive, în mod obiectiv, legiuitorul nu poate prevedea un nivel minim al concentrației de substanțe psihoactive ca și cerință esențială cu privire la elementul material al laturii obiective în cazul acestei infracțiuni. Așa fiind, legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în orice situație de conducere a unui vehicul ulterior consumului unor substanțe psihoactive, prin consum înțelegându-se introducerea în organismul uman a unui produs, indiferent dacă acesta a fost dizolvat, impregnat, dispersat sau diluat²³.

De altfel, prin considerentele deciziei nr. 11/2022 a ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, fiind chemată să se pronunțe cu privire la raportul dintre cele două modalități normative, instanța supremă a arătat că diferențele vizează doar cerința esențială atașată laturii obiective a infracțiunii, respectiv cea care vizează natura substanței ingerate de către conducătorul vehiculului, în cazul primei forme fiind vorba de alcool, iar în cea ce privește a doua formă, de substanțe psihoactive.

În unanimitate a fost agreată opinia adoptată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Craiova, 3-4 iunie 2021.

5. Infracțiuni săvârșite de militari

5.1. Dacă un elev sau student militar poate fi subiect activ al infracțiunilor din Titlul XI - Infracțiuni contra capacității de luptă a forțelor armate, Cap. I infracțiuni săvârșite de militari (Secția Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție)

²² ÎCCJ - Secția penală, decizia nr. 365/2020

²³ Decizia CCR nr. 138/2017, parag. 21 și decizia CCR nr. 101/2019, parag. 24

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Autorul întrebării nu a precizat care sunt opiniile diferite identificate în practica judiciară, arătând că problematica subiectului activ la infracțiunile comise de militari este generată de dispozițiile art. 1 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare care folosește terminologia de *cadre militare*, între care nu se regăsește și categoria studenților și elevilor militari, definită prin dispozițiile art. 3 alin. (3) din Legea nr. 446/2006 privind pregătirea populației pentru apărare și prin Ordinul nr. M110/2014 al Ministerului Apărării Naționale, prin care au fost aprobate Instrucțiunile privind organizarea și funcționarea colegiilor naționale militare.

În opinia noastră, elevul sau studentul instituției militare de învățământ nu are calitatea de subiect activ al infracțiunilor săvârșite de militari din cadrul Cap. I al Titlului XI din Codul penal. Dispozițiile cuprinse în acest titlul folosesc noțiunea de *militar*, fără a oferi o definiție proprie, motiv pentru care înțelesul ei trebuie stabilit prin raportare la dispozițiile legii speciale.

Astfel, conform art. 3 alin. (3) din Legea nr. 446/2006, *serviciul militar activ se îndeplinește în calitate de: a) militar profesionist; b) militar în termen; c) elev sau student la instituțiile de învățământ din sistemul de apărare și securitate națională, cu excepția elevilor liceelor și colegiilor militare; d) soldat sau gradat voluntar.*

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 80/1995 *prin cadre militare, în sensul prezentei legi, se înțelege cetățenii români cărora li s-a acordat grad de ofițer, maestru militar sau subofițer, în raport cu pregătirea lor militară și de specialitate, în condițiile prevăzute de lege.* De asemenea, conform art. 3 teza I din aceeași lege *gradul militar este un drept al titularului și reprezintă recunoașterea în plan social a calității de cadru militar.*

Prin urmare, din aceste dispoziții rezultă că însușirea de *cadru militar* este determinată de acordarea unui grad militar, în timp ce calitatea de *militar* are în vedere fie militarul profesionist, fie cel în termen. Categoria de *elev sau student la instituțiile de învățământ din sistemul de apărare și securitate națională* este considerată de legiuitor ca și categorie distinctă de cea de militar, care îndeplinește serviciul militar activ și care poate fi încadrată în categoria de cadru militar, în ipoteza obținerii unui grad militar.

De asemenea, conform art. 5 alin. (1) teza I din Legea nr. 80/1995 *ofițerii, maiștrii militari și subofițerii în activitate sunt militari profesioniști* iar conform art. 4 alin. 1 lit. a) din aceeași lege, *cadrele militare în activitate sunt cele care ocupă o funcție militară.* Or, conform art. 38 din Legea nr. 446/2006 *tinerii admiși în instituțiile militare de învățământ, cu excepția celor din liceele și colegiile militare, sunt considerați voluntari.* De asemenea, însăși secțiunea a 5-a din Legea nr. 446/2006 se intitulează *cadrele militare în activitate, elevii și studenții instituțiilor militare de învățământ, soldații și gradații voluntari*, legiuitorul având în vedere așadar elevii și studenții

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

apartținând instituțiilor militare de învățământ ca și categorii care nu face parte din cea a cadrelor militare *în activitate*.

Prin urmare, elevii și studenții instituțiilor militare de învățământ, chiar dacă pot avea calitatea de cadru militar, nu sunt *militari*, în sensul dispozițiilor legii speciale, motiv pentru care aceștia nu pot fi subiecți activi ai infracțiunilor din Cap. I al Titlului XI din Codul penal.

În majoritate a fost agreată opinia INM.

6. Infracțiuni în legi speciale

6.1. Efectele deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 cu privire la infracțiunea de contrabandă asimilată prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă în urma deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 a intervenit dezincriminarea faptei de contrabandă asimilată prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 privind Codul Vamal al României.

Într-o opinie, publicarea în Monitorul Oficial a deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 a determinat dezincriminarea faptei de contrabandă asimilată, fiind pronunțate astfel soluții de achitare de către instanțele judecătorești pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 privind Codul Vamal al României.

Într-o altă opinie, agreată și de autorul întrebării, în urma deciziei instanței de contencios constituțional, faptele incriminate anterior de dispozițiile art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 pot fi încadrate în dispozițiile art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, sau în cele prev. de art. 270 C.pen. referitoare la infracțiunea de tănuire, instanțele judecătorești dispunând schimbarea încadrării juridice a faptei în aceste din urmă dispoziții.

Problema a fost discutată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel organizată în perioada 27-28 februarie 2023, stabilindu-se că în urma deciziei Curții Constituționale nr. 176/2022 nu s-a produs dezincriminarea faptelor de contrabandă asimilată, reglementate anterior prin dispozițiile art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006.

Astfel, prin decizia nr. 176/2022 Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.270 alin. (3) din Legea nr.86/2006²⁴ privind Codul vamal al României sunt neconstituționale.

²⁴ Sunt asimilate infracțiunii de contrabandă și se pedepsesc potrivit alin.(1) colectarea, deținerea, producerea, transportul, preluarea, depozitarea, predarea, desfacerea și vânzarea bunurilor sau a

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Pentru a pronunța această soluție, instanța de contencios constituțional a reținut, în esență, că dispozițiile art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, prin faptul că nu reglementează un prag valoric/temporal cât privește faptele asimilate contrabandei și prin nesocotirea principiului *ultima ratio* în materie penală, aduc atingere principiului constituțional al statului de drept, consacrat în art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală. Astfel, stabilind o pedeapsă corespunzătoare incriminării din alin. (1) al art. 270 din Codul vamal (închisoare de la 2 la 7 ani), legiuitorul a atribuit faptei reglementate la alin. (3) al aceluiași articol același pericol social generic, cu toate că această din urmă infracțiune este doar *asimilată*, derivată, corelativă celei dintâi.

De asemenea, deși noțiunea de *contrabandă* utilizată de legiuitor la art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 nu echivalează cu infracțiunea de contrabandă prevăzută la art. 270 alin. (1) și alin. (2) lit. a), b) și c) din aceeași lege²⁵, cu toate elementele constitutive ale acesteia, bunurile/mărfurile, obiect al infracțiunii prevăzute la alin. (3), pot proveni din/pot fi destinate faptelor săvârșite conform alin. (1) al art. 270 din Codul vamal al României sau pot proveni din/pot fi destinate faptelor săvârșite conform alin. (2) lit. a), b) și c) ale aceluiași articol. De asemenea, fapta prevăzută la alin. (3) al art. 270 din Codul vamal al României, în lipsa unor praguri valorice, constituie întotdeauna infracțiune, însă faptele din care provin/căroră le sunt destinate aceste bunuri nu constituie întotdeauna infracțiune, faptele de la art. 270 alin. (2) lit. a) din Codul vamal al României constituie infracțiune numai când valoarea în vamă a bunurilor sau a mărfurilor care trebuie plasate sub un regim vamal este mai mare de 20.0000 lei, respectiv 40.000 lei, iar faptele incriminate la lit. b) a alin. (2) al art. 270 din același act normativ sunt condiționate de săvârșirea lor de două ori în decursul unui an. În aceste condiții, deși fapta săvârșită în condițiile alin. (3) al art. 270 din Codul vamal al României constituie o infracțiune derivată, corelativă și, cu privire la majoritatea operațiunilor/acțiunilor ce constituie elementul material al laturii obiective, o infracțiune subsecventă, aceasta constituie întotdeauna infracțiune indiferent de valoarea în vamă a bunurilor/mărfurilor care trebuie plasate sub un regim vamal, deși - în ipoteza introducerii în țară prin locurile stabilite pentru controlul vamal, prin sustragere de la controlul vamal, a bunurilor sau a mărfurilor

mărfurilor care trebuie plasate sub un regim vamal cunoscând că acestea provin din contrabandă sau sunt destinate săvârșirii acesteia

²⁵ În acest sens, decizia nr. 32/2015 a ÎCCJ - CDCD

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

care trebuie plasate sub un regim vamal - fapta din care provin bunurile, datorită valorii acestora, poate fi contravenție.

Cu privire la efectele acestei decizii în privința faptelor incriminate de dispozițiile art. 270 alin. (3) din Codul vamal, în primul rând trebuie avut în vedere faptul că decizia de neconstituționalitate reprezintă o formă atipică de abrogare. Acesta deoarece, din postura sa de legiuitor negativ, Curtea nu are posibilitatea de a se substitui legiuitorului în dreptul său de a selecta valorile sociale care merită o protecție penală. De asemenea, singura soluție care să concilieze rolul Curții de legiuitor negativ cu competența exclusivă de legiferare în domeniul penal conferită Parlamentului este reintrarea în vigoare a legii adoptate anterior de Parlament și abrogate în momentul intrării în vigoare a legii neconstituționale. În acest fel, valorile cărora legiuitorul a înțeles să le asocieze o protecție penală nu vor fi lipsite de acest atribut până în momentul în care Parlamentul va proceda la adoptarea unei noi reglementări în materie.²⁶

În același sens, prin decizia nr. 651/2018²⁷, Curtea a arătat că posibilitatea producerii unor efecte specifice dezincriminării unei fapte sau specifice intervenirii unei pedepse mai ușoare decât cea care se execută poate fi generată nu numai de o lege nouă de dezincriminare sau o lege penală mai favorabilă, ci și de însăși o decizie a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare. Astfel, dezincriminările intervin atât prin intermediul abrogării/modificării textelor legale preexistente, dar și prin intermediul deciziei Curții Constituționale prin care se admite excepția de neconstituționalitate a unei norme de incriminare, cu consecința constatării neconstituționalității întregului text de incriminare.

Prin urmare, la fel ca în cazul unei legi, trebuie analizat dacă decizia nr. 176/2022 a operat o dezincriminare a faptelor reglementate anterior de dispozițiile art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006.

²⁶ F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, 2014, p. 159. În același sens, prin decizia nr. 62/2007 Curtea a arătat că, în cazul constatării neconstituționalității unor dispoziții legale de abrogare, aceasta își încetează efectele juridice în condițiile art. 147 alin. 1 din Constituție, iar prevederile legale care au format obiectul abrogării continuă să producă efecte

²⁷ Prin care s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 595 alin. (1) C.p.p., care nu prevede și decizia Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare ca un caz de înlăturare sau modificare a pedepsei/măsurii educative, este neconstituțională

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Din punctul de vedere al criteriului de determinare a sferei de incidență a legii de dezincriminare²⁸, prin dispozițiile art. 3 din Legea nr. 187/2021 a fost consacrat sistemul aprecierii *in concreto*.²⁹ Prin urmare, nu va exista dezincriminare atunci când, deși norma de incriminare din legea veche nu se mai regăsește în legea nouă, conținutul ei a fost preluat de o altă normă ori este acoperit de o incriminare generală existentă.

Cu privire la natura faptelor ce au constituit obiectul incriminării prin dispozițiile art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006, Curtea a arătat în decizia nr. 176/2022³⁰ că infracțiunea din Codul vamal al României este, prin elementul său material, o infracțiune de tănuire, care privește bunuri de un anumit specific, respectiv bunuri ce provin din contrabandă, a căror deținere, depozitare, colectare etc. afectează bugetul consolidat al statului. De altfel, anterior introducerii în Codul vamal al României a incriminării prevăzute la art. 270 alin. (3), acțiunile/operațiunile prevăzute de această dispoziție legală, în lipsa unui text special, au fost încadrate de către instanțe ca infracțiune de tănuire³¹. Și ulterior adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2010, infracțiunea reglementată la art. 270 alin. (3) din Legea nr.86/2006 a fost caracterizată în jurisprudență ca formă de tănuire a bunurilor provenind din contrabandă, având aceleași cerințe referitoare la obiectul juridic cu cele de la infracțiunea de contrabandă³², reținându-se, totodată că în cazul infracțiunii de contrabandă, sunt asimilate autoratului unele forme ale participației penale, iar pe de altă parte, infracțiunea de tănuire este absorbită în infracțiunea de contrabandă³³.

De asemenea, art. 452 alin. (1) lit. h) din Codul fiscal incriminează ca infracțiune *deținerea de către orice persoană în afara antrepozitului fiscal sau comercializarea pe teritoriul României a produselor accizabile supuse marcării, potrivit prezentului titlu, fără a fi marcate sau marcate necorespunzător ori cu marcaje false peste limita a 10.000*

²⁸ Inclusiv a unei decizii de neconstituționalitate cu aceeași vocație

²⁹ Potrivit art. 3 alin. 1 și 2 din Legea nr. 187/2012 *dispozițiile art. 4 din Codul penal privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii. Dispozițiile art. 4 din Codul penal nu se aplică în situația în care fapta este incriminată de legea nouă sau de o altă lege în vigoare, chiar sub o altă denumire.*

³⁰ Parag. 29

³¹ Decizia nr.2743 din 11 septembrie 2008 a ÎCCJ - Secția penală

³² Decizia nr.17/2013 a ÎCCJ - Completul competent să judece recursul în interesul legii

³³ Decizia nr. 11/2015 a ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

țigarete, 400 țigări de foi de 3 grame, 200 țigări de foi mai mari de 3 grame, peste 1 kg tutun de fumat, alcool etilic peste 40 litri, băuturi spirtoase peste 200 litri, produse intermediare peste 300 litri, băuturi fermentate, altele decât bere și vinuri, peste 300 litri [...]”, constituind o formă specifică de evaziune fiscală, respectiv un act preparator al evaziunii fiscale, iar contrabanda, atât în varianta tip, cât și în cazul infracțiunii asimilate contrabandei -, o infracțiune complexă, prin care se incriminează o modalitate specifică de sustragere de la plata taxelor, și anume prin introducerea sau deținerea bunurilor (atât a produselor accizabile, cât și a celor care nu sunt purtătoare de accize) care au intrat în țară cu încălcarea regimului juridic al frontierei, încălcarea regimului vamal prin omisiunea declarării la frontieră a bunurilor provenind din afara Uniunii Europene, fiind, după caz, un act preparator al evaziunii fiscale sau chiar un act consumat de evaziune fiscală³⁴.

Prin urmare, în raport de infracțiunile prev. de art. 270 C.pen. și art. 452 alin. (1) lit. h) C.fiscal, infracțiunea de contrabandă asimilată avea natura juridică a unei norme speciale, respectiv a unei incriminări cu un obiect de reglementare specific bunurilor/mărfurilor supuse controlului vamal la intrarea/ieșirea din țară. În condițiile ieșirii din vigoare a acestei norme prin decizia nr. 176/2022, faptele pe care aceasta le prevedea continuă să fie incriminate prin dispozițiile generale ale art. 270 C.pen. și respectiv ale art. 452 alin. (1) lit. h) C.fiscal. De aceea, aprecierea *in concreto* a dezincriminării trebuie făcută prin raportare la aceste dispoziții.

Trebuie menționat faptul că, având în vedere că în cazul infracțiunii de tănuire situația premisă o reprezintă bunuri provenite din săvârșirea unei *fapte prevăzute de legea penală*, statuările din decizia nr. 32/2015 a ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept referitoare la noțiunea de *contrabandă* nu mai sunt valabile, pentru a realiza tipicitatea infracțiunii de tănuire bunurile trebuind să provină dintr-o *faptă de contrabandă*, cu elementele de tipicitate din art. 270 alin. (1) sau (2) C.Vamal³⁵. Deși variantele de comitere ale infracțiunii de contrabandă asimilată sunt aparent diferite de cele ale infracțiunii de tănuire - *colectarea, deținerea, producerea, transportul, preluarea, depozitarea, predarea, desfacerea și vânzarea față de primirea, dobândirea, transformarea, înlesnirea valorificării* - în concret se poate constata o continuitate din

³⁴ În acest sens, decizia nr. 17/2013 a ÎCCJ - Completul competent să judece recursul în interesul legii

³⁵ Bunăoară, pentru ipoteza introducerii în sau a scoaterii din țară prin locurile stabilite pentru controlul vamal, este necesar să fie atins pragul valoric/temporal prevăzut de art. 270 alin. (2) lit. a) și b)

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

perspectiva elementului material.³⁶ De asemenea, în cazul produselor accizabile supuse marcării, fapta va fi tipică doar în măsura în care sunt atinse limitele valorice prevăzute de art. 452 alin. 1 lit. h) C.Fiscal. Totodată, în cazul în care organele judiciare vor stabili că faptele de contrabandă asimilată săvârșite anterior datei de 17.06.2022 întrunesc în concret elementele constitutive ale infracțiunii de tănuire sau ale infracțiunii prev. de art. 452 alin. (1) lit. h C.fiscal va fi necesar stabilirea legii penale mai favorabilă, operațiune în cadrul căreia va fi avut în vedere, conform art. 5 C.pen., inclusiv art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 în forma declarată neconstituțională prin decizia nr. 176/2022 a Curții Constituționale.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

6.2. Dacă este prevăzută de legea penală fapta unei persoane de a deține pe teritoriul României produse accizabile, respectiv țigarete, peste pragul de 10.000 țigarete prev. de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, care poartă timbre fiscale emise de un stat membru al Uniunii Europene și, în consecință, au fost eliberate spre consum în acel stat membru, fiind plătite accizele pe teritoriul acelui stat membru, însă nu și pe teritoriul României (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București)

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă deținerea de țigarete, peste pragul de 10.000 țigarete, care au fost eliberate pentru consum într-un stat membru al Uniunii Europene constituie infracțiunea prev. de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal sau contravenția prevăzută de art. 449 alin. (2) lit. j) din aceeași lege.

Într-o opinie, se consideră că în ipoteza în care țigarele au fost eliberate pentru consum într-un alt stat membru, dar nu sunt marcate în România, deținerea acestora pe teritoriul României, în afara antrepozitului fiscal, constituie infracțiunea prev. de art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015.

Astfel, în momentul în care se deține pe teritoriul României o cantitate de țigarete superioară pragului de 10.000, chiar și timbrate cu timbre fiscale ale altor state membre U.E., devin incidente prevederile art. 340 alin. (2) Cod fiscal, potrivit cărora, *eliberare pentru consum se consideră și deținerea în scopuri comerciale de către o persoană a*

³⁶ De ex., *colectarea, preluarea, depozitarea și deținerea* poate fi încadrată în *primire, vânzarea și transportul în înlesnirea valorificării*, iar *producerea în primire sau transformare și desfacerea în primire sau dobândire*, în măsura în care au fost precedate de aceste operațiuni

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

produselor accizabile care au fost eliberate în consum în alt stat membru și pentru care accizele nu au fost percepute în România. Totodată, având în vedere cantitatea de țigarete deținută, superioară limitelor prevăzute în Codul fiscal (și, anterior modificărilor legislative, în normele metodologice de aplicare a codului fiscal), de peste 800 buc. țigarete, potrivit art. 413 alin. 1), (2), (3) și (4) din Codul fiscal, produsele achiziționate din alt stat membru UE, care au fost așadar eliberate spre consum în acel stat și deținute în România, se consideră a fi deținute în scopuri comerciale și, în acest caz, se datorează acciza în România. Făcând aplicarea art. 414 din Codul fiscal, se constată că deținerea țigaretelor, în scopuri comerciale, determină exigibilitatea accizelor în România, astfel încât produsele depistate sunt produse accizabile supuse marcării, potrivit legislației române. Totodată, potrivit art. 421 alin. (3) Cod fiscal, produsele accizabile pot fi eliberate pentru consum (respectiv pot fi deținute în scopuri comerciale produsele accizabile care au fost eliberate în consum în alt stat membru și pentru care accizele nu au fost percepute în România, conform art. 340 alin. (2) Cod fiscal) numai dacă acestea sunt marcate conform prevederilor prezentei secțiuni, respectiv cu timbre fiscale românești.

Într-o altă opinie, fapta menționată constituie contravenția prev. de art. 449 alin. (2) lit. j) din Legea nr. 227/2015 privind Cod fiscal. Astfel, în ipoteza în care țigaretetele au fost eliberate pentru consum într-un alt stat membru, aflându-se în tranzit pe teritoriul României, nu există obligația de marcarea, ci doar trebuie urmată procedura prev. de art. 415 alin. (1) și (2) C.fisc. în cazul deplasărilor de produse accizabile care au fost eliberate pentru consum pe teritoriul unui stat membru și care sunt deplasate către teritoriul altui stat membru pentru a fi livrate acolo în scopuri comerciale. De asemenea, chiar în ipoteza în care bunurile ar fi fost livrate și comercializate în România, după ce au fost eliberate pentru consum într-un alt stat membru, în scopuri comerciale, fără a plăti accize pe teritoriul României, fapta constituie contravenția prevăzută de art. 449 alin. 2 lit. j) C.fisc.

În opinia noastră, prima opinie este corectă.

Astfel, conform art. 452 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 227/2015 privind Cod fiscal constituie infracțiune *deținerea de către orice persoană sau comercializarea pe teritoriul României a produselor accizabile supuse marcării, potrivit prezentului titlu, cu excepția celor deținute în antrepozitul fiscal, fără a fi marcate sau marcate necorespunzător ori cu marcaje false peste limita a 10.000 țigarete (...)*

Conform art. 449 alin. (2) lit. j) din același act normativ constituie contravenție *deținerea în scopuri comerciale, cu neîndeplinirea condiției prevăzute la art. 414 alin. (1), a produselor accizabile care au fost deja eliberate pentru consum într-un alt stat membru. De asemenea, conform art. 414 alin. (1) în cazul în care produsele accizabile care au fost eliberate pentru consum într-un stat membru sunt deplasate către teritoriul*

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

României pentru a fi livrate în România în scopuri comerciale sau pentru a fi utilizate în România, produsele în cauză sunt supuse accizelor în România.

Suprapunerea dintre cele două categorii de norme există doar parțial, la nivelul situației premisă, ambele presupunând existența unor produse accizabile. Din acest punct de vedere, în ipoteza expusă de autorul întrebării, țigarele sunt supuse accizelor, chiar dacă au fost eliberate pentru consum într-un alt stat membru, astfel cum prevăd dispozițiile art. 414 alin. (1) C.fisc.

Diferența esențială între infracțiunea prev. de art. 452 alin. (1) lit. h) și contravenția prev. de art. 449 alin. (2) lit. j) constă în faptul că cea dintâi vizează produse supuse marcării, condiție care nu se regăsește în cazul contravenției. Prin urmare, infracțiunea are în vedere o categorie specială de bunuri, pentru care dispozițiile art. 421 alin. (1) lit. a) și b) C.fisc.³⁷ prevăd obligația marcării. De asemenea, dacă pentru existența infracțiunii este indiferentă îndeplinirea obligației de plată a accizelor, fiind suficient ca produsele deținute să fie din categoria celor pentru care se datorează accize, în cazul contravenției răspunderea este atrasă de deținerea acestora, cu nerespectarea obligației de plată a accizelor.

Așadar, dacă deținerea produselor la care se referă art. 421 alin. (1) lit. a) și b) C.fisc. pe teritoriul României, în cazul neplății accizelor datorate, atrage răspunderea contravențională³⁸, deținerea lor, indiferent dacă au fost plătite accizele datorate, atrage răspunderea penală, în cazul neîndeplinirii obligației de marcarea. Din acest punct de vedere, faptul că produsele au fost eliberate pentru consum într-un alt stat membru nu influențează obligația de marcarea, eliberarea pentru consum pe teritoriul României fiind condiționată de marcarea lor în conformitate cu legislația română, conform art. 421 alin. 3 C.fisc.³⁹ și art. 148 alin. 5-7 din Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal, aprobate prin HG nr. 1/2016⁴⁰.

³⁷ Produse intermediare și alcool etilic, cu excepțiile prevăzute prin normele metodologice și respectiv tutun prelucrat

³⁸ Se poate observa că în cazul contravenției este necesară deținerea în scopuri comerciale, condiție care nu se regăsește în cazul infracțiunii. Cu toate acestea, în ipoteza expusă de autorul întrebării, în cazul infracțiunii condiția este impusă de elementele de tipicitate întrucât, conform art. 413 alin. (3) lit. a) pct. 1 și alin. (4) C.fisc., țigarele achiziționate și transportate în cantități superioare limitei de 800 de bucăți și destinate consumului în România se consideră a fi achiziționate în scopuri comerciale. Or, dispozițiile art. 452 alin. (1) lit. h) C.fisc. impun o limită de peste 10.000 de țigarete pentru ca fapta să fie infracțiune

³⁹ Potrivit acestor dispoziții, produsele accizabile prevăzute la alin. (1) pot fi eliberate pentru consum sau pot fi importate pe teritoriul României numai dacă acestea sunt marcate conform prevederilor prezentei secțiuni

⁴⁰ Dispozițiile menționate se referă la responsabilul pentru marcarea și la locurile în care se realizează această operațiune, în cazul achizițiilor de produse accizabile supuse marcării care au fost deja eliberate pentru consum în alte state membre

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

III. Drept procesual penal - Partea generală

1. Competență după materie

1.1. Instrumentarea în rem a cauzelor privind morți suspecte ale militarilor survenite în timpul serviciului (PÎCCJ - SPM)

Autorul întrebării arată că practica la nivelul parchetelor nu este unitară, cauzele fiind înregistrate și soluționate atât la parchete civile, cât și la parchete militare.

În **opinia noastră**, faptul că victima unei morți considerate suspecte este militar aflat în timpul serviciului nu atrage, prin sine, competența parchetului militar.

Astfel, de pe o parte, cercetarea condițiilor în care s-a produs decesul unei persoane în timpul serviciului revine în mod obligatoriu organelor judiciare întrucât este considerată, până la elucidarea cauzelor, moarte suspectă, situație în care este obligatorie și efectuarea autopsiei.

Potrivit art. 185 alin. (1) C. proc. pen, „autopsia medico-legală se dispune de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, în caz de moarte violentă ori când aceasta este suspectă de a fi violentă sau când nu se cunoaște cauza morții ori există o suspiciune rezonabilă că decesul a fost cauzat direct sau indirect printr-o infracțiune ori în legătură cu comiterea unei infracțiuni”.

Potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „procurorul dispune de îndată efectuarea unei autopsii medico-legale dacă decesul s-a produs în perioada în care persoana se află în custodia poliției, a Administrației Naționale a Penitenciarelor, în timpul internării medicale nevoluntare sau în cazul oricărui deces care ridică suspiciunea nerespectării drepturilor omului, a aplicării torturii sau a oricărui tratament inuman”.

Totodată, potrivit art. 3 alin. (2) din Ordinul MJ nr. 255/2000 (M. Of. nr. 459/2000), decesul este considerat moarte suspectă în următoarele cazuri:

- a) moarte subită;
- b) decesul unei persoane a cărei sănătate, prin natura serviciului, este verificată periodic din punct de vedere medical;
- c) deces care survine în timpul unei misiuni de serviciu, în incinta unei întreprinderi sau instituții;
- d) deces care survine în custodie, precum moartea persoanelor aflate în detenție sau private de libertate, decesele în spitalele psihiatrice, decesele în spitale

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

penitenciare, în închisoare sau în arestul poliției, moartea asociată cu activitățile poliției sau ale armatei în cazul în care decesul survine în cursul manifestațiilor publice sau orice deces care ridică suspiciunea nerespectării drepturilor omului, cum este suspiciunea de tortură sau oricare altă formă de tratament violent sau inuman;

e) multiple decese repetate în serie sau concomitent;

f) cadavre neidentificate sau scheletizate;

g) decese survenite în locuri publice sau izolate;

h) moartea este pusă în legătură cu o deficiență în acordarea asistenței medicale sau în aplicarea măsurilor de profilaxie ori de protecție a muncii;

i) decesul pacientului a survenit în timpul sau la scurt timp după o intervenție diagnostică sau terapeutică medico-chirurgicală.

Pe de altă parte, potrivit art. 37, 39 și 56 C. proc. pen., procurorul militar este competent când infracțiunea este comisă de militari. Competența este, așadar una atrasă de calitatea persoanei care a comis infracțiunea, nu este una materială (care ar fi atrasă de împrejurările de ordin real, material, ale infracțiunii).

Din economia acestor reglementări rezultă că ceea ce atrage competența procurorului militar nu este împrejurarea cu caracter real că decesul a intervenit în timpul serviciului unui militar; decesul în timpul serviciului reclamă doar investigarea lui din oficiu ca moarte suspectă.

Competența procurorului militar (una personală, așa cum am arătat) va fi atrasă numai în măsura în care din investigația efectuată în rem vor apărea indicii cu privire la comiterea faptei de către un militar.

Criteriul de competență după calitatea persoanei este aplicabil numai atunci când apar indicii că fapta ar putea fi comisă de către un militar (chiar fără a se bănui încă și identitatea acestuia), dar numai împrejurarea că decesul a intervenit *în timpul serviciului* nu face să se nască o prezumție, o presupunere în acest sens.

Când decesul a survenit *în incinta unei unități militare*, aceeași măsura în care evenimentul este legal prezumat a fi moarte suspectă îndreptățește și luarea în considerare, ab initio, a ipotezei că el ar fi putut fi produs de o persoană având calitatea de militar, astfel că în această situație investirea parchetului militar este justificată.

La fel, în alte situații în care circumstanțele cauzei sunt apte să genereze o atare presupunere (sau, cel puțin, să reclame excluderea unei atare ipoteze), de exemplu când decesul survine în prezența altor militari cu ocazia desfășurării unei misiuni, sau în cadrul unui eveniment (de tip paradă, defilare etc) unde sunt prezente mai multe persoane cu această calitate.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

2. Competența după calitatea persoanei

2.1. Fapta comisă de un procuror delegat (de la un parchet inferior sau superior) (PCA Alba Iulia)

Autorul întrebării a arătat că există la nivelul parchetului două opinii:

- prima, majoritară, este în sensul că parchetul unde este delegat (unde își desfășoară activitatea) determină competența pentru fapta comisă de procurorul delegat; sunt avute în vedere argumentele din cadrul Deciziei RIL nr. 23/2022;
- a doua opinie este în sensul că soluțiile propuse sus-menționate excedează considerentelor și dispozitivului Deciziei nr. 23/2022; s-a concluzionat că la stabilirea competenței de soluționare a cauzei se are în vedere unitatea de parchet unde procurorul este încadrat, și nu aceea unde își desfășoară activitatea ca urmare a delegării, starea de delegare fiind temporară, ceea ce permite întoarcerea oricând a procurorului la unitatea de parchet de bază.

În **opinia noastră**, prima soluție este cea corectă.

Potrivit Deciziei RIL 23/2022, competența instanței de judecată în soluționarea cauzelor penale având ca obiect infracțiuni săvârșite de judecători și procurori care au dobândit un grad profesional superior celui al instanței/parchetului în care își desfășoară efectiv activitatea se determină prin raportare la instanța/parchetul la care își desfășoară efectiv activitatea magistratul cercetat, și nu la gradul profesional superior al acestuia.

Recursul în interesul legii are în vedere situația magistratului care, prin examen, a dobândit un grad profesional superior celui corespunzător instanței sau unității de parchet în care funcționează. Soluția acordă relevanță poziției în ierarhia instanțelor sau a parchetelor a unității în care procurorul este încadrat, și nu specializării sale superioare, conchizându-se că gradul profesional nu reprezintă un criteriu legal în stabilirea competenței.

Este adevărat că situația cu privire la care se formulează întrebarea nu este identică cu cea care constituie premisa RIL 23/2002, însă problema de drept este similară: problema este dacă în stabilirea competenței are relevanță poziția în ierarhia Ministerului Public a unității unde își desfășoară efectiv activitatea, în detrimentul calificării profesionale (corespunzătoare unității de proveniență), calificare ce poate fi superioară sau inferioară unității unde se desfășoară activitatea.

Or, în cadrul RIL 23/2022 s-a reținut, ca argument determinant, că „stabilirea competenței personale (...) prin raportare la gradul profesional ar conduce la crearea unor situații discriminatorii în cadrul magistraților care își desfășoară activitatea în

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

interiorul aceleiași instanțe sau parchet și cu privire la comiterea aceluiași tip de infracțiune”.

De asemenea, s-a arătat că, „dacă intenția legiuitorului ar fi fost să stabilească competența prin raportare la gradul profesional al magistratului, și nu la instanța/parchetul unde își desfășoară activitatea, dispozițiile legale relevante sub aspectul competenței ar fi fost formulate în mod corespunzător”.

Urmând același raționament, concluzia este că stabilirea competenței se va face în funcție de unitatea de parchet în care procurorul își desfășoară efectiv activitatea la momentul comiterii faptei care face obiectul cercetărilor.

La nivelul Î.C.C.J. a fost identificată practică în același sens; spre exemplu, într-o cauză declinată de la C. A. București s-a admis o plângere împotriva soluției de clasare emisă de P.C.A. București pentru motivul că a fost emisă de procurorul necompetent după calitatea persoanei, arătându-se: „*începând cu data de 15.01.2022 până la data de 14.07.2022, intimatul a fost delegat de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 1 București la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție. Soluția de clasare contestată în cauză, dispusă de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București (...) a fost emisă la data de 28.06.2022 (...) iar la data dispunerii acestei soluții, intimatul din prezenta cauză avea calitatea de procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție- Direcția Națională Anticorupție. Astfel, în raport de calitatea intimatului, competența de soluționare a plângerii revenea inițial Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție, iar după desființarea acesteia prin Legea nr. 49/2022, cauza trebuia trimisă la Parchetul General- Secția de urmărire penală și criminalistică, însă în mod greșit a fost trimisă la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, care nu și-a verificat competența și a dispus clasarea, deși nu era competentă*” (JCP de la ÎCCJ - S.pen. încheierea nr. 577/13.12.2022, nepublicată).

2.2. Fapta comisă de un magistrat, în participație cu alte persoane, care ar atrage competența altor structuri din cadrul PÎCCJ (PCA Brașov)

Autorul întrebării prezintă o cauză având ca obiect o infracțiune de trafic de influență comisă de un avocat (pentru care competența de urmărire penală ar aparține DNA), la care a participat și un magistrat; în opinia sa, efectuarea urmăririi penale este de competența Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de urmărire penală și criminalistică; în sprijinul acestei opinii se au în vedere dispozițiile art. 3 alin. 6 din Legea nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

de procedură penală, precum și legea în ansamblu, scopul acesteia fiind ca infracțiunile săvârșite de magistrați să fie cercetate de procurori anume desemnați.

În **opinia noastră**, soluția propusă de autorul întrebării este corectă.

Legea nr. 49/2022 nu cuprinde dispoziții care să reglementeze fără echivoc competența în situația menționată, însă conține norme care rezolvă alte ipoteze ale concursului de competențe, norme a căror soluție, odată identificată, va trebui aplicată în toate situațiile în care rațiunea ei se regăsește.

Astfel, potrivit art. 3 alin. (5), „procurorii anume desemnați efectuează urmărirea penală și în situația în care, alături de persoanele prevăzute la alin. (1) și (2), sunt cercetate și alte persoane, dacă din motive temeinice privind buna desfășurare a urmăririi penale, cauza nu poate fi disjunctă”.

Totodată, art. 3 alin. (6) stabilește: „În situația în care, alături de persoanele prevăzute la alin. (2), sunt cercetate și alte persoane pentru care, potrivit legii, competența de efectuare a urmăririi penale aparține Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, urmărirea penală se efectuează de procurorii anume desemnați potrivit prezentei legi din cadrul Secției de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”.

Din aceste norme se desprinde voința legiuitorului de a acorda precădere procurorilor desemnați să soluționeze cauze cu magistrați în acele situații în care, pe lângă faptele comise de aceștia, se cercetează fapte comise de alte persoane, care, singure, ar fi de competența altor parchete sau structuri.

Interpretarea teleologică a acestor norme permite stabilirea regulii potrivit căreia dispozițiile art. 3 alin. (1)-(3) din Legea nr. 49/2022 sunt aplicabile în toate situațiile în care sunt cercetate fapte comise de persoanele acolo indicate, chiar dacă dosarul privește și fapte și persoane care ar atrage competența unor parchete sau structuri de parchet diferite.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

Din dezbateri s-a desprins următoarea regulă:

- când fapta comisă de magistrat este una conexă cu alta care ar atrage (material sau personal) o competență specială, competența se determină după cum urmează: cât privește specializarea organului de urmărire penală, va fi acela competent în privința magistraților; cât privește gradul organului de urmărire penală - va fi competent acela corespunzător celui care ar fi competent în legătură cu fapta conexă.

Prin urmare:

- când un magistrat este cercetat într-o cauză în care nu se ridică alte probleme de competență personală, competența de cercetare a magistratului revine aceluia organ de urmărire penală determinat exclusiv de gradul magistratului; spre exemplu, pentru o

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

infracțiune de trafic de droguri care ar fi comisă de un magistrat de la judecătoria, competența de urmărire penală ar reveni procurorului anume desemnat de la nivelul parchetului de pe lângă curtea de apel (întrucât criteriul competenței după materie a devenit irelevant);

- când fapta comisă de magistrat este conexă/se cercetează împreună cu una comisă de o persoană pentru care urmărire penală ar reveni DNA sau DIICOT, competența de urmărire penală revine SUPC din cadrul PICCJ, așa cum dispune expres art. 3 alin.(6) din Legea nr. 49/2022; de altfel, acest text este o aplicație în materie a dispozițiilor art. 44 alin. (1) teza a doua C.pr. pen.

3. Probe și mijloace de probă

3.1. Folosirea într-o cauză penală a probelor administrate în altă cauză (DIICOT)

Autorul întrebării arată că în jurisprudența recentă s-a constatat orientarea judecătorilor de cameră preliminară spre a exclude din probatoriul administrat depozițiile martorilor audiați într-o altă cauză penală decât în cea în care a fost emis rechizitoriul, apreciind că aceste depoziții sunt lovite de nulitate absolută, întrucât nu au fost administrate cu respectarea exigențelor de legalitate prescise de dispozițiile art. 114 și următoarele C.pr.pen.

Susține că, în considerarea principiului libertății probațiunii, depozițiile de martori, relevante probator, sunt atașate de procurori în dosarul în care a fost emis rechizitoriul, apreciindu-se că depozițiile martorilor, dar și alte mijloace de probă administrate în alte cauze (rapoarte de expertiză, rapoarte de constatare tehnico-științifică, etc) au valență probatorie cel puțin ca înscrisuri.

Conchide că, în măsura în care în cauza originală au fost administrate cu respectarea exigențelor de legalitate și loialitate, aceste depoziții de martori nu ar trebui excluse din materialul probator, dacă ar fi calificate de organele judiciare ca înscrisuri sau ca alte probe.

În **opinia noastră**, în rezolvarea acestei probleme trebuie observată întâi diferența dintre probă, mijloc de probă și procedeu probator.

Informația care constituie probă (proba, în sensul art. 97 alin. (1) C. proc. pen.) se transpune într-un anumit mijloc de probă prin parcurgerea unui anumit procedeu probator.

De aceea, între condițiile de legalitate pentru obținerea unei informații în procesul penal (a unei probe) cea mai importantă este respectarea procedurii probator prevăzută

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

pentru mijlocul de probă utilizat. Este adevărat, o anumită probă poate fi obținută prin diferite mijloace de probă, însă recursul la un anumit mijloc de probă reclamă respectarea prescripțiilor legale care configurează procedeele probatorii.

Astfel, informațiile pe care le deține o anumită persoană și care au relevanță în procesul penal pot fi obținute pe calea mai multor procedee probatorii (interceptări, audierea persoanei, confruntarea).

Când organul judiciar alege ca informația (proba) să îi fie furnizată în mod direct de către cel care o deține, procedeele probatorii la care recurge este în mod obligatoriu ascultarea acelei persoane, în cazul martorului în condițiile stipulate de art. 114-124 C. proc. pen., obținând astfel o declarație de martor.

În cadrul acestui procedee probator, organul judiciar care investighează cauza este obligat să asculte persoana care are calitatea de martor.

Sușinerile făcute de o persoană în fața altor organe decât acela care instrumentează cauza nu au valoarea probatorie a unei declarații de martor, întrucât nu sunt obținute de organul judiciar investit cu cauza în procedeele probatorii menționate.

Cât privește înscrisurile, ele fac proba celor consemnate în cuprinsul lor. Așadar, un înscris care constituie o declarație din altă cauză face proba că în fața altui organ judiciar acea persoană a făcut anumite afirmații.

Potrivit art. 328 alin. (1) C. proc. pen., procurorul indică în rechizitoriu care sunt probele și care sunt mijloacele de probă de care se folosește.

În măsura în care procurorul indică aceste înscrisuri și le califică drept declarații de martor - adică mijloace de probă care conțin informațiile pe care le are o persoană despre cauză, atunci procedeele administrării acestei probe este nelegal și este corect sancționat de către judecătorul de cameră preliminară.

În măsura în care procurorul înțelege să le folosească drept înscrisuri o poate face, dar numai pentru a proba acele împrejurări pe care înscrisul le menționează, respectiv că o anumită persoană a declarat ceva unui anumit organ judiciar, în altă cauză; așadar, înscrisul nu poate fi folosit pentru a arăta ce anume cunoaște o persoană despre fapta care face obiectul cauzei, întrucât această informație/probă se poate obține numai prin procedeele probatorii al ascultării acelei persoane de către cel care instrumentează dosarul. În măsura în care procurorul consideră relevant să demonstreze nu faptul cercetat, ci ce anume a declarat martorul în altă procedură, el poate folosi acest înscris; de exemplu, dacă are dubii cu privire la credibilitatea unui martor pe care l-a audiat, poate demonstra că în altă împrejurare martorul a declarat altceva, făcând proba cu înscrisul în care este consemnată declarația.

Dar dacă arată în rechizitoriu că utilizează acest înscris pentru a dovedi ce cunoaște martorul referitor la faptul pe care el îl cercetează, atunci proba pe care înțelege să o

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

utilizeze este administrată nelegal (prin procedeul probator al folosirii înscrisului, în loc de procedeul probator al ascultării).

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

3.2. Audierea suspectului și a inculpatului. Administrarea probei prin intermediul comisiei rogatorii (PT Hunedoara)

S-a arătat că, atât în cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Hunedoara, cât și la nivelul parchetelor locale din țară s-a observat o practică neunitară, în sensul în care, în unele dosare de urmărire penală se procedează la audierea suspectilor/inculpaților prin comisie rogatorie motivat de faptul că art. 200 alin. 1 Cod proc. pen. nu interzice, iar audierea suspectului/inculpatului nu se încadrează la art. 200 alin. 2 Cod proc. pen., deoarece nu este act procesual sau măsură procesuală. Pe de altă parte, există și opinia în sensul în care este interzisă această audiere, fără a fi indicată vreo dispoziție legală.

Punctul de vedere al PT Hunedoara este în sensul că se poate proceda la audierea suspectului sau a inculpatului prin intermediul unei comisii rogatorii, întrucât legea procesual penală nu interzice acest lucru. Mai mult, Legea nr. 302/2004 permite audierea suspectului sau a inculpatului prin intermediul unui ordin european de anchetă sau a unei comisii rogatorii internaționale.

Autorul întrebării nu menționează dacă a identificat și practică a instanțelor în legătură cu întrebarea formulată.

În **opinia noastră**, audierea oricărei persoane, precum și orice alt procedeu probator pot avea loc și prin comisie rogatorie.

Potrivit art. 200 alin. (1) C. proc. pen., „când un organ de urmărire penală sau instanța de judecată nu are posibilitatea să asculte un martor, să facă o cercetare la fața locului, să procedeze la ridicarea unor obiecte sau să efectueze orice alt act procedural, se poate adresa unui alt organ de urmărire penală ori unei alte instanțe, care are posibilitatea să le efectueze”.

Indicarea în text a martorului este numai exemplificativă, norma încheind exemplificarea cu referirea la „orice alt act procedural”.

Alineatul următor al articolului interzice doar efectuarea prin comisiei rogatorie a actelor procesuale.

În sensul art. 200 C. proc. pen, actele procesuale sunt acelea prin care se dispune o anumită măsură în cadrul procesului penal, prin care organul judiciar investit cu cauza dă o anumită dispoziție; constituie însă act procedural, în sensul acestui articol, orice act (de urmărire penală sau de judecată) care nu are acest caracter. Efectuarea procedurii probator, întocmirea mijlocului de probă și, deci, administrarea unei probe, sunt, în sensul acestei norme, acte procedurale.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

S-a exprimat în doctrină și punctul de vedere contrar, în sensul că audierea persoanei acuzate nu s-ar putea face prin intermediul comisiei rogatorii, întrucât o atare audiere, ar fi supusă principiului nemijlocirii, în sensul că ar trebui să revină numai organului de urmărire penală, respectiv instanței investite cu cauza întrucât audierea reprezintă un mijloc de apărare la dispoziția acuzatului⁴¹. Credem că opinia este neîntemeiată inclusiv luând în considerare caracterul de mijloc de apărare al declarației suspectului sau inculpatului, de vreme ce acesta poate avea interesul să formuleze cu celeritate și într-o procedură facil de urmat apărări, cereri, să își exprime acordul pentru îndeplinirea unor obligații (în perspectiva obținerii unei soluții de renunțare la urmărirea penală), să solicite încheierea unui acord de recunoaștere, să solicite judecarea în procedura simplificată etc, astfel că utilizarea comisiei rogatorii este în interesul său, prin raport cu alternativa de a nu fi audiat sau cu aceea de a fi audiat cu întârziere⁴².

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

3.3. Raport de constatare tehnico-științifică. Independența expertului. Urgență (DNA)

Autorul întrebării se referă la practica unor instanțe din circumscripția teritorială a Curții de Apel Târgu Mureș, care înlătură rapoartele de constatare tehnico-științifică motivat de o presupusă lipsă de imparțialitate a specialiștilor care le-au întocmit sau motivat le neîndeplinirea condiției urgenței prevăzute de art. 172 alin. 9 C.p.p.

Chestiunea urgenței - drept condiție pentru efectuarea constatării tehnico-științifice - a fost **dezbatută în mai multe rânduri în cadrul Întâlnirilor similare** (Târgu Mureș 2016, București 9-10 martie 2020), stabilindu-se, în unanimitate, că „problema nu este una de nelegalitate, ci de netemeinicie, motiv pentru care nu poate opera sancțiunea excluderii mijlocului de probă constând în raportul de constatare tehnico-științifică, chiar și în ipoteza în care concluziile acestuia ar fi contrazise de întreg ansamblul probator, pentru argumentul că nu au fost respectate dispozițiile art. 172 alin. (9) C.pr.pen”.

În ceea ce privește problema imparțialității specialistului care efectuează raportul de constatare, aceasta a fost **discutată la Întâlnirea** procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație

⁴¹ G. Mateuț, Procedură penală. Partea generală, ed. universul Juridic, București, 2019, p. 960.

⁴² În același sens, M. Udriou, Sinteze de Procedură penală, Ediția 3, C.H. Beck, București, 2022.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

și Justiție, 26-27 mai 2016, în cadrul problemei referitoare la „încălcarea dreptului la un proces echitabil în cazul rapoartelor de constatare întocmite de inspectorii antifraudă detașați la parchete”. S-a conchis că folosirea acestor specialiști nu constituie în sine un procedeu neechitabil.

În **opinia noastră**, nu se impune reconsiderarea acestor puncte de vedere.

În unanimitate a fost agreat acest punct de vedere.

Din discuții a rezultat necesitatea de a sublinia că modul de administrare a acestor probe nu ar putea ridica decât în concret probleme de loialitate a procedurii (motivele pentru care se recurge la ele, ori momentul în care se dispun, obiectivele care li se atașează), și nu, de plano, nu probleme de legalitate a utilizării lor.

3.4. Metode speciale de supraveghere. Supraveghere audio, video sau prin fotografiere și utilizarea investigatorului sau colaboratorului; posibilitatea investigatorului sau colaboratorului de a proceda la supravegherea audio, video sau prin fotografiere, când supravegherea fusese încuviințată de judecător anterior introducerii lui în cauză (DNA)

În esență, problema este de a ști dacă, odată încuviințată de către judecător supravegherea video, audio sau prin fotografiere, mai este nevoie de o nouă sesizare a judecătorului de drepturi și libertăți când în cauză este introdus un investigator sau colaborator, ori acesta poate proceda la supravegherea audio, video sau prin fotografiere în baza mandatului anterior emis de către judecător.

Autorul întrebării se referă la cauza care a dus la pronunțarea HP 20/2022, prin care s-a respins ca inadmisibilă cererea de dezlegare a acestei probleme de drept.

Cazuistica examinată de instanța supremă cu ocazia pronunțării acestei hotărâri reliefează, într-adevăr, existența unei jurisprudențe neunitare.

„Într-o primă orientare, majoritară, se consideră că în situația în care există deja un mandat de supraveghere tehnică care are ca obiect supravegherea video, audio sau prin fotografiere, procurorul este obligat să sesizeze judecătorul de drepturi și libertăți, potrivit art. 148 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 148 alin. (3) din Codul de procedură penală, atunci când, ulterior emiterii mandatului de supraveghere, apreciază că se impune folosirea de către colaborator de dispozitive tehnice pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video.

În acest sens au fost exprimate puncte de vedere de către curțile de apel București (Secția I penală) și Timișoara, tribunalele Arad, Argeș, Bacău, Brașov, Brăila, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Hunedoara, Ilfov, Sibiu și Teleorman și judecătoriile Alba Iulia,

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” **Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Alexandria, Buftea, Caracal, Caransebeș, Câmpulung, Fetești, Huși, Iași, Lehliu-Gară, Lugoj, Liești, Reșița, Roșiori de Vede, Timișoara, Urziceni, Vaslui, Videle și Zimnicea.

În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au precizat, în esență, că mandatul de supraveghere tehnică are un obiect clar definit, reprezentând acele măsuri luate în temeiul art. 138 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală. Utilizarea colaboratorului reprezintă o altă metodă specială de supraveghere sau cercetare, reglementată de art. 138 alin. (1) lit. g) din Codul de procedură penală, raportat la art. 148 din Codul de procedură penală. Pentru a se putea utiliza colaboratorul, trebuie îndeplinite cerințele specificate de art. 148 alin. (10) din Codul de procedură penală, incluzând condiția indicării activităților pe care colaboratorul este autorizat să le desfășoare. Cum activitățile de supraveghere audio, video sau prin fotografiere au o reglementare specială, dată fiind intruziunea în viața privată a persoanei vizate de aceste măsuri, este necesară o autorizare specială, potrivit art. 148 alin. (3) din Codul de procedură penală. Limitările aduse drepturilor fundamentale ale persoanelor trebuie să se supună testului necesității, proporționalității și subsidiarității, motiv pentru care orice restrângere trebuie să aibă loc în condiții stricte și, în speță, autorizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Din acest motiv nu se poate considera că mandatul de supraveghere tehnică obținut anterior (judecătorul de drepturi și libertăți de la acel moment având convingerea că va fi pus în executare de organele de cercetare penală) se va extinde și la cazul în care se dorește utilizarea colaboratorilor. Altfel, ar avea loc o modificare a modalității de supraveghere, fără ca situația respectivă să fi fost avută în vedere de judecătorul de drepturi și libertăți care a autorizat supravegherea tehnică.

În cea de-a doua orientare, minoritară, se consideră că în situația în care există deja un mandat de supraveghere tehnică care are ca obiect supravegherea video, audio sau prin fotografiere, procurorul nu este obligat să sesizeze judecătorul de drepturi și libertăți, potrivit art. 148 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 148 alin. (3) din Codul de procedură penală, atunci când apreciază că se impune folosirea de către colaborator de dispozitive tehnice pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video.

În acest sens au fost exprimate puncte de vedere de către curțile de apel Craiova, Galați, Iași și Pitești, tribunalele București, Constanța, Giurgiu, Ialomița, Timiș și Vaslui și judecătoriile Bârlad, Bistrița-Năsăud, Bolintin-Vale, Cornetu, Lugoj, Slobozia și Turnu Măgurele.

În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au precizat, în esență, că emiterea mandatelor de supraveghere tehnică de către judecătorul de drepturi și libertăți cu respectarea dispozițiilor art. 139-art. 140 din Codul de procedură penală este suficientă pentru garantarea respectării art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Formularea de către procuror a unei noi sesizări a judecătorului de drepturi și libertăți pentru emiterea unui nou mandat, atunci când apreciază că se impune folosirea de către colaborator de dispozitive tehnice pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video, ar fi lipsită de interes din perspectivă juridică în contextul în care dispozițiile art. 148 alin. (3) din Codul de procedură penală se referă la emiterea unui mandat de supraveghere tehnică, iar nu la autorizarea investigatorului sau colaboratorului, autorizare ce este de competența exclusivă a procurorului.

De asemenea, s-a mai învederat că în situația în care s-ar aprecia că se impune emiterea unui nou mandat pentru folosirea de către colaborator de dispozitive tehnice pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video s-ar ajunge ca pentru aceleași activități de supraveghere audio-video și prin fotografiere să coexiste două mandate de supraveghere tehnică”.

În **opinia noastră**, cea de-a doua opinie este cea corectă.

Odată ce supravegherea audio, video sau prin fotografiere a fost încuviințată de către judecătorul de drepturi și libertăți, revine organului de urmărire penală să o efectueze folosind acel procedeu probator pe care îl apreciază adecvat pentru administrarea probei, cu condiția să respecte toate dispozițiile legale specifice procedurii probator ales.

Atunci când apreciază că este oportun ca supravegherea să fie realizată de un investigator sau colaborator, face aplicarea art. 148 C. proc. pen., autorizând folosirea acestei persoane și, respectând alin. (2) al textului, indică activitățile pe care le poate desfășura, între care și supravegherea deja încuviințată.

Textul legal pe care se întemeiază opinia contrară este dispoziția de la alin. (3) al art. 148, care prevede: „În cazul în care procurorul apreciază că este necesar ca investigatorul sub acoperire să poată folosi dispozitive tehnice pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video, sesizează judecătorul de drepturi și libertăți în vederea emiterii mandatului de supraveghere tehnică”.

Textul are menirea de a stabili raportul între cele două metode speciale - supravegherea audio, video sau prin fotografiere și, respectiv, utilizarea investigatorului sau colaboratorului - în sensul că cea de-a doua nu derogă de la prima. Altfel spus, că nici investigatorul sau colaboratorul nu pot proceda la înregistrare ambientală sau fotografiere în lipsa unei autorizări din partea judecătorului.

Textul nu reglementează însă o autorizare specială, dată în considerarea investigatorului sau a colaboratorului. În situația în care judecătorul a autorizat măsura supravegherii video, audio sau prin fotografiere, introducerea ulterior a unui investigator sau colaborator nu reclamă o nouă autorizare, ci supravegherea se va desfășura în condițiile și în limitele încuviințate deja.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Afirmația, în cadrul opiniei majoritare, contrare, în sensul că prin activitatea investigatorului sau colaboratorului ar opera „o modificare a modalității de supraveghere, fără ca situația respectivă să fi fost avută în vedere de judecătorul de drepturi și libertăți care a autorizat supravegherea tehnică” nu are nicio susținere legală, întrucât, în cadrul reglementării din art. 140 C. proc. pen., judecătorul nu încuviințează o anumite modalitate în care în concret se va proceda la supraveghere; de aceea, câtă vreme activitatea investigatorului sau a colaboratorului se circumscriu autorizației date de judecător, o nouă sesizare a acestuia, pentru a se pronunța cu privire la aceleași limite, nu își găsește vreo justificare.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

3.5. Aplicabilitatea art. 152 C.proc.pen. și legalitatea obținerii probelor constând în datele de trafic și localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, după pronunțarea deciziei CCR nr. 295/2022 (PCA București, PCA Ploiești)

Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel (București, 27-28 februarie 2023).

Opinia INM formulată cu acea ocazie, adoptată de altfel în unanimitate și de participanții la Întâlnire, se menține, în sensul că judecătorul de drepturi și libertăți poate autoriza în continuare solicitarea datelor de trafic și localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, formulată de organele de urmărire penală, în conformitate cu art. 152 C. proc. pen.

Aceasta, deoarece Decizia Curții Constituționale nr. 295/2022, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 568 din 10 iunie 2022 nu produce efecte juridice cu privire la procedura de obținere a datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, prevăzută de art. 152 C. proc. pen. Procedura de acces la aceste date este reglementată și de art. 12 ind. 1 din Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, care se referă chiar la datele de trafic, datele de identificare a echipamentului și datele de localizare reținute de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului și furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, dar și de furnizorii de servicii de găzduire electronică cu resurse IP și de furnizorii de servicii de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere (cei din urmă, ca

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

urmare a introducerii alin. 1 ind. 1 în cuprinsul art. 12 ind. 1 din Legea nr. 506/2004, prin Legea nr. 198/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice).

Astfel, art. 152 C. proc. pen. reglementează obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, ca metodă specială de cercetare ce poate fi dispusă în cursul urmăririi penale.

Aceasta este reglementată, totodată, la lit. j) a art. 138 alin. (1) C. proc. pen., articol care enumeră, cu titlu general, metodele speciale de supraveghere și de cercetare ce pot fi dispuse în cursul urmăririi penale și care, de fapt, reprezintă procedee probatorii ce vizează investigarea unei infracțiuni grave.

Având în vedere prevederile art. 138 alin. (13) C. proc. pen., obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului nu constituie o metodă de supraveghere tehnică, ci o metodă de cercetare.

Dispozițiile art. 152 C. proc. pen. au fost supuse controlului de constituționalitate, ultima oară prin Decizia nr. 504/2020 (publicată în M. Of., Partea I, nr. 1077 din 13 noiembrie 2020) în cadrul controlului a posteriori, excepțiile de neconstituționalitate ridicate fiind respinse, ca neîntemeiate. Totodată, dispozițiile art. 12 ind. 1 din Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice au fost supuse controlului de constituționalitate, prin Decizia nr. 589/2017 (publicată în M. Of., Partea I, nr. 89 din 30 ianuarie 2018) în cadrul controlului a posteriori, excepția de neconstituționalitate ridicată fiind respinsă, ca neîntemeiată.

Deși este de necontestat că solicitarea și obținerea de către organele judiciare a datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului reprezintă operațiuni procedurale intruzive în drepturile fundamentale ale persoanelor vizate, limitând exercitarea dreptului la viața intimă, familială și privată și a dreptului la secretul corespondenței, astfel cum acestea sunt reglementate la art. 26 alin. (1) și, respectiv, la art. 28 alin. (1) din Constituție, dar și la art. 8 din Convenția E.D.O., tocmai în vederea asigurării protecției drepturilor fundamentale mai sus menționate în cadrul procedurii reglementate la art. 152 alin. (1) C. proc. pen., legiuitorul a prevăzut o serie de garanții:

Astfel, organele de urmărire penală, cu autorizarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, pot solicita date de trafic și localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” **Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

electronice destinate publicului dacă sunt îndeplinite, cumulativ, condițiile expres și limitativ prevăzute de textul de lege și care se referă la i) existența unei suspiciuni rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 139 alin. (2) C. proc. pen. sau a unei infracțiuni dintre cele prevăzute la lit. a) a alin. (1) al art. 152 C. proc. pen., ii) existența unor temeuri justificate pentru a se crede că datele solicitate constituie probe, iii) respectarea principiului subsidiarității (probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare) și iv) respectarea principiului proporționalității (măsura este proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor ori a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii).

Mai mult, măsura de cercetare analizată poate fi dispusă, conform art. 152 alin. (1) C. proc. pen., doar cu autorizarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți. Potrivit art. 152 alin. (2) C. proc. pen., solicitarea astfel formulată de organele de urmărire penală este soluționată prin încheiere motivată, pronunțată în camera de consiliu.

Totodată, alin. (3) al art. 152 C. proc. pen. prevede obligația de confidențialitate a furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului care colaborează cu organele de urmărire penală în privința operațiunii efectuate. Important de menționat că art. 152 C. proc. pen. a fost anterior modificat prin articolul unic pct. 2 din Legea nr. 75/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 29 aprilie 2016, astfel că dispozițiile procesual penale în vigoare nu mai fac referire la o lege specială privind reținerea datelor. Prin art. 2 pct. 27 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice, a fost introdus art. 10 ind. 2 în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 27 decembrie 2011, care se referă numai la furnizorii de servicii de găzduire electronică cu resurse IP, astfel: „(1) Furnizorii de servicii de găzduire electronică cu resurse IP au obligația să sprijine organele de aplicare a legii și organele cu atribuții în domeniul securității naționale, în limitele competențelor acestora, pentru punerea în executare a metodelor de supraveghere tehnică ori a actelor de autorizare dispuse în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională, republicată, cu completările ulterioare, respectiv: a) să permită interceptarea legală a comunicațiilor, inclusiv să suporte costurile aferente, pe

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” **Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

durata și în condițiile menționate în actele de autorizare dispuse în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 51/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare; b) să acorde, la solicitarea organelor autorizate, conținutul criptat al comunicațiilor tranzitate în rețele proprii, care fac obiectul actelor de autorizare dispuse în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 51/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare; c) să furnizeze informațiile reținute sau stocate referitoare la date de trafic, date de identificare a abonaților sau clienților, modalități de plată și istoricul accesărilor cu momentele de timp aferente, corespunzătoare adresei IP identificate în actele de autorizare dispuse în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 51/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare; d) să permită accesul la propriile sisteme informatice, în vederea copierii sau extragerii exclusiv a datelor care fac obiectul actelor de autorizare dispuse în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 51/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare. (2) Obligațiile prevăzute la alin. (1) lit. a)-c) se aplică în mod corespunzător și furnizorilor de rețele sau servicii de comunicații electronice. (3) Furnizorii de servicii de găzduire electronică cu resurse IP au obligația ca, în termen de 60 de zile de la data începerii furnizării serviciilor, să transmită o informare în acest sens ANCOM care să conțină cel puțin următoarele: a) datele de identificare ale furnizorului; b) datele de contact ale furnizorului; c) tipul de serviciu de găzduire electronică prestat. (4) ANCOM publică pe propria pagină de internet tipurile de servicii de găzduire electronică pentru care furnizorii de servicii de găzduire electronică cu resurse IP au obligațiile prevăzute de prezentul articol. (5) Orice modificare a datelor transmise potrivit alin. (3) se comunică ANCOM în termen de 10 zile de la data apariției evenimentului. (6) Prin decizia ANCOM se poate stabili ca informarea prevăzută la alin. (3) să se realizeze într-un anumit format.”

Dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice au fost supuse controlului de constituționalitate a priori (înainte de promulgare), obiecția de neconstituționalitate formulată fiind admisă prin Decizia Curții Constituționale nr. 295/2022 (publicată în M.Of., Partea I, nr. 568 din 10 iunie 2022). O critică de neconstituționalitate analizată din perspectiva art. 26 din Constituție a vizat încălcarea dreptului la viață intimă, familială și privată al persoanei prin extinderea categoriilor de date care urmează să constituie obiectul acestor măsuri. Această din urmă analiză a presupus una suplimentară în cele două etape pe care mecanismul reținerii datelor generate sau prelucrate de furnizorii de

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului le presupune:

- prima fiind aceea a reținerii și stocării datelor, adică a datelor de trafic, datelor de identificare a abonaților sau clienților, modalităților de plată și istoricului accesărilor cu momentele de timp aferente, corespunzătoare adresei IP;
- cea de-a doua, aceea a accesului la aceste date și a folosirii lor.

Dacă în privința celei de-a doua etape s-a concluzionat, în esență, prin Decizia amintită, că garanțiile care o însoțesc „sunt menite să îndepărteze teama că drepturile personale, de natură intimă, sunt violate, astfel că persoanele beneficiază de o protecție suficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces ilicit sau a oricărei utilizări ilicite” (paragraful 144), în privința primei etape, care în mod firesc este prima operațiune din punct de vedere cronologic și fără de care cea de-a doua etapă nu este posibilă, s-au arătat următoarele: „legiuitorul omite să o reglementeze, limitându-se doar la o mențiune vagă și implicită în textul de lege criticat. Astfel, folosind sintagma „informațiile reținute sau stocate” în cuprinsul dispozițiilor art. 10 ind. 2 alin. (1) lit. c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, cu privire la care este reglementată obligația furnizorilor de rețele sau servicii de comunicații electronice de a le furniza organelor de urmărire penală sau organelor cu atribuții în domeniul securității naționale, legiuitorul creează doar aparența unei reglementări a mecanismului de retenție a informațiilor electronice. În fapt, analizând obligațiile care cad în sarcina furnizorilor de rețele sau servicii de comunicații electronice, potrivit art. 10 ind. 2 alin. (1) din ordonanța de urgență, Curtea constată că în enumerarea prevăzută de textul de lege nu se regăsește obligația reținerii și a stocării informațiilor și, implicit, nu se regăsesc nici garanțiile aferente acestei obligații.” (paragraful 145).

În continuare, prin aceeași Decizie, analizând cadrul normativ referitor la retenția datelor generate sau prelucrate ca urmare a unei comunicații ori a unui serviciu de comunicații, Curtea a observat că, prin Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014, în urma admiterii excepției de neconstituționalitate, a constatat neconstituționalitatea Legii nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. Legea constituia a doua transpunere în dreptul național a Directivei 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 105 din 13 aprilie 2006. Prima transpunere în dreptul național a directivei, Legea

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

nr. 298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și pentru modificarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 780 din 21 noiembrie 2008, fusese anterior declarată neconstituțională, în integralitatea sa, prin Decizia nr. 1.258 din 8 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 798 din 23 noiembrie 2009 (paragrafele 146 și 147). Într-adevăr și în continuare, Curtea a constatat că, nici până în prezent, legiuitorul nu a reglementat o nouă lege referitoare la reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului. „Concret, aceasta înseamnă că de la publicarea deciziei Curții Constituționale a României, furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului nu mai au nici obligația, dar nici posibilitatea legală de a reține anumite date generate sau prelucrate în cadrul activității lor și de a le pune la dispoziția organelor judiciare și a celor cu atribuții în domeniul siguranței naționale” (Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014, paragraful 78, reiterat în Decizia nr. 295 din 18 mai 2022, paragraful 151). Față de acestea, în condițiile în care legiuitorul nu a adoptat un act normativ prin care să reglementeze procedura reținerii și stocării informațiilor referitoare la date de trafic, date de identificare a abonaților sau clienților, modalități de plată și istoricul accesărilor cu momentele de timp aferente, corespunzătoare unei adrese IP, de către furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, dispozițiile art. 10 ind. 2 alin. (1) lit. c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 sunt lipsite de efecte juridice, reglementând o obligație ulterioară, dar aflată într-un raport de necesitate sine qua non cu o obligație anterioară, aceea a reținerii și stocării informațiilor, pe care legiuitorul omite să o reglementeze. Chiar dacă norma prevede garanțiile necesare accesului și folosirii informațiilor reținute sau stocate (a doua etapă a mecanismului retenției datelor), prin modul defectuos/ambiguu de redactare, lipsit de precizie și predictibilitate, Curtea a constatat că aceleași dispoziții sunt susceptibile de a crea aparența de legalitate cu privire la activitatea de reținere și stocare a informațiilor electronice (prima etapă a mecanismului retenției datelor), lăsând posibilitatea interpretării acestora în sensul că obligația reținerii și stocării informațiilor electronice poate fi reglementată prin acte normative infralegale, adoptate de autorități publice administrative cu competențe în materia comunicațiilor electronice. Or, o atare concluzie este incompatibilă cu drepturile fundamentale a căror protecție este consacrată constituțional, astfel că dispozițiile art. 2 pct. 27 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

comunicații electronice prin care se introduce art. 10 ind. 2 alin. (1) lit. c) în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 au fost declarate neconstituționale prin raportare la art. 1 alin. (5), art. 26, 28 și 30 din Constituție (paragraful 155). Cu toate acestea, revenind la problema de drept care a generat practică neunitară, câtă vreme dispozițiile art. 152 C. proc. pen. nu sunt declarate neconstituționale și nici dispozițiile art. 12 ind. 1 din Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, în cadrul controlului de neconstituționalitate a posteriori și, având în vedere analiza efectuată de judecătorul de drepturi și libertăți în procedeu probatoriu al obținerii datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, limitată la verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de același articol, cererile de autorizare prealabilă în acest sens formulate de organele de urmărire penală pot fi admise. În privința efectelor Deciziei amintite, se impun următoarele precizări:

Conform art. 147 alin. (4) al Constituției, „deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”. Dispozițiile legale ultim menționate nu disting în funcție de natura deciziilor, determinate de atribuția în exercitarea căreia au fost pronunțate, și nici în funcție de sfera subiecților de drept cărora le sunt opozabile aceste acte ale Curții. Prin urmare, aceleași dispoziții trebuie interpretate în concordanță cu alte prevederi și principii constituționale. Or, în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție, în cadrul controlului constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, în coroborare cu art. 147 alin. (2) din aceeași Lege, potrivit căruia „în cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale”, deciziile astfel pronunțate dau naștere la obligația Parlamentului de a recurge la reexaminarea legii a cărei neconstituționalitate a fost constatată și la obligația Președintelui de a nu promulga legea până la realizarea acestei activități de către Parlament.

În unanimitate a fost agreat acest punct de vedere.

3.6. Ridicare de înscrisuri. Contractul de prestări servicii de comunicații pentru identificarea unui abonat pornind de la utilizarea unui IP dinamic; raportul cu procedura prev. de art. 152 C. proc. pen. (PJ Sector 6)

Problema pe care autorul întrebării o pune în discuție este, în concret, dacă obținerea contractului în baza căruia se prestează servicii de comunicații electronice de

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

către un utilizator, în situația în care se cunoaște IP-ul dinamic folosit, se poate realiza în baza art. 170 alin. (2) lit. b) Cod proc. pen. sau doar în baza art. 152 Cod proc. pen.

Se arată că furnizorii de rețele publice de comunicații electronice refuză comunicarea contractului în baza căruia au prestat servicii unui client în principal în baza Deciziei 440/2014 a Curții Constituționale și în baza deciziei pronunțate de Curtea Europeană a drepturilor omului în cauza Bendik contra Sloveniei, arătând în esență că pentru a stabili, pe baza IP-lui dinamic, cine este titularul unui contract, este necesară cercetarea datelor de trafic.

Opinia autorului întrebării este în sensul că, pentru a stabili natura procedurii probator impus de legiuitor a fi folosit, ceea ce prezintă importanță este natura mijlocului de probă obținut, nu natura activității necesare pentru obținerea acelui mijloc de probă. Astfel, în temeiul art. 152 se pot obține doar date de trafic, nu contracte de prestări servicii de comunicații electronice.

În argumentele de respingere, furnizorii de rețele publice de comunicații electronice au arătat că, în conformitate cu cele statuate în cauza Bendik contra Sloveniei, obținerea datelor de identificare ale utilizatorului în baza exclusivă a unei solicitări scrise a organelor de cercetare penală încalcă articolul 8 din C.E.D.O., întrucât, conform aprecierilor făcute de Telekom, art. 170 alin. 2 lit. b) Cod proc. pen. are un conținut similar cu art. 149b din Codul de procedură sloven, pe care Curtea l-a constatat ca fiind în contradicție cu C.E.D.O.

Autorul întrebării susține că argumentele din cauze CEDO menționată nu sunt aplicabile, întrucât soluția instanței europene a avut în vedere o calificare preexistentă în dreptul intern sloven (ca urmare a unei decizii a instanței constituționale slovene), în sensul că identificarea persoanei care a utilizat IP-ul dinamic este o componentă a datelor de trafic, premisă care nu ar fi putut conduce, în dreptul intern sloven, decât la aplicarea procedurii corespunzătoare obținerii datelor de trafic (cu autorizarea instanței), utilizarea alteia fiind considerată ca o măsură lipsită de suport legal.

Or, în contextul național nu a intervenit o asemenea calificare, ceea ce ar face ca jurisprudența CEDO din cauza menționată să nu fie aplicabilă dreptului românesc.

În **opinia noastră**, stabilirea persoanei care este beneficiara serviciilor de comunicații și căreia, în cadrul acestor servicii, i s-a alocat un anume IP, reprezintă finalmente obținerea unei „date referitoare la abonat sau utilizator”.

Potrivit art. 170 alin. (2) lit. b) C. proc. pen., organul de urmărire penală poate dispune (așadar, fără încuviințarea judecătorului) ca orice furnizor de rețele publice de comunicații electronice sau furnizor de servicii de comunicații electronice destinate publicului să îi comunice anumite date referitoare la abonați, utilizatori și la serviciile prestate, aflate în posesia sau sub controlul său, altele decât conținutul comunicațiilor și

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” **Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

decât cele prevăzute la art. 138 alin. (1) lit. j) - adică altele decât datele de trafic și localizare.

În acest sens, este pertinentă observația autorului întrebării, în sensul că pentru a stabili procedura de urmat ar trebui acordată relevanță naturii probei obținute, în speță natura probei corespunzând procedurii descrise la art. 170 alin. (2) C. proc. pen.

Cu toate acestea, în cazul utilizării unui IP dinamic, obținerea acestei informații - adică identificarea utilizatorului (a abonatului) - nu poate avea loc decât subsecvent examinării datelor de trafic prelucrate de furnizorul de comunicații. Așadar, în această situație, un atare examen intră de facto în procedeu probator finalizat cu obținerea unei date privind abonatul.

Or, examenul datelor de trafic prelucrate de furnizorul de servicii nu se poate face decât în condițiile art. 152 C. proc. pen., potrivit căruia datele de trafic și de localizare pot fi obținute numai cu încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, în condițiile art. 152 C. proc. pen.

În lumina jurisprudenței CJUE relevante în speță, garanțiile în privința accesului organelor de urmărire penală la datele deținute de furnizorii de comunicații sunt complinite prin garanțiile privind retenția și prelucrarea acestor informații la nivelul furnizorilor. Prin urmare, dacă se solicită furnizorului de comunicații să procedeze la o retenție sau la o examinare a datelor de trafic și localizare pentru a se obține o anumită informație, este legitim ca el să pretindă respectarea condițiilor din art. 152 C. proc. pen. (respectiv autorizarea prealabilă a operațiunii de către un judecător), chiar dacă finalmente informația este similară celei care, în cazul altor servicii (cum ar fi acelea în care se atribuie un IP static), constituie o simplă dată contractuală privind abonatul și care ar putea fi obținută în procedura prevăzută de art. 170 alin. (2) lit. b) C. proc. pen.

Argumentul că la nivelul legislației și jurisprudenței naționale IP-ul dinamic nu a fost calificat (încă) drept dată de trafic nu rezolvă nici problema naturii lui (problema calificării lui subzistă) dar, mai ales, nu poate eluda chestiunea de fapt constând în legătura indisolubilă dintre identificarea abonatului și prelucrarea datelor de trafic în scopul identificării abonatului. Or, în măsura în care datele de trafic sunt protejate prin garanțiile prevăzute la art. 152, de același regim ar trebui să beneficieze și informația care nu se poate obține decât prin prelucrarea acelorași date.

De aceea, chiar dacă de lege lata există suficiente argumente de ordin formal pentru a considera că în ipoteza în discuție recursul la procedura prevăzută de art. 170 alin. (2) C. proc. pen. este adecvat, este recomandabil ca procurorii să se aplece asupra alternativei de a solicita autorizarea judecătorului în condițiile art. 152 C. proc. pen., pentru a evita întârzierile în obținerea probelor care ar rezulta din opozițiile furnizorilor de comunicații (opoziții care, așa cum am arătat, nu sunt lipsite de pertinentă).

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Participanții la întâlnire au declarat, în majoritate, că în astfel de situații urmează procedura prevăzută la art. 152 C. proc. pen.

3.7. Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare. Termen (PJ Sector 6)

La Întâlnirile anterioare s-a stabilit, în acord cu opinia INM, că se pot solicita date privind tranzacțiile deja efectuate fără vreo limită temporală (alta decât aceea care se impune prin specificul cauzei, pentru ca măsura să răspundă cerințelor de necesitate și proporționalitate).

Potrivit art. 146¹ alin. (2) C.p.p., „obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ce urmează a fi efectuate poate fi dispusă pe o durată de cel mult 30 de zile” (s.n.).

Precizarea „care urmează a fi efectuate” din cuprinsul acestei norme face evidentă voința legiuitorului de a institui acest termen numai pentru tranzacțiile viitoare, încă neefectuate, și care vor face obiectul monitorizării. Rațiunea este evidentă, procedeul fiind similar acelor care presupun observarea în timp real a comportamentului unuia dintre subiecții procesuali (în speță, a comportamentului său financiar), astfel că legea instituie un termen limitat pentru o atare ingerință, termen similar celui prevăzut la art. 140 alin. (1) C.p.p.

Norma este neechivocă, interpretarea că ea s-ar aplica și tranzacțiilor trecute este practic imposibilă față de caracterul clar, explicit, al precizării „ce urmează a fi efectuate” .

Prin urmare, pentru tranzacțiile deja efectuate nu este prevăzută de lege o anumită perioadă (un interval de timp limitat) la care să se refere autorizarea.

Doctrina s-a exprimat în același sens: „Cu privire la obținerea datelor pentru tranzacțiile financiare efectuate (trecute), legea nu prevede un termen de autorizare. Totuși, considerăm că trebuie să se indice atât perioada de timp care este vizată prin măsură, cât și intervalul în care metoda specială de cercetare urmează a fi pusă în executare. Explicația constă în aceea că se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 140 alin. (2)-(8) C. proc. pen., iar art. 140 alin. (5 lit. e) arată că încheierea de autorizare trebuie să cuprindă perioada și scopul pentru care s-a autorizat măsura. O autorizare sine die încalcă în mod nejustificat dreptul la viață privată. De asemenea, fiind vorba despre tranzacții financiare trecute, credem că se pune problema gradului de individualizare a măsurii. Considerăm că aceasta trebuie să fie cât mai exactă prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei. O dispoziție de furnizare fără vreun element suplimentar care să individualizeze tranzacțiile care au legătură cu infracțiunea comisă, va fi de cele mai multe ori o măsură neproporțională. Este adevărat că nu întotdeauna se

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

pot stabili cu anticipație și în amănunt tranzacțiile care interesează cauza (spre exemplu, în cazul în care se cercetează o fraudă fiscală intracomunitară), ceea ce presupune că măsura se autorizează cu o marjă de apreciere, dar aceasta nu înseamnă accesul automat la orice informație financiară, indiferent de când datează”⁴³.

În concluzie:

- pentru obținerea datelor privind tranzacțiile deja efectuate nu este aplicabil termenul de 30 de zile din alin. (2) al art. 146¹ C.p.p.;
- pot face obiectul autorizării tranzacțiile efectuate oricând în trecut;
- pentru a individualiza măsura și pentru a respecta criteriul proporționalității trebuie stabilită perioada de timp supusă verificării.
- emiterea unui mandat ce precizează perioada de timp în care organele judiciare trebuie să obțină datele autorizate (perioada precizată fiind de regulă de 30 de zile)
- emiterea unui mandat ce nu precizează perioada de timp în care organele judiciare trebuie să obțină datele autorizate

Autorul întrebării **readuce în discuție problema** din perspectiva faptului că în în practica instanțelor se identifică procedeul de a institui un termen în care organul de urmărire penală ar avea acces la aceste date; așadar, nu o limitare în timp a tranzacțiilor care pot fi cerute, ci o limitare a perioadei în care procurorul poate examina respectivele tranzacții.

Se arată că o atare limitare lipsește în anumite situații de utilitate practică procedeul probator, respectiv:

- suporturile optice trimise de unitățile bancare, după expirarea perioadei din mandat, nu mai pot să fie deschise, ele fiind programate pentru a putea fi accesate doar în perioada din mandat. Astfel, vor exista mijloace de probă care nu vor mai putea să fie accesate;
- în situația în care unitățile bancare nu răspund în termen, sau oferă informații incomplete privind informațiile solicitate, după expirarea termenului fixat în mandat se ajunge la o imposibilitate obiectivă de a valorifica mijloace de probă necesare urmăririi penale;
- în situația în care urmează să se emită un OEA sau o comisie rogatorie, timpul necesar traducerii documentelor necesare și timpul pentru executarea efectivă (care nu poate să fie controlat de organele de urmărire penală) este posibil să

⁴³ M. Bulancea, R. Slăvoiu în M. Udriou (coord)., Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, Ediția a 3-a, ed. C. H. Beck, București, 2020, p. 1012.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

depășească durata din mandat, astfel că se va ajunge la o situație în care date autorizate a fi obținute nu pot să fie valorificate în cadrul procesului penal.

În concluzie, se apreciază că mandatele emise în ceea ce privește tranzacțiile efectuate nu trebuie să precizeze un termen în care informațiile autorizate ar trebui să fie obținute de către organele de urmărire penală, însă constatăm o practică neunitară sub acest aspect care ar trebui să primească o uniformizare jurisprudențială.

În **opinia noastră**, punctul de vedere al autorului întrebării este corect. Dispoziția prin care se limitează în timp dreptului procurorului de a obține tranzacțiile deja efectuate nu are suport legal. Beneficiind de încuviințarea judecătorului pentru obținerea tranzacțiilor efectuate, organul de urmărire penală trebuie să poată accesa oricând aceste informații.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4. Măsuri preventive

4.1. Cazul prevăzut de art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen.; aplicabilitate

(PCA Pitești, PCA București)

Problema de drept ce a generat practică neunitară se referă la situația în care față de inculpat este pusă în mișcare acțiunea penală pentru săvârșirea unei infracțiuni în care este cercetat în stare de libertate (primul dosar), iar ulterior, există suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune (al doilea dosar) sau pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni. Dificultățile au intervenit în identificarea dosarului penal în care poate fi luată măsura arestării preventive în cazul prevăzut în art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., primul sau al doilea dosar, soluțiile instanțelor de control judiciar sub acest aspect fiind diferite, cu consecința luării/prelungirii/menținerii sau, după caz, revocării măsurii arestării preventive.

Problema a fost discutată și la Întâlnirea din 27-28 februarie 2022, punctul, de vedere al INM fiind în sensul că arestarea preventivă în baza art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. poate fi solicitată și în dosarul al doilea în care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva inculpatului, din moment ce legiuitorul nu face nicio distincție, măsura preventivă fiind legal dispusă atât timp cât inculpatul nu este arestat preventiv în ambele dosare, în baza aceluiași temei legal, cu următoarea motivare:

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Este adevărat că justificarea cazului de arestare preventivă prevăzut în art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. constă în aceea că, după ce după ce i s-a atribuit calitatea de inculpat, prin urmare, după ce a luat cunoștință de procedura penală derulată împotriva sa și stadiul acesteia, inculpatul nu numai că nu a adoptat o conduită conformă, dar persistă în atitudinea antisocială, săvârșind cu intenție o nouă infracțiune ori pregătind săvârșirea unei noi infracțiuni, împrejurare care determină luarea măsurii preventive în discuție. Cu toate acestea, deoarece legiuitorul nu face nicio distincție, aceeași măsură preventivă poate fi luată, în mod legal și în baza art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., în oricare din cele două dosare, esențial fiind ca același temei să nu stea la baza luării măsurii arestării preventive în ambele dosare. Aceasta deoarece, pe de o parte, în cazul existenței doar a riscului de săvârșire a unei infracțiuni, pregătirea nu poate susține singură cercetarea penală, exercitarea acțiunii penale și, cu atât mai puțin, propunerea de arestare preventivă, deci nu poate face obiectul unui dosar separat (M. Udriu (coordonator), I. Tocan și alții, în Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, ediția a 3-a, pag. 1430). Prin urmare, măsura poate fi dispusă, pe acest temei, în cauza inițială în care calitatea de inculpat a fost atribuită acuzatului anterior săvârșirii noii infracțiuni intenționate, conduita incorectă urmând a fi valorificată, sub aspect procesual, ca un element nou propriu acestei cauze. Pe de altă parte, pentru a se dispune luarea măsurii arestării preventive, nu este suficientă existența aceluiași temei, ci și proporționalitatea măsurii cu gravitatea acuzației aduse persoanei față de care urmează a fi luată și caracterul necesar al măsurii pentru realizarea scopului urmărit prin dispunerea acesteia. Or, astfel de aprecieri pot fi făcute distinct în primul sau în al doilea dosar. Tocmai de aceea, măsura poate fi dispusă, pe acest temei, și în cauza ulterioară în care calitatea de inculpat a fost atribuită acuzatului ca urmare a săvârșirii cu intenție a unei noi infracțiuni (apreciată de procuror cu ocazia formulării propunerii, dar și de judecător, cu ocazia luării măsurii ca fiind de o gravitate sporită).

Punctul de vedere atunci exprimat este susținut de INM în continuare.

În cadrul acelei întâlniri, s-a adoptat însă punctul de vedere contrar, cu următoarea argumentare:

„Justificarea cazului de arestare preventivă prevăzut în art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. constă în aceea că, după ce după ce i s-a atribuit calitatea de inculpat, prin urmare, după ce a luat cunoștință de procedura penală derulată împotriva sa și stadiul acesteia, inculpatul nu numai că nu a adoptat o conduită conformă, dar persistă în atitudinea antisocială, săvârșind cu intenție o nouă infracțiune ori pregătind săvârșirea unei noi infracțiuni, împrejurare care determină luarea măsurii preventive în discuție.

Așadar, măsura poate fi dispusă, pe acest temei, numai în cauza inițială în care calitatea de inculpat a fost atribuită acuzatului anterior săvârșirii noi infracțiuni intenționate, întrucât această conduită incorectă reprezintă, sub aspect procesual, un

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

element nou propriu acelei cauze. „Punerea în mișcare a acțiunii penale” la care se referă art. 223 alin. 1 lit. d) C. proc. pen. se referă la infracțiunea la care se face referire în preambulul alin. (1) al art. 223 C. proc. pen., infracțiune în considerarea căreia se formulează propunere de arestare preventivă. De altfel, în cazul existenței doar a riscului de săvârșire a unei infracțiuni, pregătirea nu poate susține singură cercetarea penală, exercitarea acțiunii penale și, cu atât mai puțin, propunerea de arestare preventivă, deci nu poate face obiectul unui dosar separat. Aceasta nu înseamnă, însă, că în cel de-al doilea dosar nu va putea fi formulată o propunere de arestare preventivă, întemeiată pe oricare alt caz dintre cele prevăzute în art. 223 alin. (1) lit. a)-c), dar și în art. 223 alin. (2) C. proc. pen., împrejurarea putând fi valorificată împotriva inculpatului ca „orice împrejurare privitoare la persoana acestuia”.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4.2. Termenul pentru care se ia măsura când în aceeași cauză se dispun succesiv măsuri privative de libertate diferite. Perioada pentru care se poate dispune arestarea preventivă în contestația procurorului împotriva luării măsurii arestului la domiciliu (PJ Sector 6)

Problema înlocuirii măsurii arestului preventiv cu arestul la domiciliu sau invers a fost discutată în cadrul Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 9-10 martie 2020, regăsindu-se în minuta întâlnirii, pag. 56. De asemenea, aceste aspecte au fost discutate și în cadrul Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 18 mai 2018, regăsindu-se în minuta întâlnirii, pag. 78.

Opinia INM, agreată în unanimitate, a fost în sensul că arestarea preventivă se dispune astfel încât durata acesteia, împreună cu durata măsurii arestului la domiciliu, dispusă anterior, să nu fie mai mare de 30 de zile.

Elementul de noutate este ipoteza indicată de autorul întrebării, anume situația în care, admitând contestația, instanța de control și dispune luarea celeilalte măsuri privative, dar nu pentru perioada rămasă din intervalul de 30 de zile, ci tot pentru 30 de zile.

Autorul întrebării pune în discuție termenul în care procurorul va putea solicita prelungirea acestei măsuri, respectiv dacă termenul de 5 zile anterior expirării se

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

calculează în funcție de durata stabilită (în mod greșit) de instanța de control care a luat măsura sau prin raportare la durata pentru care măsura s-ar fi putut lua în mod legal.

În **opinia noastră**, hotărârea prin care instanța a dispus luarea măsurii pentru 30 de zile, chiar dacă este nelegală, nu poate fi nici schimbată și nici nesocotită, întrucât este definitivă și trebuie pusă în executare ca atare. De aceea durata măsurii nu va putea fi modificată de niciun alt organ judiciar, iar procurorului nu i se va putea cere ca, în demersurile lui ulterioare (cu ocazia prelungirii), să aibă în vedere o altă durată (și deci, alte date calendaristice) decât cele rezultând din hotărârea definitivă și nici nu poate fi sancționat întrucât a respectat această hotărâre.

Cu ocazia prelungirii măsurii însă, judecătorul sesizat cu cererea de prelungire, observând durata finalmente executată în cadrul prevenției (care este mai mare decât aceea pe care legea ar fi permis-o până la acel moment), va putea, constatând o atare încălcare a legii, să aplice un remediu efectiv pentru o atare încălcare a dreptului, dar nu prin a cenzura hotărârea dată în contestație, ci prin a dispune prelungirea pentru o durată corespunzătoare, care să asigure finalmente respectarea termenelor legale; de asemenea, poate lua în discuție opțiunea de a nu prelungi durata măsurii sau de a o înlocui cu una mai ușoară, tot ca remedii efective ale încălcării pe care o constată.

În acest fel, judecătorul nu se transformă în instanță de control judiciar față de cel din contestație, nici nu nesocotește caracterul definitiv și obligatoriu al hotărârii anterioare din contestație dar compensează, cu mijloacele procedurale care de care dispune, nelegalitatea survenită.

În egală măsură, ca recomandare de bune practici în privința procurorului, acesta ar putea să aibă în vedere aceleași repere temporale și să își adapteze conduita procesuală tot în sensul găsirii unui remediu efectiv la încălcarea pe care și el o constată. Chiar dacă, așa cum am arătat, nu i s-ar putea imputa nerespectarea unui termen ce nu rezulta din hotărârea definitivă (cea din contestație), procurorul ar putea lua în calcul să sesizeze instanța cu cererea de prelungire în termenul corespunzător pentru a permite „reglarea” duratei privării de libertate și recuperarea duratei maxime legale.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

5. Măsuri asiguratorii

5.1. Verificării măsurilor asiguratorii de către instanță de judecată sau de către judecătorul de cameră preliminară după expirarea termenului prevăzut de art. 250² C.pr.pen.; posibilitatea dispunerii, din nou, a măsurilor asiguratorii, în ipoteza în care s-a constatat că acestea au încetat de drept ca urmare a expirării acestui termen (DIICOT, PCA Tg Mureș, PCA București)

Punctul de vedere al parchetelor este acela termenul prevăzut de art. 250² C.p.pen. nu poate fi decât unul de recomandare, astfel încât măsura asiguratorie poate fi menținută și după depășirea termenului.

Cât privește posibilitatea dispunerii, din nou, a măsurilor asiguratorii, în ipoteza în care s-a constatat că acestea au încetat de drept, ca urmare a nerespectării termenelor de 6 luni și 1 an, prevăzute de art. 250² Cod procedură penală, art. 249 Cod proc. pen. prevede că, pentru luarea măsurilor asiguratorii, este necesară îndeplinirea următoarelor condiții:

- măsura procesuală să fie necesară pentru evitarea ascunderii, distrugerii, înstrăinării sau sustragerii de la urmărire a bunurilor;

- bunurile asupra cărora se dispune măsura să poată face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori să poată servi la garantarea pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

O decizie a instanței în sensul că măsurile au încetat de drept din cauza neefectuării verificării prev. de art. 250² Cod proc. pen. nu poate fi interpretată în sensul că ar avea semnificația constatării faptului că au încetat temeiurile faptice care au stat la baza dispunerii inițiale a măsurilor asiguratorii, ci doar că măsurile respective au încetat de drept din cauza depășirii termenului în care era necesar a fi efectuată verificarea din oficiu a măsurilor asiguratorii prev. de art. 250² Cod proc. pen., împrejurare care nu le poate fi imputată persoanelor vătămate/civile, dar care este de natură să aducă o gravă și ireversibilă atingere drepturilor lor.

Astfel, DIICOT opinează că, în ceea ce privește dispunerea, din nou, a măsurilor asiguratorii, nu este prevăzut niciun impediment legal în acest sens, instanța urmând a analiza, la respectivul moment, exclusiv îndeplinirea a condițiilor prevăzute de art. 249 C.pr.pen., cererea de luare a măsurilor urmând a fi tratată independent și distinct de decizia anterioară.

S-a arătat, totodată, că nu poate fi efectuată o interpretare prin similitudine cu regimul măsurilor preventive pentru cel puțin două argumente:

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

- nu este prevăzută de lege o asemenea similitudine de regim juridic între măsurile preventive și cele asigurătorii,

- temeiurile care stau la baza dispunerii celor două tipuri de măsuri procesuale diferă fundamental: dacă pentru luarea unei măsuri preventive este necesar să existe probe sau indicii temeinice din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune (art. 202 C.pr.pen.), pentru instituirea unei măsuri asigurătorii, legea nu prevede drept cerință necesitatea existenței suspiciunii rezonabile cu privire la comiterea unei infracțiuni.

Este artificială și adaugă, nepermis, la lege, crearea unei paralele între cele două tipuri de măsuri procesuale și pentru că scopul acestora este total diferit: dacă, în ceea ce privește măsurile preventive, scopul principal este asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii suspectului /inculpatului precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni - așadar, este vizată persoana suspectului/inculpatului și desfășurarea procesului penal, în ceea ce privește scopul măsurilor asigurătorii, acesta vizează, generic, asigurarea unei posibilități reale pentru partea civilă de a-i fi reparată paguba sau pentru a fi recuperarea cheltuielile judiciare ocazionale de procesul penal sau confiscarea unor bunuri ce sunt susceptibile de confiscare sau confiscare extinsă.

Așadar, prin intermediul măsurilor preventive este vizată, în principal, persoana suspectului/inculpatului, iar prin măsurile asigurătorii sunt vizate părțile civile și statul.

Mai mult, se observă că, deși enumeră soluțiile pe care organul judiciar le poate pronunța cu ocazia examinării subzistenței temeiurilor care au justificat luarea sau menținerea măsurilor asigurătorii, art. 250² din Codul de procedură penală nu face referire și la cea a constatării încetării de drept a acestora, indicând expres doar posibilitatea menținerii, restrângerii, extinderii sau ridicării lor.

Ca atare, noile dispoziții introduse prin Legea nr. 6/2021 nu reglementează consecințele pe care le-ar antrena o conduită contrară conținutului lor, situație în care termenele de 6 luni și de 1 an instituite pentru verificarea periodică a măsurilor asigurătorii nu pot fi calificate decât ca fiind termene procedurale de recomandare, eventuala depășire a acestora nefiind de natură să atragă încetarea de drept a respectivelor măsuri, atâta timp cât, așa cum s-a arătat anterior, o asemenea sancțiune nu a fost consacrată legislativ decât în materia măsurilor preventive și nu poate fi aplicată prin analogie și în cazul măsurilor asigurătorii.”

Chestiunea a mai fost discutată în cadrul Întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 27-28 mai 2021, regăsindu-se în minuta întâlnirii, pag. 61.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Opinia INM, agreată atunci de participanți și menținută și în prezent, a fost următoarea: este dificil de acceptat că, instituind la nivel legal acest termen maximal, legiuitorul ar fi urmărit ca el să fie doar unul de recomandare iar depășirea lui să rămână fără nicio consecință în privința măsurii asigurătorii; el nu este un simplu termen de dinamizare a procedurilor, ci unul care protejează drepturi substanțiale dintre cele fundamentale, așa încât protecția trebuie concretizată prin a considera că la expirarea acestei durate legale maxime, în lipsa unei dispoziții de menținere a măsurii, aceasta încetează de drept. Textul legal este însă, în mod evident, neconstituțional prin lipsa oricărei dispoziții privind consecința depășirii duratei maxime⁴⁴. De aceea, trebuie analizată oportunitatea ridicării unei excepții de neconstituționalitate.

Cât privește **posibilitatea luării din nou a unei măsuri asigurătorii, după ce se constată încetarea de drept**, în opinia noastră aceasta ar constitui un procedeu nelegal. Admițând că expirarea termenului atrage încetarea de drept a măsurii, luarea ei din nou, pentru aceleași temeuri de fapt, lipsește de orice semnificație dispoziția legală care prevede un atare termen și care obligă organul judiciar să procedeze numai în interiorul lui la menținerea măsurii.

Participanții la Întâlnire au exprimat, în majoritate, opinia că termenul este unul de recomandare, așadar că măsura nu încetează de drept dacă, înainte de împlinirea termenului, organul judiciar nu a dispus menținerea ei.

5.2. Termenul de verificare a măsurilor asigurătorii în procedura de cameră preliminară (PCA Tg Mureș)

Întrebarea pornește de la aceea că atribuția de verificare periodică a măsurilor asigurătorii este stabilită inclusiv în sarcina judecătorului de cameră preliminară, în cursul procedurii de cameră preliminară, însă aceeași dispoziție legală instituie termene numai pentru urmărirea penală și pentru faza de judecată.

Autorul întrebării crede că omisiunea legiuitorului ar putea fi intenționată (ținând cont de durata pe care același legiuitor a stabilit-o pentru procedura camerei preliminare)

⁴⁴ În doctrină s-a arătat că „în absența unei prevederi exprese în acest sens, este dificil să vorbim despre o încetare de drept. Mai mult decât atât, pentru unele bunuri ar fi oricum necesar un act care să constate încetarea de drept (de exemplu, în cazul bunurilor imobile, radierea din cartea funciară a măsurii asigurătorii se face pe baza actelor prevăzute în Regulamentul-anexă la Ordinul ANCPI nr. 700/2004; poprirea bancară nu va fi ridicată în absența unui act provenind de la organul judiciar etc)” (A.-R. Trandafir, op. cit.).

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Însă arată că în numeroase cauze durata procedurii de cameră preliminară depășește în mod semnificativ cele 60 sau, după caz, 120 de zile, ceea ce face necesară identificarea unui termen în privința măsurilor asigurătorii aplicabil acestei faze procesuale.

În **opinia noastră**, singura delimitare pe care o face textul legal și cu care se poate opera este aceea reprezentată de terminarea urmăririi penale. Așadar, pentru faza de cameră preliminară urmează a se aplica termenul de 1 an prevăzut expres pentru faza de judecată.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

5.3. Admisibilitatea contestației împotriva soluției de ridicare a măsurilor asigurătorii (PCA Tg-Mureș)

Potrivit art. 250² C. proc. pen., verificând măsurile asigurătorii, organul judiciar poate dispune menținerea, extinderea sau restrângerea ori, după caz, ridicarea acestora. Art. 250 și art. 250¹ C. proc. pen. se aplică în mod corespunzător.

În opinia autorului întrebării, soluția de ridicare a măsurilor asigurătorii, cuprinsă într-o ordonanță sau într-o încheiere, nu poate fi atacată cu contestație (de asemenea, nici dispoziția de ridicare a măsurilor asigurătorii cuprinsă într-o sentință sau într-o decizie nu poate fi atacată cu contestație; ridicarea măsurilor asigurătorii dispusă prin sentință poate fi însă atacată cu apel).

Reglementând calea de atac în contextul verificării, legiuitorul face trimitere la calea de atac în contextul luării măsurilor (art. 250² face trimitere la art. 250¹ și la art. 250 C. proc. pen.). În contextul luării, poate fi atacată cu contestație doar soluția de luare a măsurilor asigurătorii, nu și soluția de respingere a cererii de luare a măsurilor asigurătorii.

S-a arătat că, dacă raportăm soluțiile care se pot pronunța în contextul luării la soluțiile care se pot pronunța în contextul verificării, vom obține următoarele corespondențe: luarea are corespondență în menținere, extindere sau restrângere, iar respingerea cererii de luare are corespondență în ridicare.

Așa fiind, dacă, în contextul luării, soluția de respingere a cererii de luare nu poate fi atacată cu contestație, în contextul verificării, soluția de ridicare (corespondență a respingerii cererii de luare) nu poate fi, nici ea, atacată cu contestație.

În **opinia noastră**, dispoziția de ridicare a măsurii asigurătorii poate fi atacată cu contestație.

Modul în care legiuitorul a ales să redacteze dispoziția legală privind calea de atac, prin trimiterea pe care art. 250² o face la dispozițiile art. 250 și 250¹ - despre care arată că s-ar aplica „în mod corespunzător”, este unul deficitar din punctul de vedere al tehnicii

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

legislative. Aceasta, întrucât art. 250 și art. 250¹ reglementează instituția luării măsurii, or, art. 250² se referă la instituții „de sens contrar”, dintre care ridicarea măsurii este în cea mai evidentă opoziție cu instituția luării măsurii.

De aceea, „corespondența” pe care legiuitorul o lasă în seama celui care aplică textul nu este facil de realizat.

Tot de aceea, opiniile în sensul că ridicarea măsurii, neregăsindu-și vreun corespondent în instituția luării măsurii, nu ar fi supusă contestației (în acest sens este și opinia autorului întrebării).

Credem însă că procedând la interpretare teleologică a normei de trimitere identificăm un alt sens al acesteia: legiuitorul înțelege să instituie calea de atac a contestației pentru ansamblul instituției nou introduse, acela al verificării măsurii preventive; în conținutul acestei proceduri nou reglementate oricare dintre dispozițiile pe care, subsecvent verificării, le va da organul judiciar pot fi supuse, pe calea contestației, unui control (din partea judecătorului, dacă dispoziția aparține procurorului, respectiv din partea unui complet sau a unei instanțe de control judiciar, dacă dispoziția aparține judecătorului).

„În mod corespunzător” urmează să se aplice dispozițiile din normele la care se face trimitere în ceea ce privește declararea contestației (termene, persoane îndreptățite, depunerea), efectele și soluționarea contestației.

În măsura în care ar fi ales să restrângă posibilitatea exercitării contestației numai la unele dintre măsurile luate în cadrul verificării, atunci legiuitorul le-ar fi indicat numai pe acelea, nu ar fi atașat întregii instituții trimiterea la textele care reglementează calea de atac.

În același sens pledează și alt tip de interpretare, cea prin analogie: legiuitorul a instituit posibilitatea contestării în general pentru acele ipoteze în care o anumită măsură modifică o stare de fapt sau de drept preexistentă, când se schimbă regimul juridic anterior. De aceea, spre exemplu, instituirea (prin luare) a unei măsuri asigurătorii este supusă verificării pe calea contestației, în schimb dispoziția prin care situația unui bun nu se schimbă, aceea prin care se respinge o cerere de luare a măsurii, nu este supusă căii de atac. În cadrul acestui raționament, și ridicarea unei măsuri anterior luate - așadar, o schimbare radicală a situației juridice a bunului - este firesc să poată fi contestată.

Interpretarea contrară, în sensul că ridicarea nu ar fi supusă contestației, în schimb menținerea, extinderea sau restrângerea ar fi supuse căii de atac, ar duce la situația absurdă în care o dispoziție cu efecte mult mai reduse (restrângerea - care este, în esență, o ridicare în parte a măsurii) să fie supusă controlului, în schimb o schimbare în tot a situației bunului să nu poată fi verificată.

Practica Î.C.C.J. este în același sens, contestațiile împotriva încheierilor prin care se dispune ridicarea măsurii asigurătorii fiind soluționate pe fond.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

6. Termene

6.1. Modul de calcul al termenului de 5 zile în care procurorul poate trimite propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive ori rechizitoriul cu propunerea de menținere a măsurii (PJ Brașov)

Articolul 269 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că, la calcularea termenelor pe ore sau zile, nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește. Termenul de 5 zile ce face obiectul problemei propuse este un termen procedural, de regresivitate, care se calculează potrivit articolului anterior menționat.

Pornind de la acest articol, în practică s-au conturat două opinii:

1) Procurorul poate formula propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive ori emite rechizitoriul cu propunerea de menținere a măsurii și în ultima zi a termenului procedural. Spre exemplu, în cazul în care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului, pentru o perioadă de 30 de zile, până la data de 22.02.2023, susținătorii acestei opinii apreciază că propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive ori rechizitoriul cu propunere de menținere a măsurii pot fi emise cel târziu la data de 16.02.2023.

În sprijinul acestei opinii este adusă metoda de interpretare literală sau gramaticală. Astfel, folosind exemplul anterior precizat, data de 22.02.2023 nu este luată în calcul, fiind ziua în care expiră măsura preventivă. Cele 5 zile sunt 21, 20, 19, 18 și 17.02.2023, aceasta din urmă fiind ziua în care termenul se împlinește.

Așadar, propunerea de prelungire sau rechizitoriul cu propunere de menținere pot fi emise, cel târziu, în data de 16.02.2023.

2) La calculul celor 5 zile nu se socotește ziua în care se împlinește termenul pentru luarea măsurii preventive și nici ziua de dinaintea împlinirii termenului. În exemplu arătat, nu vor fi avute în vedere zilele de 22.02.2023 și nici 16.02.2023. Astfel, cele 5 zile sunt 21, 20, 19, 18 și 17.02.2023.

Susținătorii acestei opinii apreciază că data la care se împlinește termenul ar fi ziua de 16.02.2023, ora 00:00, astfel că doar anterior acesteia se putea formula propunerea de prelungire ori menținere a arestării. Așadar, ultima zi în care putea fi sesizată instanța cu rechizitoriul ori propunerea de prelungire, respectându-se termenul de 5 zile, era cea de 15.02.2023, până la ora 23:59:59.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În sprijinul acestui mod de calcul este și o parte (minoritară) a doctrinei. În lucrarea "Sinteze și Grile" ⁴⁵, autorul a arătat că ultima zi a termenului procedural nu este la dispoziția parchetului pentru formularea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive, ci reprezintă prima zi în care inculpatul își poate exercita dreptul la apărare, prin studierea dosarului și pregătirea concluziilor orale pentru termenul care va fi stabilit de judecătorul de drepturi și libertăți; prin urmare, sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți trebuie întotdeauna formulată înainte de ultima zi a termenului prevăzut în favoarea inculpatului, acceptarea ca judecătorul să fie sesizat în ultima zi a termenului și, implicit, cu nerespectarea acestuia, ar echivala cu posibilitatea de formulare a sesizării în orice altă zi în care termenul curge, întrucât nu există deosebiri calitative între ultima zi a termenului și orice altă zi a termenului.

Cele două opinii au generat și soluții contradictorii, pe care autorul întrebării le identifică în jurisprudența instanțelor brașovene.

În **opinia noastră**, prima opinie este cea corectă. Cea de-a doua face ca termenul regresiv să se prelungească cu încă o zi, lăsând practic „libere” nu cinci zile (cât reprezintă termenul), ci șase zile.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

7. Nulități

7.1. Competența materială și personală a organelor de urmărire penală; modul a interpretare a deciziei Curții Constituționale nr. 302/2017 (PCA Timișoara)

Într-o opinie s-a apreciat că, din considerentele deciziei Curții Constituționale mai sus arătate, rezultă că este sancționată cu nulitate absolută încălcarea normelor privind competența materială sau personală a organelor de urmărire penală numai când actele sunt efectuate de un organ judiciar inferior celui legal competent, în același mod în care intervine nulitatea absolută în faza de judecată.

Într-o altă opinie s-a apreciat că decizia Curții nu poate fi interpretată decât prin raportare strictă la dispozitivul deciziei, astfel încât orice încălcare a competenței materiale sau personale a organului de urmărire penală se sancționează cu nulitatea absolută.

⁴⁵ ¹ M. Udriou, Procedură penală. Partea Generală, Ed. 5, ed. C.H. Beck, București, 2018, p. 640.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

În **opinia noastră**, prima soluție este cea corectă, anume că nulitatea operează numai în ipoteza încălcării competenței stabilite pentru un organ de urmărire penală superior celui care a efectuat actul.

Argumentele se regăsesc chiar în DCC 302/2017 care a consacrat cazul de nulitate: **„nu poate fi de acceptat ca un parchet ierarhic inferior să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior”** (parag. 48, s.n.); în susținerea acestui argument instanța de control constituțional recurge în continuare la exemplul preluării cauzelor de la un parchet la altul, instituție în legătură cu care arată că este prevăzută numai în favoarea unui parchet ierarhic superior celui competent: **„de altfel, chiar dispozițiile art. 325 C.proc.pen. permit preluarea de către un parchet, în vederea efectuării sau supravegheții urmăririi penale, a cauzelor care nu sunt date, potrivit legii, în competența sa, dar, numai în cazul în care parchetul care preia cazul este un parchet ierarhic superior celui care are competența de a efectua sau supraveghea urmărirea penală”** (idem, s.n.).

Este adevărat că, după pronunțarea deciziei la care ne referim, în cadrul unui control de constituționalitate anterior promulgării, instanța de contencios constituțional afirmă contrariul celor de mai sus, în sensul că nulitatea absolută ar opera și în cazul în care un parchet superior celui competent efectuează actele de urmărire penală. Astfel, în D.C.C. nr. 633/2018 (M.Of. nr. 1020 din 29 noiembrie 2018) reține: **„statuând că buna desfășurare a activității organelor judiciare impune respectarea fermă a competenței lor materiale și după calitatea persoanei, cu înlăturarea oricărei posibilități de aplicare aleatorie, Curtea a impus respectarea competenței materiale și după calitatea persoanei, atât a organelor judiciare superioare, cât și a celor inferioare”** (s.n.)

Decizia citată este însă pronunțată în cadrul controlului anterior promulgării, așadar fără efectul prevăzut pentru deciziile de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate. De altfel, aceste considerente par a fi aplicabile și cât privește competența instanțelor (Curtea vorbind despre „organe judiciare”, nu doar despre cele de urmărire penală); or, în privința aceasta textul care sancționează cu nulitatea absolută numai încălcarea competenței când aceasta ar fi revenit nunei instanțe superioare nu a fost invalidat, nici în cadrul excepțiilor de neconstituționalitate și, mai ales, nici în cadrul controlului anterior promulgării.

Menționăm și că **practica judiciară pare a fi orientată spre a reține ca fiind nulitate absolută nerespectarea normelor privind competența unui organ de urmărire penală inferior, respectiv efectuarea actelor de urmărire penală de către un organ de urmărire penală ierarhic superior - adică soluția pe care o considerăm greșită** [spre exemplu, I.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 164/2019, (www.scj.ro); I.C.C.J., Secția penală, încheierea nr. 123/2021,

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

nepublicată; JCP de la C.A. Cluj, Secția penală și de minori, încheierea nr. 2/2021, nepublicată].

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

S-a luat act de soluția contrară promovată expres în legea aflată în procedura de promulgare.

7.2. Punerea în mișcare a acțiunii penale în condițiile existenței unuia dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) C. proc. pen.; consecințe în cadrul procedurii de cameră preliminară (DNA)

Autorul întrebării a identificat două orientări în practica instanțelor:

- prima, în care judecătorul de cameră preliminară s-a pronunțat cu privire la existența unuia dintre cazurile care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale prev. de art.16 alin.(1) C.p.p., fiind redată cu titlu de exemplu practica Tribunalului Brașov. Astfel, prin încheierile din 01.11.2022 și 20.12.2022, pronunțate de Tribunalul Brașov în dosarul nr.3124/62/2022/a1 și în dosarul 433/64/2022/a1, această instanță a apreciat, în esență, că ordonanțele de punere în mișcare a acțiunii penale, precum și actele subsecvente acestora, inclusiv rechizitoriile sunt lovite de nulitate întrucât la data emiterii acestora termenul de prescripție al răspunderii penale ar fi fost îndeplinit conform Deciziei Curții Constituționale nr.358/2022.

- a doua, exemplificată prin încheierea din data 20.09.2022, pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 15677/3/2021/a1, în care s-a apreciat că în cadrul procedurii de cameră preliminară nu ar putea fi antamată critica privind intervenirea prescripției răspunderii penale, aceasta fiind o chestiune care poate fi analizată numai pe fondul cauzei.

În **opinia noastră**, cea de-a doua abordare este corectă, în sensul că verificarea unui impediment procedural sau de fond pentru exercitarea acțiunii penale, așadar a oricăruia dintre cele prevăzute la art. 16 alin. (1) C. proc. pen., ține de soluționarea procesului penal, funcțiune care, după trimiterea în judecată, este rezervată exclusiv instanței de judecată.

Judecătorul de cameră preliminară, neavând aptitudinea funcțională să soluționeze procesul penal, nu poate nici să examineze incidența vreunuia dintre impedimentele procedurale de la articolul 16 alin. (1) C. proc. pen., tot așa cum nu poate examina niciunul dintre motivele care ar duce la una sau alta dintre soluțiile de fond ale procesului.

Spre exemplu, verificarea existenței plângerii prelabile (când acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acesteia), ori verificarea valabilității plângerii (din punctul de vedere al persoanei îndreptățite să o formuleze, ori din punctul de vedere al

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

termenului în care ea trebuie introdusă) nu revin judecătorului de cameră preliminară, întrucât de aceste aspecte este strâns legată soluția ce se va pronunța asupra procesului penal, soluție care excedează funcției judiciare pe care o îndeplinește judecătorul de cameră preliminară.

De altfel, sunt numeroase situațiile în care verificarea unor atare impedimente procedurale implică și aprecieri de fond, asupra încadrării juridice a faptei care face obiectul judecății, asupra datei la care a fost comisă, ori asupra persoanei care a comis-o, impedimentul de procedură putând fi analizat numai după stabilirea, prin examenul probatoriului, a unor astfel de chestiuni de fapt. Cum ele nu constituie obiectul camerei preliminare, nici impedimentele procedurale în legătură cu aceste chestiuni de fapt nu pot face obiectul camerei.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

IV. Drept procesual penal - partea specială

1. Urmărire penală

1.1. Sesizarea organelor de urmărire penală. Data la care se consideră introdusă plângerea prealabilă când se parcurge procedura regularizării ei, prevăzută la art. 294 C.proc. pen., iar completările au fost depuse cu depășirea termenului de 3 luni prevăzut la art. 296 C. proc. pen. (PÎCCJ - Secția judiciară)

Punctul de vedere al autorului întrebării este în sensul că termenul prevăzut de art. 296 Cod procedură penală ar trebui considerat respectat, chiar dacă în procedura prevăzută de art. 294 Cod procedură penală plângerea a fost restituită persoanei vătămate, iar remedierea deficiențelor s-a realizat după expirarea termenului legal.

În **opinia noastră**, soluția propusă de autorul întrebării este corectă.

Data în raport cu care trebuie verificat dacă plângerea a fost sau nu introdusă în termenul de trei luni prevăzut de art. 296 alin. (3) C.p.p. este data la care plângerea a fost inițial depusă la organul de urmărire penală, și nu data la care ulterior, ea a fost remediată ca urmare a restituirii în cadrul procedurii prevăzute de art. 294 alin. (3) C.p.p., pentru următoarele motive:

- organul de urmărire penală este sesizat la data introducerii plângerii; obligația de a parcurge procedura remediu prevăzută la art. 294 alin. (3) C.p.p. îi revine organului de

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

urmărire penală tocmai întrucât a fost investit și este dator să procedeze la lămurirea tuturor aspectelor cauzei;

- altfel spus, lipsurile de formă ale plângerii nu îi înlătură acesteia natura de act de sesizare a organelor de urmărire penală, act care generează obligații procedurale ale organului astfel investit;

- nici măsura administrativă a restituirii nu poate fi înlătură acest efect al sesizării; prin urmare, precizarea ulterioară a plângerii nu constituie un nou act de sesizare, ci o complinire a celui inițial;

- nu există un text legal care să permită interpretarea conform căreia data introducerii plângerii nu ar fi aceea a sesizării inițiale, ci doar data complinirii ei cu relațiile solicitate de organul sesizat;

- restituirea administrativă ar putea fi în unele situații greșită, nenecesară, ori, în alte situații, ar putea privi lipsuri de formă care să nu pună în discuție elementele esențiale ale plângerii prealabile (adică, voința neechivocă a autorului plângerii de a declanșa demersul judiciar privitor la o anumită faptă comisă împotriva sa); or, în astfel de cazuri este și mai evident că organul de urmărire penală este investit cu plângerea inițială, la data la care aceasta a fost formulată.

Am întâlnit și opinia potrivit căreia plângerea ar trebui considerată depusă în termen numai dacă completarea ei s-a realizat în termenul specificat de organul judiciar cu prilejul restituirii, chiar dacă se depășește astfel termenul de trei luni prevăzut de art. 196 alin. (3) C.p.p. Cred că nici această abordare nu este corectă întrucât:

- nu în toate situațiile se stabilește un termen pentru remedierea sesizării;

- legea nu prevede obligația stabilirii unui astfel termen de către organul de urmărire penală;

- termenul stabilit de organul de urmărire penală nu poate avea aceeași semnificație cu un termen prevăzut de lege, în condițiile în care legea nu îi acordă organului de urmărire penală atribuția de a institui un astfel de termen; prin urmare, când organul de urmărire penală are inițiativa de a indica un astfel de termen, nu ca atribuție conferită legal, ci ca măsură proprie de bună administrare a cauzei, nerespectarea acestui termen nu poate avea consecințele nerespectării unui termen instituit de lege.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

1.2. Declinarea competenței materiale. Schimbarea încadrării juridice (PT Hunedoara)

Autorul întrebării solicită a se stabili dacă atunci când se dispune declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale, este necesară dispunerea anterior a începerii urmăririi penale in rem sau a schimbării încadrării juridice a faptei care atrage competența unui parchet ierarhic superior.

În **opinia noastră**, întrebarea conține două ipoteze diferite: una se referă la începerea urmăririi penale anterior declinării; alta, la schimbarea încadrării juridice anterior declinării. Soluțiile sunt diferite în cele două ipoteze.

a) Pentru prima ipoteză pusă în discuție, premisa este aceea că din actul de sesizare rezultă necompetența parchetului sesizat (de exemplu, în plângere este descrisă o faptă care, fără echivoc, constituie o infracțiune dată în competența altui parchet).

În această situație, declinarea va opera imediat după sesizare, fără a se putea dispune începerea urmăririi penale in rem, întrucât parchetul sesizat nu ar fi competent să dispună aceasta.

Potrivit art. 58 C.proc. pen.:

„(1) Organul de urmărire penală este dator să își verifice competența **imediat după sesizare**.

(2) Dacă procurorul constată că nu este competent să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală, dispune de îndată, prin ordonanță, declinarea de competență și trimite cauza procurorului competent.”

Norma generală reglementează astfel (inclusiv) instituția declinării de competență când necompetența se poate stabili din chiar cuprinsul actului de sesizare.

Norma specială din art. 289 alin (8) C. proc. pen., potrivit căreia „plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite, pe cale administrativă, organului judiciar competent” are aplicabilitate numai *i)* în cazul plângerii și, mai ales, *ii)* în ipotezele avute în vedere de acest text - adică acelea în care titularul plângerii din eroare sesizează un organ judiciar căruia nu îi revine competența funcțională de a soluționa plângerea. Textul este preluat ca atare din cadrul instituției vechi a plângerii prelabile adresate în mod greșit organului de urmărire penală în locul instanței de judecată, perpetuarea lui în legislație este cel puțin discutabilă și, în orice caz, nu poate justifica eludarea normelor privind verificarea competenței și a celor privind modalitatea de declinarea competenței.

Măsura dezinvestirii procurorului din rațiuni de necompetență materială, personală sau teritorială trebuie să rămână expresia unei dispoziții a acestui organ de urmărire penală (dispoziție aptă de a fi verificată de procurorul ierarhic superior celui care a dat-

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

o și aptă de a antrena conflictul de competență atunci când măsura este greșită), neputându-se reduce la o simplă corespondență administrativă între parchete.

Trebuie amintit aici că organul judiciar nu este ținut de încadrarea pe care autorul sesizării o face, ci de fapta pe care el o descrie în sesizare; de exemplu, dacă autorul unei plângeri descrie o faptă care constituie o luare de mită, dar o încadrează în drept ca infracțiune de înșelăciune, parchetul de pe lângă judecătoria, sesizat cu o atare plângere nu va putea dispune începerea urmăririi penale în rem, întrucât nu va putea să îi dea încadrarea greșită din plângere, iar sub aspectul încadrării corecte nu este competent să dispună începerea urmăririi penale. Prin urmare, va declina cauza fără a începe urmărirea penală la parchetul de pe lângă tribunal, competent să efectueze urmărirea penală pentru fapta descrisă.

Participanții la întâlnire au adoptat, în unanimitate opinia contrară, în sensul că, în toate situațiile, parchetul necompetent sesizat va trimite cauza pe cale administrativă parchetului competent. S-a arătat că procedul nu reprezintă o eludare a dispozițiilor art. 58 alin. (2) C. proc. pen., întrucât instituția trimiterii administrative este una prevăzută de lege pentru ipoteza particulară în care problema competenței trebuie rezolvată chiar la primirea sesizării; așadar, norma din art. 289 alin. (8) C. proc. pen. este una cu caracter special, care se va aplica prioritar în ipoteza la care se referă.

b) A doua ipoteză este aceea în care, în cadrul urmăririi penale efectuată de un parchet inițial competent se descoperă chestiuni de fapt care ar duce la schimbarea încadrării juridice într-una care ar atrage competența altui parchet. Problema a mai făcut obiectul discuțiilor la Întâlnirile anterioare, când opinia INM, agreată în unanimitate de participanți și menținută și în prezent, a fost aceea că declinarea de competență nu poate surveni decât după schimbarea încadrării juridice.

Anterior schimbării încadrării juridice, cât timp obiect al cauzei îl constituie o infracțiune de competența parchetului pe rolul căruia se află cauza, nu există un temei de drept al declinării; spre exemplu, este greu de conciliat cu normele privind competența o dispoziție a procurorului de la parchetul de pe lângă judecătoria de tipul „declină cauza privind pe suspectul X, cercetat pentru infracțiunea de lovire prev. de art. 193 alin. (3) în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul T”.

Numai după schimbarea de încadrare juridică chestiunea competenței/necompetenței devine actuală; numai în raport cu noua încadrare procurorul poate justifica declinarea de competență. Încadrarea juridică a faptei stabilită prin dispoziția dată de organul de urmărire penală, o încadrare sau altă „există” într-o cauză întrucât a fost formulată, dispusă de către organul de urmărire penală, și nu întrucât ea ar putea fi „observată” din examinarea materialului probator. Cadrul în drept al cauzei se stabilește prin dispoziția organului de urmărire penală, nu prin lecturarea cauzei.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Nu s-ar putea obiecta că procurorul ar fi incompetent să procedeze la schimbarea încadrării juridice; el este competent să ia acele măsuri pe care legea le reclamă în cauza pe care o instrumentează, respectiv dacă constată că încadrarea juridică este greșită, să procedeze la schimbarea ei; numai în măsura în care, nefiind competent în raport cu noua încadrare astfel stabilită, el ar mai efectua acte de urmărire penală, acelea ar fi acte efectuate de un procuror incompetent, și nu schimbarea încadrării juridice.

De altfel, exact aceeași problemă de drept este soluționată la fel la nivelul instanțelor, fără a se fi pus în discuție al mod de a proceda: instanțele dispun declinarea numai după ce au dispus schimbarea încadrării juridice. Nu există niciun motiv ca soluția să fie alta în cursul urmăririi penale.

Aceeași trebuie să fie soluția și în ipoteza descoperirii unor fapte noi care, fie ca infracțiuni concurente celei cercetate inițial, fie ca acte materiale ale acelei infracțiuni, dar care atrag o altă încadrare juridică, atrag competența altui parchet. În lipsa dispoziției privind extinderea urmăririi penale nu există niciun temei pentru declinarea cauzei, câtă vreme infracțiunile care o justifică nu fac încă obiectul urmăririi penale.

Opinia INM a fost agreată de majoritatea participanților.

În argumentarea opiniei contrare s-a arătat că schimbarea încadrării juridice reprezintă o modificare a componentei în drept a acuzației și, ca atare, ea nu poate fi operată decât de către organul judiciar competent să procedeze la stabilirea acuzației.

1.3. Reunire. Efecte asupra încadrării juridice (PCA Iași)

Autorul întrebării arată că în cauzele în care s-a dispus reunirea și s-a constatat că faptele, fiind comise de aceeași persoană, constituie o infracțiune continuată, practica este neunitară la nivelul parchetelor, unii procurori dispunând efectuarea urmăririi penale față de suspect cu privire la infracțiunea continuată, fără a dispune schimbarea încadrării juridice în infracțiunea continuată în prealabil (față de faptă), deoarece nu se pot face aprecieri asupra unității subiectului activ în faza efectuării urmăririi penale cu privire la faptă, alți procurori dispunând schimbarea încadrării juridice a faptei, pentru a reține toate actele materiale care intră în conținutul constitutiv al infracțiunii, înainte de a continua urmărirea penală față de persoană.

În **opinia noastră**, instituția schimbării de încadrare nu este incidentă în această ipoteză.

Schimbarea încadrării juridice presupune modificarea încadrării în drept a aceleiași fapte.

Or, în ipoteza în discuție faptele nu își modifică, niciuna, semnificația juridică prin aceea că vor fi cercetate împreună.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Situația cauzelor reunite este identică cu aceea în care în același dosar s-ar efectua acte de urmărire penală pentru mai multe infracțiuni, urmărirea penală fiind începută în rem (de exemplu, pentru trei infracțiuni de furt), descoperindu-se apoi că ele cu au fost comise de aceeași persoană în realizarea aceleiași rezoluții infracționale. Dispunându-se efectuarea în continuare a urmăririi penale față de această persoană, faptele vor fi încadrate ca infracțiune unică (continuată), fără a intra în discuție vreo schimbare a încadrării inițiale, ci se dă acordă acum semnificație elementului de ordin personal care reunește juridic cele trei fapte care făcuseră obiectul urmăririi penale.

De altfel, caracterul continuat al infracțiunii nici nu se poate analiza decât în legătură cu o persoană a cărei atitudine subiectivă să fie evaluată, faptele cercetate în rem nefiind susceptibile de o asemenea evaluare.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

1.4. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului; procedura prin care se reia urmărirea penală (PCA București)

Într-o primă opinie, se consideră că procurorul dispune în temeiul art. 335 alin. (2) din C.proc.pen. revocarea ordonanței și redeschiderea urmăririi penale, măsură supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară.

Într-o a doua opinie, se consideră că procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale, măsură supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară.

Într-o altă opinie, se consideră că procurorul dispune desființarea soluției de clasare și continuarea procesului penal în temeiul art. 319 din C.proc.pen., cauză sui-generis de reluare a urmăririi penale, fără ca măsura să fie supusă confirmării de către judecătorul de cameră preliminară.

Opiniile divergente sunt generate de faptul că într-o asemenea situație este evident că soluția de clasare trebuie desființată și urmărirea penală trebuie reluată, însă dispozițiile C.proc.pen. nu prevăd un caz separat de reluare a urmăririi penale. Astfel, procurorii care au agreat una dintre primele două opinii au considerat că reluarea urmăririi penale trebuie dispusă în temeiul dispozițiilor art. 332 și urm. din C.proc.pen., fiind necesar a fi încadrată soluția într-una dintre cele prevăzute de dispozițiile menționate. Divergența între primele opinii a fost cauzată de faptul că nu se poate considera nici că „nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea”, nici că „a dispărut”, niciunul dintre cazurile de redeschidere sau reluare a urmăririi penale nefiind în totalitate acoperitor pentru această situație.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Cei care au agreat ultima opinie, au considerat că sunt suficiente dispozițiile art. 319 din C.proc.pen.

În **opinia noastră**, cea de-a treia soluție este cea corectă.

Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului nu este guvernată de regulite de la art. 332-335 C. proc.pen. Ea reprezintă un caz special, sui generis, în care urmărirea penală este redeschisă.

Competența de a dispune redeschiderea aparține procurorului de caz. Lui îi revine nu dreptul, ci obligația de a da curs cererii suspectului sau inculpatului, dacă acesta se află în vreuna dintre ipotezele vizate de text.

Dispoziția pe care procurorul o dă ar trebui să valorifice expresis verbis textul legal: „Revocă soluția de clasare. Dispune continuarea urmăririi penale”.

Ordonanța nu este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară. „Confirmarea nu este necesară, având în vedere că rațiunea acesteia este de a proteja drepturile persoanei vizate de cercetări, pe când continuarea urmăririi penale se dispune tocmai la cererea acesteia și nu îi poate înrăutăți situația”⁴⁶.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

2. Camera preliminară

2.1. Natura termenului de 5 zile prevăzut de art. 345 alin. (3) C. proc. Pen: este un termen procedural imperativ sau este unul de recomandare (PT Teleorman)

Autorul întrebării nu a indicat practică neunitară în această privință.

În **opinia noastră**, termenul este unul imperativ, depășirea lui atrage de drept restituirea cauzei.

În acest sens este norma fără echivoc din art. 346 alin. (3) lit. c) C.proc.pen., conform căreia restituirea se dispune „când procurorul nu răspunde în termenul” prevăzut la art. 345 alin. (3).

⁴⁶ M. Balancea, A. M. Șinc, în M. Udroi (coord.), op. cit., p. 1751.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

2.2. Contestația împotriva încheierii prin care se soluționează cererile și excepțiile; menționarea în declarația de contestare a încheierii prevăzute la art. 345 (PCA Cluj)

S-a arătat că, în practica judiciară recentă a instanțelor din raza de competență a Tribunalului Maramureș a reieșit o interpretare minoritară a modului în care se aplică dispozițiile art. 347 alin. 1 C.pr.pen., în sensul că judecătorii de cameră preliminară apreciază că este obligatoriu a se menționa în declarația de contestație de către titularii căii de atac că se declară contestație atât împotriva încheierii intermediare pronunțate de judecătorul de cameră preliminară în temeiul art. 345 alin. 3 C.pr.pen., cât și împotriva încheierii finale emise potrivit art. 346 C.pr.pen.

În raport de aceste mențiuni s-a „delimitat” cadrul judecării contestației, în sensul în care, dacă în cuprinsul declarației de contestație nu s-au menționat expres cele două încheieri, judecătorii de cameră preliminară de la instanța superioară s-au considerat investiți *doar* cu soluționarea contestației declarate împotriva încheierii finale emise potrivit art. 346 C.pr.pen., considerând că referirile din cuprinsul memoriului de contestație privind modul de soluționare a cererilor și excepțiilor prin încheierea intermediară sunt „inadmisibile” sau „în afara cadrului judecătii”, fără nicio relevanță pentru delimitarea cadrului judecătii.

Opinia PCA Cluj este în sensul că, potrivit dispozițiilor legale, procurorul, părțile și persoana vătămată pot face contestație împotriva încheierilor prevăzute de la art. 346 alin. 1-4² C.pr.pen., iar contestația poate privi și modul de soluționare a cererilor și excepțiilor.

Chestiunea a făcut obiectul discuțiilor și la Întâlnirea din 27-28 februarie 2023, ocazie cu care a fost agreată în unanimitate următoarea opinie a INM:

Potrivit art. 347 alin. (1) C. proc. pen., în termen de 3 zile de la comunicarea încheierilor prevăzute la art. 346 alin. (1) - (4 ind. 2), procurorul, părțile și persoana vătămată pot face contestație. Contestația poate privi și modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor.

Astfel, dispozițiile procesual penale prevăd că părțile pot contesta, atât încheierea finală (de dezinvestire), cât și cea intermediară, cu privire la modalitatea de soluționare a cererilor și excepțiilor, însă nu prevăd posibilitatea formulării pe cale separată a unei căi de atac împotriva încheierii intermediare, astfel încât contestația formulată împotriva încheierii finale se consideră a fi formulată și împotriva încheierii intermediare.

Chiar dacă procurorul, părțile sau persoana vătămată nu au formulat contestație în termenul de 3 zile prevăzut în art. 347 alin. (1) C. proc. pen. împotriva încheierii intermediare, arătând că este vizată și această încheiere tocmai prin motivele contestației (care pot fi prezentate și în dezbateri), respectarea dispozițiilor privind

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

termenul de formulare a contestației cu privire la încheierea finală pronunțată de judecătorul de cameră preliminară acordă posibilitatea instanței de a analiza și încheierea intermediară, chiar dacă aceasta nu a fost contestată, în mod separat, în termenul prevăzut în art. 347 alin. (1) C. proc. pen. În acest sens s-a pronunțat și I.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 779 din 20 noiembrie 2020: „În raport cu dispozițiile art. 347 alin. (1) C. proc. pen. - conform cărora, în termen de 3 zile de la comunicarea încheierilor prevăzute la art. 346 alin. (1) - (4 ind. 2), procurorul, părțile și persoana vătămată pot face contestație, iar contestația poate privi și modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor -, respectarea termenului de 3 zile cu privire la încheierea finală pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în baza art. 346 alin. (3) lit. a) C. proc. pen. permite completului de 2 judecători de cameră preliminară investit pe calea contestației să examineze și încheierea intermediară prin care au fost soluționate cererile și excepțiile, chiar dacă încheierea intermediară nu a fost indicată în mod distinct în contestație în termenul prevăzut în art. 347 alin. (1) C. proc. pen., ci numai în motivarea contestației”.

Relevantă este și încheierea nr. 742 din 8 septembrie 2021 a I.C.C.J., Secția penală, prin care s-au reținut următoarele: „Contestația formulată împotriva încheierii interlocutorii prin care sunt constatate vicii ale actului de sesizare, raportat la prevederile art. 345 din C. proc. pen., este inadmisibilă, chiar dacă în cuprinsul acesteia au fost respinse o parte dintre cererile și excepțiile invocate, controlul asupra modului de soluționare a cererilor și excepțiilor putând fi realizat pe calea contestației formulate împotriva încheierii prin care se va dispune începerea judecării sau restituirea cauzei la parchet. Pot fi supuse contestației numai încheierile prin care judecătorul a soluționat cauza în camera preliminară și a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute în art. 346 alin. (1) - (4 ind. 2) din C. proc. pen., celelalte încheieri neputând fi supuse separat contestației, ci numai odată cu încheierea pronunțată în temeiul art. 346 alin. (1) - (4 ind. 4) din C. proc. pen., prin care s-a soluționat procedura de cameră preliminară.”

În unanimitate a fost agreat acest punct de vedere.

Cu toate acesta, s-a arătat că, față de însăși existența acestei chestiuni pe agenda reuniunilor de practica neunitară, se recomandă parchetelor, ca bune practici în gestionarea căilor de atac, să menționeze în actul prin care declară contestația atât încheierea de soluționare a camerei preliminare, cât și încheierea de soluționare a excepțiilor atunci când înțeleg să formuleze critici și cu privire la aceasta din urmă.

INSTITUTUL
NATIONAL AL
MAGISTRATURII

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

3. Judecata

3.1. Posibilitatea soluționării cauzei în procedura recunoașterii învinuirii prev. de art. 375 C.proc.pen. în situația unei infracțiuni de tentativă la omor calificat (PT București)

Într-o opinie s-a arătat că, chiar dacă inculpatul recunoaște în totalitate acuzația, fiind vorba despre o infracțiune care se pedepsește cu detențiunea pe viață, nu s-ar putea urma procedura simplificată a recunoașterii învinuirii întrucât art. 374 alin. (4) C.proc.pen. nu distinge în funcție de forma - consumată sau tentată, cu care a fost comisă fapta, iar prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei, conform art. 187 C.pen.

Într-o opinie contrară s-a susținut că este posibilă admiterea procedurii simplificate întrucât art. 33 alin. (2) teza a II-a C.pen. prevede că atunci când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani, astfel încât în final infracțiunea de tentativă la omor calificat nu se pedepsește cu detențiunea pe viață și în consecință nu subzistă impedimentul prevăzut de art.374 alin. (4) C.proc.pen.

În **opinia noastră**, prima soluție este corectă.

Potrivit art. 187 C. pen., prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată.

Referirea din art. 374 alin. (4) la „infracțiune care se pedepsește cu detențiunea pe viață” trebuie considerată ca fiind echivalentă referirii la pedeapsa prevăzută de lege, norma având înțelesul „dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea care face obiectul judecății nu este detențiunea pe viață”.

În plus, rațiunea pentru care faptele pentru care legea prevede detențiunea pe viață sunt excluse de la această procedură nu este nici aceea ca făptuitorul să fie lipsit de beneficiul reducerii pedepsei întrucât fapta sa ar avea o gravitate care îl exclude de plano de la acest beneficiu, nici aceea că „limitele” detențiunii pe viață nu ar fi susceptibile de „reducere”, ci aceea că în cazul unor fapte de o gravitate extremă nu este oportună în nicio ipoteză îndepărtarea de la principiul nemijlocirii, instanța rămânând ținută să verifice prin toate mijloacele temeinicia unei acuzații de o asemenea gravitate. Or, această rațiune a legiuitorului se regăsește în egală măsură în cazul faptei consumate și al celei rămase în stadiul tentativei, întrucât gravitatea acuzației privind un omor calificat subzistă și când victima supraviețuiește iar infracțiunea rămâne în forma imperfectă a tentativei.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

4. Revizuire

4.1. Plângere împotriva soluției de clasare respinsă. Posibilitatea revizuirii încheierii de respingere când Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale în cauza respectivă (PÎCCJ - Secția judiciară, PT București)

Într-o primă opinie s-a susținut că aceste hotărâri sunt supuse revizuirii, chiar dacă nu soluționează fondul unei cauze în care s-a formulat o acuzație penală, întrucât scopul revizuirii în acest caz, nu este înlăturarea erorilor de fapt, ci a violării drepturilor garantate de Convenția Europeană.

S-a mai arătat că hotărârile prin care nu se soluționează fondul cauzei pot produce efecte grave, indiferent dacă s-a dispus o soluție de admitere (spre exemplu, admiterea cererii formulate de parchet și dispunerea internării medicale nevoluntare) sau una de respingere (respingerea ca inadmisibilă a plângerii formulate împotriva măsurii asigurătorii dispuse de procuror).

Într-o altă opinie a fost indicată jurisprudența Curții Constituționale care reține că revizuirea privește numai hotărârile judecătorești definitive care conțin o rezolvare a fondului cauzei, deoarece prin revizuire se urmărește înlăturarea erorilor de fapt pe care le conțin hotărârile judecătorești, or, asemenea erori pot fi întâlnite numai în hotărârile care rezolvă fondul cauzei. Sunt hotărâri prin care se rezolvă fondul cauzei acelea prin care instanța se pronunță asupra raportului juridic de drept penal substanțial și asupra raportului juridic procesual principal. Cu alte cuvinte, prin rezolvarea fondului cauzei, instanța penală rezolvă acțiunea penală și pronunță, după caz, condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea sau încetarea procesului penal.

De asemenea, s-a arătat că prin Decizia în interesul legii nr. XVII/2007 a I.C.C.J. s-a stabilit că cererea de revizuire îndreptată împotriva unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate în temeiul art. 278 ind. 1 alin. (8) lit. a) și b) din Codul de procedură penală din 1968 este inadmisibilă.

S-a mai arătat că la art. 452 din Codul de procedură penală este menționat ce fel de hotărâri sunt supuse acestei căi extraordinare de atac, iar la art. 465 din Codul de procedură penală este reglementat un alt caz de revizuire, distinct de cele prev. la art. 453 din C.proc.pen. și procedura de judecată, specifică acestui caz. Distincția dintre cazurile de revizuire prev. de art. 453 din C.proc.pen. și cel prev. de art. 465 C.proc.pen. se referă la

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

procedura de judecată, ultimul presupunând o singură etapă, soluțiile fiind configurate la alin. 10 și respectiv 11 ale art. 465 din C. procedură penală.

În consecință, având în vedere că această cale de atac are caracterul uneia prin care sunt constatate și înlăturate erorile judiciare în rezolvarea cauzelor penale, s-a susținut că revizuirea privește numai hotărâri definitive prin care a fost soluționat fondul cauzei, astfel încât singura cale de urmat în cazul pronunțării unei hotărâri de condamnare de către CEDO este redeschiderea urmăririi penale prev. de art. 335 C.proc.pen.

Secției Judiciare a PÎCCJ consideră că reluarea etapei procesuale a urmăririi penale, în ipoteza în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale într-o cauză în care judecătorul de cameră preliminară a respins plângerea contra soluției procurorului de neurmărire sau netrimite în judecată, se realizează prin revizuirea încheierii judecătorului de cameră preliminară, conform art. 465 din Codul de procedură penală.

În **opinia noastră**, răspunsul la problema ridicată nu este în toate situațiile același, el variind în funcție de modul în care Curtea EDO a stabilit că s-a produs încălcarea unui drept fundamental.

Cu titlu prealabil, trebuie menționat că și hotărârile pronunțate în procedura plângerii împotriva soluției de clasare pot fi, de plano, revizuite în cadrul instituției reglementate de art. 465 C. proc. pen. Revizuirea pentru acest caz special nu are ca fundament necesitatea de a se înlătura o eroare de fapt, ci necesitatea de a se înlătura o vătămare adusă drepturilor fundamentale. De aceea, procedura este compatibilă cu orice cauză, nu doar cu acelea în care s-a soluționat pe fond acțiunea penală.

Dar simplul fapt că procesul finalizat prin clasare a continuat și în fața judecătorului, ca urmare a plângerii împotriva soluției procurorului, plângere care a fost respinsă, nu face ca o atare cauză să fie considerată „finalizată printr-o hotărâre judecătorească definitivă”; cauza este finalizată în realitate prin clasare, iar hotărârea judecătorească nu infirmă această soluție, însă o atare procedură nu echivalează cu judecata de fond asupra unei acuzații în materie penală efectuată de o instanță investită cu acțiunea penală.

Desigur că și cu ocazia soluționării plângerii împotriva clasării pot interveni încălcări ale drepturilor fundamentale care să fie sancționate apoi de către Curtea EDO (spre exemplu, când prin respingerea în mod greșit ca inadmisibilă a unei plângeri se produce o încălcare a dreptului fundamental de acces la instanță). În aceste situații, se poate exercita calea de atac a revizuirii împotriva încheierii de respingere a plângerii, întrucât rejudecarea acesteia ar fi în măsură să remedieze vătămarea sancționată de Curtea EDO.

Însă, în măsura în care încălcarea nu este constatată în legătură cu procedura în fața judecătorului, ci (doar) în legătură cu urmărirea penală, revizuirea hotărârii nu este

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

mijlocul procedural adecvat, întrucât, prin premisă, nu în această etapă procesuală rezidă consecința negativă ce persistă și care trebuie înlăturată.

În această situație, când încălcarea unui drept fundamental este reținută exclusiv în legătură cu modul în care s-a desfășurat urmărirea penală (de exemplu, când încălcarea dreptului la un proces echitabil a fost reținută față de lipsa unei anchete efective sau față de efectuarea anchetei de către un organ lipsit de imparțialitate), redeschiderea urmăririi penale în condițiile art. 335 alin. (1) sau (2) - în funcție de motivul de drept sau de împrejurarea de fapt relevantă - ar trebui să reprezinte o obligație pentru procuror (fie pentru cel care are dreptul de a efectua controlul de legalitate, fie, după caz, pentru cel care a emis soluția).

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

5. Proceduri speciale. Contestație privind durata procesului.

5.1. Titulari; admisibilitatea contestației formulate de persoana care nu a dobândit calitatea de suspect sau inculpat (PCA Iași)

S-a constatat existența unei practici neunitare cu privire la interpretarea dispozițiilor art.488¹ alin 2 C.p.p., la nivelul Judecătoria Bârlad, în unele cauze apreciindu-se o contestație durată proces poate fi formulată de orice persoană interesată, inclusiv de către făptuitor, atunci când urmărirea penală este începută cu privire la faptă, în timp ce în alte cauze s-a apreciat că această contestație nu poate fi promovată decât de persoanele indicate în mod expres și limitativ de dispozițiile art.488¹ alin 2 C.p.p. (încheierea din 25.10.2022, pronunțată în dosarul nr. 5653/189/2022 al Judecătoria Bârlad - contestator Haba Lucian)

Opinia autorului întrebării este în sensul că o atare contestație poate fi formulată numai de persoanele indicate în mod expres și limitativ de dispozițiile art.488¹ alin 2 C.p.p.

În **opinia noastră**, soluția în sensul că numai suspectul și inculpatul au dreptul de recurge la contestație, nu și altă persoană, care nu a fost pusă sub acuzare, este de plano corectă.

În aplicarea acestei soluții însă nu se poate pierde din vedere că noțiunea de acuzat (corespunzătoare celei de suspect) are un sens autonom în jurisprudența CEDO. În măsura în care urmărirea penală se desfășoară în rem în ciuda unor proceduri care, în concret ar avea semnificația unei puneri sub acuzație în sensul Convenției, persoanei vizate de aceste proceduri (suspectului de facto) i se recunoaște dreptul la soluționarea acuzației

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Într-un termen rezonabil, așadar și pe acela de a uza de contestația privind durata urmăririi penale.

În unanimitate a fost agreată opinia INM.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

